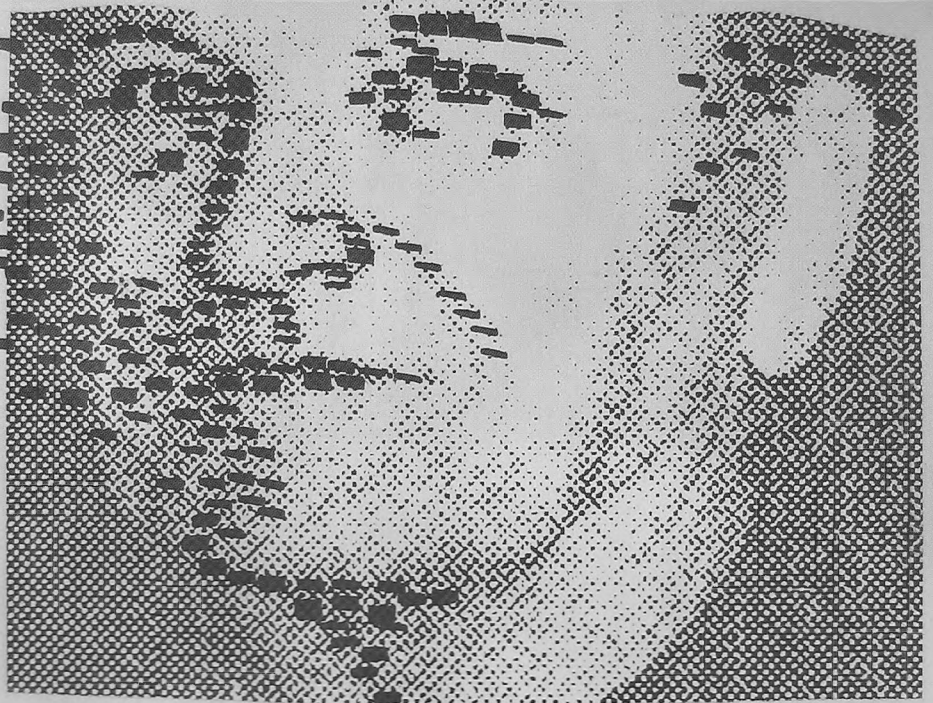

Стілець

ІВАН

Христівий
воїн

на

чужині.

Михайло Думид

Михайло Димид

Стець ІВАН

христівий
воїн
на
чужині..

УДК 27-725
ББК 86.377 гд
О-82

Книга виходить за фінансової підтримки Товариства Святої Софії у м. Льєж (Бельгія)
та світлої пам'яті митрофорного протоієрея Павла Когута із Маквіллеру (Франція).

Асистенти упорядника: Мар'яна Димид, Вікторія Чесникова-Бубняк
Літературний редактор: Іванка Крип'якевич-Димид
Художнє оформлення: Мар'яна Пелех
Рецензент: Григорій Ковтко

О-82 Отець Іван: Христовий воїн на чужині / Упор. М. Димид. – Львів: Свічадо, 2008. – 88 с.
ISBN 978-966-395-151-5

Отець Іван Кіт, якому присвячена ця книжка – яскравий приклад доброго Пастиря. В його євангельському служінні поєдналися велика сила волі, патріотизм і святість. Для блага своїх вірних, що через різні обставини опинилися на чужині, далеко від України, та їх розвитку він був готовий на все. Церква і Громада – ось два напрямки діяльності, які нерозривно сплелись в одне кредо: бути всім для всіх.

Отець І. Кіт залишив у спадщину впорядкований архів, багату епістолярну спадщину, об'ємні підшивки редагованих ним журналів. Всі ці матеріали лягли в основу цієї книжки.

УДК 27-725
ББК 86.377 гд

© Михайло Димид

ISBN 978-966-395-151-5

АПОСТОЛЬСЬКА ЕКЗАРХІЯ

для
Українців візантійського
обряду у Франції

11 червня 2003 р.

Світлішому
о. митр. Михайлові Димидові
Директору
Інституту Церковного Права
Львів, Україна

Дорогий Отче!

Одержав Вашого листа від 30 травня 2003 р. у справі видання книжки про о. Івана Кота. Радію цим почином. Дякую Вам за таку щасливу ініціативу. Він напевно заслужив собі на таке живе збереження його пам'яті. Отець Кіт справді був дуже відданим і ревним священиком. Світлий приклад для інших священиків.

З висловами благословенних успіхів у цьому благородному почині, остаюсь

Відданий в Христі,

Михайло Гринчишин, ЧНІ
Апостольський Екзарх

ЗМІСТ

Вступне слово упорядника	7
Слово на ювілей 60-ліття рукоположення отця мітрата Івана Кота в Шарлеруа 13 травня 1995 року	9
Список умовних скорочень	11
ГЛАВА 1. Життєвий та творчий шлях Отця	13
1.1. Біографічна довідка	13
1.2. Періодизація душпастирської діяльності Отця в Бельгії	15
1.3. Отець – організатор духовного та культурного життя української парохії у Бельгії.....	18
1.4. Архів Отця	24
ГЛАВА 2. Щоденник, або «Хроніка душпастирства»	27
2.1. Структура і зміст.....	27
2.2. Скорочений варіант хроніки	29
<i>Рік Божий 1948</i>	29
<i>Рік Божий 1949</i>	30
<i>Святий ювілейний рік 1950</i>	35
<i>Рік Божий 1951</i>	37
<i>Рік Божий 1952</i>	41
<i>Рік Божий 1953</i>	43
<i>Рік Божий 1954</i>	44
<i>Рік Божий 1955</i>	45
<i>Рік Божий 1956</i>	46
<i>Рік Божий 1957</i>	47
<i>Рік Божий 1962</i>	47
<i>Рік Божий 1963</i>	47
<i>Рік Божий 1964</i>	48
<i>Рік Божий 1968</i>	48
<i>Рік Божий 1969</i>	49
<i>Рік Божий 1973</i>	49
<i>Рік Божий 1974</i>	49
<i>Рік Божий 1975</i>	50
<i>Рік Божий 1976</i>	51
<i>Рік Божий 1981</i>	51
<i>Рік Божий 1986</i>	52
<i>Рік Божий 1990</i>	52
<i>Рік Божий 1993</i>	52
<i>Рік Божий 1995</i>	52
ГЛАВА 3. Редакторська самопосягата Отця	53
3.1. Одноосібне видавництво парохіяльного вісника «Наше душпастирство»	54
3.2. Видавництво Бюлетня Товариства св. Андрія.....	58
3.3. Недільні проповіді, або духовні навчання	61

ГЛАВА 4. Відданість товариству священників святого Андрея	67
4.1. Активна участь Отця у діяльності Товариства.....	71
ГЛАВА 5. Осмислення наукової, громадської та добродійної діяльності Отця.....	75
5.1. Науковий внесок Отця в історію Церкви	75
5.2. Участь в УНОТ, УДК, СУМ	76
<i>Участь Отця в Українському Науково-Освітньому Товаристві</i>	76
<i>Український Допомоговий Комітет, Спілка Української Молоді</i>	78
<i>Карітас</i>	78
ГЛАВА 6. Всячина про Отця.....	81
<i>Післямова</i>	87

Вступне слово упорядника

*«Найбільший скарб, що його має наш нарід, –
це наша свята віра.
Її твердині – це наші святі храми-церкви.
Її охоронці – це священики, живі свідки
й ісповідники – це всі вірні християни...»*

Катехизм Християнської віри

...Минає десятий рік з дня смерти мого наставника і духовного батька –
отця ІВАНА КОТА.

Ця книжка є невеликою даниною пам'яті і вдячності Людині, яка при всій своїй активності завжди залишалася ніби в тіні подій, як і його небесний покровитель Йоан Предтеча. «Йому (тобто Ісусові) рости, а мені маліти», – казав той. А отець Іван любив повторювати: «Я лише звичайний кіт».

Велика працьовитість і незвичайна скромність, мужність і відповідальність, рішучість у діях, скрупульозність у найменших дрібницях і широта візії майбутності були притаманними цьому непересічному душпастирю.

Він залишив після себе:

- 1) впорядкований архів, який дає змогу якнайкраще зрозуміти те, що відбулося в житті УГКЦ поза межами України; про діяльність українських пресвітерів у Бельгії, Франції, Голландії, Німеччині, Канаді, Америці, Англії, Югославії, Бразилії, Аргентині, Австрії і Австралії в повоєнні роки;
- 2) багату епістолярну спадщину: із численних листів довідуємося, що отець Іван був дуже любленою та шанованою особою серед духовенства. Між листами, які були йому адресовані, майже немає таких, які б не висловлювали сердечних подяк за добрі почини;
- 3) об'ємні підшивки редагованих ним журналів «Хроніки душпастирства», «Бюлетня Товариства священиків святого Андрея», журналу «Голос Христа Чоловіколюбця», а також парохіяльного вісника «Наше Душпастирство».

Всі ці матеріали в скороченому вигляді лягли в основу цієї книжки.

Отець Іван – яскравий приклад доброго Пастиря. В його євангельському служінні поєдналися велика сила волі, патріотизм і святість. Для блага своїх вірних та їх розвитку він був готовий на все. Церква і Громада – ось два напрямки діяльності, які нерозривно сплелись в одне кредо: бути всім для всіх.

У проповідях і листах отця Івана звучать заклики шанувати свій український рід і не губити його на чужині, а натомість допомагати в цьому ще й українцям в Україні, яких окупаційна радянська влада позбавила можливості не тільки свобідно виявляти, але й зберігати свою національну ідентичність. Цікавий факт: отець Іван до останніх днів свого життя передплачував «Сільські вісті» і «Літературну Україну», щоб бути в курсі подій у всіх прошарках українського життя.

Сьогодні отець Іван повертається до нас. Своїм спокійним тихим голосом, лагідною усмішкою він промовлятиме із сторінок цієї книги.

Михайло Димид

**СЛОВО НА ЮВІЛЕЙ 60-ЛІТТЯ
РУКОПОЛОЖЕННЯ
ОТЦЯ МІТРАТА ІВАНА КОТА
В ШАРЛЕРУА 13 ТРАВНЯ 1995 РОКУ**

Коли устами пророка Єремії Господь запрошував вибраний ізраїльський нарід, щоб повернув з блудної дороги, говорив-бо: «Я милосердний і не гніватимусь повіки!» (Єр. 3:12), то дав їм таку обітницю: «Я дам вам пастирів до душі мені, що пастинуть вас мудро і розумно» (Єр. 3:15).

Предвічний Господь скаржиться: «Покинули мене, джерело води живої, і повикопували собі копанки, копанки діряві, що води не тримають» (Єр. 2:13). Але, пригадавши безсмертне своє милосердя, милостивий Господь просить: «Поверніться... Я візьму вас... та й приведу вас на Сіон. Я дам вам пастирів до душі мені, що пастинуть вас мудро та розумно» (Єр. 3:14-15).

У планах Божих перша ласка, якою Господь обдаровує народ, якого він полюбив, це – «пастирів, що пастинуть його мудро та розумно»... пастирів, що відповідають Божому серцю, Божій душі, Божому велінню.

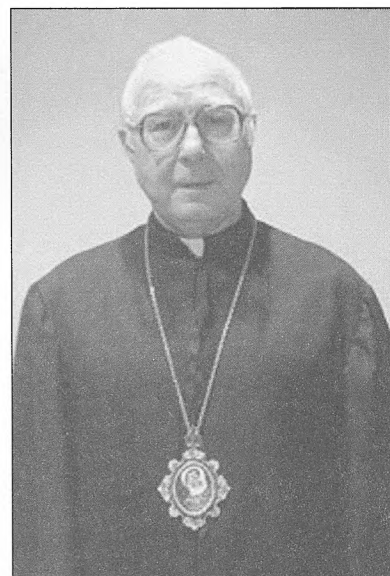
Власне зібрались ми сьогодні, щоб вшанувати такого ж священика, що вже довгі роки мудро та розумно пасе частину Христового стада... священика від серця та душі. Вже шістдесят років отець Іван Кіт пасе довірене йому Боже стадо і «доглядає він за ним не примусово, а добровільно, по-Божому; не для лихого зиску, і не як пануючий над вибраними, але бувши зразком для стада»... точно так, як поручає верховний Апостол Петро (1 Пт. 5:2-3).

Готуючись до сьогоднішнього дня, я перечитав послання Митрополита Андрея з 1901 року «Про достоїнство й обов'язки священиків». Прецінний це та повчальний документ. Слуга Божий Андрей відкриває нам своє інтимне розуміння священства, його велич, красу, гідність, а рівночасно завдання кожного священика.

Митрополит зачинає від того, що для здійснення предвічного Божого плану спасіння роду людського Ісус Христос потребував помочі й допомоги людей. Насамперед удався Христос до Івана Предтечі і у нього попросив хрещення.

Нелегко було воно підшукати людей, які були б на висоті завдання провадити до Божого Царства душі, відкуплені кров'ю Христа Спасителя. Ісус домагався повного віддання справі: «Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуг та назад озирається, не надається до Царства Божого» (Лк. 9:62). Пристаючи до Христа, мусіли Апостоли бути готові на крайні невігоди. «Лисиці мають нори й птиці небесні гнізда, Син же Чоловічий не має де голови приклонити» (Лк. 9:58).

На думку Митрополита Андрея, перша прикмета послідовників Христа – це дух убожества. Мали б вони вчити убожества Христового

Єпископ Михайл (Гринчишин)

прикладом і словом. Перше блаженство: «Блаженні убогі духом». Бо ціла Євангелія від початку до кінця є наукою убожества.

Друга необхідна річ – покора. «Гордість житейська» – основна людська проблема. Без покори не може бути ніякої християнської чесноти. «Господь противиться гордим, а смиренным дає благодать» (Як. 4:6). Тому Христос навчає: «Хто бо підноситься, буде понижений, а хто принижується, буде вивищений» (Лк. 14:11). А як можуть бути покірні люди піднесені до достоїнства священства, якого навіть ангели небесні не удостоїлись?

Від їхньої праці залежить спасіння людей! Христос слова своєї премудрости вложить у їх уста, чашу своєї крові віддасть їм у руки. Вдягне їх у ризу свого священства, на голову їх вложить діядему свого панування, скіпетр своєї влади дасть їм у руку.

Поставить їх учителями і суддями народу. По всі часи будуть віддавати їм честь, по руках будуть їх цілувати, з їх рук будуть приймати патріархальне благословення! Поставить їх жерцями своєї власної хресної жертви, і Він, Всемогучий Пан неба й землі, так зробить їх об'єднаними з собою, що накаже людям слухати їх так, наче себе самого. Дасть їм власть відпускати гріхи, двері неба перед людьми відкривати, ласку з неба на людей стягати. Сам себе піддасть владі, яку їм вручить і на їх поклик буде сходити з неба на землю, щоб на їх наказ відновлювати жертву своєї смерти в Святих Літургіях.

Вищі вони від усіх інших, будуть стояти немов між небом і землею і, підносячи в небо руки, чисті та святі, будуть посередниками між людьми і Богом. І як устерегти їх від гордості, до якої люди мають велику схильність, і як утвердити їх у покорі?

І пише далі Митрополит Андрей: «Одначе, не вистачає ані сумлінність, ані дух убожества, ані покора: конечно потрібно ще того, що на світі найрідше: любови, готової на всяку жертву».

Будуть вони день у день стояти на Голготі під Христовим хрестом і звідти будуть черпати духа жертви й посвяти. Жертва Святої Літургії буде для них щоденною школою посвяти. Вистачить раз бачити на хресті розп'ятого Христа, раз подивитися на його муку, раз заглянути в почування його Серця, щоб на ціле життя ними перейнятися. І до якої ж любови, до якої готовости на всяку жертву доведе учнів Христових той сам вид, повторюваний кожного дня!

Дорогий Отче Мітрате! У цій Христовій школі жертви, убожества перебуваєте Ви вже 60 років. Наука ця свята глибоко вкорінилась у шляхетне Ваше священниче серце. Ціле своє плодове життя Ви жили й живете цією Христовою наукою.

Зрозуміло, чому Ваші парохіяни й вірні ставляться до Вас з такою любов'ю і вдячністю. Бо для них Ви справді – другий Христос.

Разом з ними та з усіма Вашими знайомими й приятелями за носимо ми сьогодні благодарну пісню подяки. Подяку за те, що Господь дозволив Вам дочекатись цього щасливого дня, щоб ми всі разом могли тішитись цією річницею. Подяку за всі ті ласки й благодаті, які спливали на душі завдяки Вашому єрейському служінню. Подяку за все те добро, що його Ви зробили для нашої Церкви й для рідного народу.

На наших очах справдились слова пророка Єремії: «Я дам вам пастирів до душі моєї, що пастинуть вас мудро та розумно».

Кир Михайл (Гринчишин)

Список умовних скорочень

БНМБ	– Братство Непорочної Помочі Матері Божої
ГР	– Головна Рада
НМ	– Німецька марка
КА	– Католицька Акція
НаСУС	– Національний Союз Українських Студентів у Бельгії
ОУБ	– Об'єднання Українок Бельгії
ПУГКЦ	– Помісна Українська Греко-Католицька Церква
СУМ	– Спілка Української Молоді
СУРБ	– Спілка Українських Робітників у Бельгії
ТА	– Товариство священників святого Андрея
УГКЦ	– Українська Греко-Католицька Церква
УДК	– Український Допомоговий Комітет
УАПЦ	– Українська Автокефальна Православна Церква
УНОТ	– Українське Науково-Освітнє Товариство
ЧНІ	– Чин Найсвятішого Ізбавителя
ЧСВВ	– Чин Святого Василя Великого
УХР	– Український Християнський Рух
ЮСУМ	– Юнацтво Спілки Української Молоді
ОСУМ	– Осередок Спілки Української Молоді
СУБ	– Союз Українців Бельгії
СУРБ	– Союз Українців Робітників Бельгії

СВЯЩЕНИК¹

Мусить бути дуже великий,
одночасно дуже малий,
повний гідности і шляхетности,
мов би був королівський син;
однак усіма люблений
із-за його скромности;
герой, що тяжко боровся,
муж, що з Богом натерпівся,
джерело святого життя,
спосібний до гріхів прощення;
володар сильних бажань своїх,
але слуга боязливих і слабих,
який не мовчить перед могутніми,
але з любов'ю заступається за немічних.

Богові служити посвячується,
водночас мужньо проти злого бореться,
для ближнього простягає руки до жебрання
і готовий до жертви власного життя.

Борець, повний величавих ідей,
та сумирний до хворих,
завсідги лагідний,
і, як дитя, вірний,
до великого сягає,
малим не погорджує,
до радости спосібний,
до терпінь звиклий,
у гадці свіжий,
у бесіді правдивий.

Бридиться лінивством,
а немочам є ворогом.

Сильний і вірний до посліднього дня,
у всім
зовсім інший,
ніж я...

¹ Цей вірш прочитав Отець з нагоди моєї Першої Літургії в Шарлеруа 1994 року. Правопис Автора збережено. Михайло Димид.

Глава 1.

ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ОТЦЯ²

1.1. Біографічна довідка³

Іван Кіт народився 3 липня 1911 року в селі Звертів Жовківського повіту на Львівщині у сім'ї рільника Івана Кота й Марії (з дому Гриб). Він був четвертою дитиною після трьох сестер Агафії, Олени та Олександри. Охрещений і миропомазаний у день Різдва святого Івана Хрестителя, тому й отримав ім'я Іван.

У 1920 році в рідному селі в церкві святого Симеона перший раз приступає до святого Причастя. В одинадцять років вступає до Львівської гімназії. На дев'ятнадцятому році життя стає студентом Перемиської семінарії, яку успішно закінчує у 1935 році. Цього ж року, 12 травня, був рукоположений на пресвітера майбутнім мучеником за віру, правлячим архієреєм Йосафатом (Коциловським) у Перемиській катедрі святого Івана Хрестителя.

Пресвітерський шлях розпочинає 24-річним юнаком в парохії села Стефкове. У році 1937 його призначили душпастирем села Лупкове (обидва села Ліського повіту на Лемківщині). Тут розгортає він не тільки душпастирську діяльність, але й громадську, через що зазнає переслідувань з боку польської поліції. Коли починаються масові вивози українського населення, яке підтримувало підпільну боротьбу Української Повстанської Армії і арешти пресвітерів, отці Іван Кіт та Григорій Фуканчик, отримавши дозвіл єпископа покинути рідний край, 2 травня 1946 року таємно переходять на територію Чехословаччини. Тут отець Іван став душпастирем у селі Кечківці (округа Свидник)⁴, де 12 серпня 1946 року був заарештований. Йому вдалося втекти. На цьому його пресвітерське служіння у селі Кечківці було припинене. Майже місяць, до середини вересня, Отець перебуває в Розтоках, Пряшеві й Брні. 15 вересня 1946 року Отець, переховуючись, щоб не потрапити до рук НКВС⁵, переходить німецький кордон і вже при кінці вересня знаходиться у Тіршенройті й Травштайні (Німеччина).

Протоіереї Іван Кіт та Зеновій Нарожняк

² Тут і далі буду до особи отця Івана Кота вживати слово «Отець», яке, на мою думку, найкраще висловлює його життєву позицію.

³ Основні дані біографічного нарису переписані із статті: Микола Когут. Отець мітрат Іван Кіт відійшов у Божу вічність // Патріярхат. – 1997, квітень, № 4 (316). – С. 26-27.

⁴ Див. веб-сторінку села Кечківці // [http://www.keckovce.sk/ukr/historia.html (сторінку переглянуто 13 вересня 2007 р.)

⁵ НКВС – Народний Комітет Внутрішніх Справ.

З першої половини жовтня 1946 року до 4 квітня 1948 року Отець опікувався українськими біженцями в Любеку, Нойштаті і Кілі (Lübek, Neustadt, Kiel), у північній Німеччині (в той час англійська територія). На прохання владики Івана (Бучка), Візитатора Римського Апостольського Престолу у Західній Європі, 6 квітня 1948 року Отець прибув до Бельгії й розпочав душпастирську діяльність у Тразені.

Після двох років душпастирювання в Тразені 19 березня 1950 року Отець був призначений на душпастиря міста Шарлеруа та його околиць.

16 серпня 1964 року, знову на прохання владики Івана (Бучка), Отець залишив Шарлеруа та перейшов до Лювена, де став директором українського студентського гуртожитку. В 1971 році переходить в Шарлеруа, де перебуває до кінця життя.

В 1975 році (7 липня) Отець призначений почесним крилошанином, а 1978 року Блаженнішим патріархом Йосифом був піднесений до гідності митрофорного протоієрея.

У роках 1982-1993 Отець був головою товариства «Апостольська Візитатура», а з 1982 по 1988 – редактором журналу «Голос Христа Чоловіколюбця».

У 1978 році став головою Українського Науково-Освітнього Товариства (УНОТ), якому присвятив багато праці, зокрема у сфері шкільництва.

У 1981 році Отця було обрано головою Товариства священиків святого Андрея. Отець був редактором бюлетня, який видавало це товариство.

У роках 1987-1988 Отець був обраний головою громадського комітету, який був створений з метою організації святкувань Тисячоліття Хрещення Руси-України в Бельгії.

Після смерті протоієрея Григорія Фуканчика, душпастиря Льежа, Отець перебрав його душпастирські обов'язки на себе.

Тут він з допомогою патріарха Йосифа та професора Петра Зеленого закупив приміщення для місцевої громади, у якому теж відправлялись Божественні Літургії. Також у Льежі заснувалось Товариство Святої Софії, головою якого було обрано Отця.

Як тільки патріарх Йосиф прибув із заслання, Отець всеціло підтримував його ідеї та надавав фінансову допомогу у здійсненні його планів. Оскільки Отець належав до щедрих жертводавців, то багато зусиль спрямовував на потреби української преси, зокрема таких періодичних видань, як «Патріархат», «Християнський Голос» та ін. Не оминув він своєю увагою і Наукового Товариства імени Шевченка у Парижі (Сарсель) та Українського Допомогового Комітету у Бельгії.

У 1993 році здійснилася заповітна мрія Отця – побувати на рідних землях України.

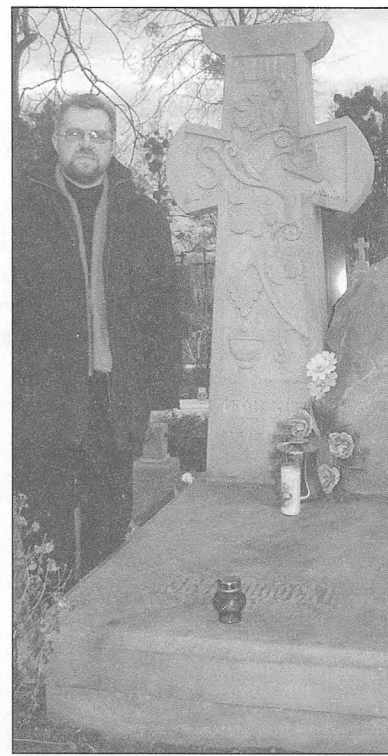
Вдруге така нагода Отцеві трапилася ще в 1995 році. Ця поїздка вже була останньою для нього.

21 вересня 1970 року – патріарх Йосиф вручає мітру отцеві Іванові Котові

Відійшов у вічність 21 січня, на третій день по Йордані, 1997 року. Ця вістка рознеслась серед вірних УГКЦ у Бельгії, Україні, Франції, Італії, Німеччині, США та Канаді. Похоронні обряди відбулись 25 січня 1997 року у римо-католицькій Базиліці святого Христофора у Шарлеруа, яку заповнили вірні – як українці з цілої Бельгії, так і бельгійці, приятелі, друзі, близькі і знайомі покійного. Заупокійну Божественну Літургію відправив владика Михаїл (Гринчишин) з Парижа у співслужінні отця Павла Когута з Франції, отця Василя Воротняка з Німеччини, ієромонаха Петра Алла з Голландії, отця Фелікса Біленького, отця Петра Костюка, отця Тео Ван ден Гаута, отця Адама Фігурека з Бельгії та отця доктора Михайла Димида зі Львова. Також служили диякони: Атіль Шкода та Роман Ковальчук. Бельгійський єпископат репрезентував генеральний вікарій епархії Турне отець Госерій Жан-П'єр (Gosserie Jean-Pierre), який виголосив французькою мовою прощальне слово, наголосивши на відданій праці Отця та його щирому співслужінні з бельгійськими душпастирями та єпископами.

Отця поховали, за його заповітом, в Україні, у рідному селі Звертові.

*Михайло Димид на могилі отця Івана
в Бельгії
(хрест роботи скульптора Андрія Дацка у с. Звертові)*

1.2. Періодизація душпастирської діяльності Отця в Бельгії

За весь час свого перебування у Бельгії Отець на прохання владики Івана (Бучка) неодноразово змінював місце свого проживання. Відповідно змінювалася і територія (душпастирство)⁶ його праці. Діяльність Отця розвинулася у такому порядку: 1948-1950 роки – Тразені; 1950-1964 роки – Шарлеруа; 1964-1971 роки – Лювен; 1971-1997 роки – Шарлеруа.

6 квітня 1948 року Отець прибув до Бельгії і розпочав душпастирську діяльність у Тразені. Це був вже не перший його місійний досвід на чужині, проте вперше у Бельгії. Здебільшого вірними були українські емігранти, які творили ще до прибуття душпастиря свою християнську спільноту, дотримуючись обрядів, звичаїв і традицій. Це суттєво полегшило працю Отця з вірними і взагалі його перебування на чужині.

Щоб краще зрозуміти обставини, в яких довелося проводити місійну роботу Отцеві, у щоденнику він подає коротку передісторію цього душпастирства, включно до свого приходу.

Отож, як зазначає Отець, до капітуляції Німеччини у Бельгії перебувала так звана стара еміграція з Карпатської України (територія колишньої Чехословаччини). У Тразені ними опікувалися: до 1938 року – чехословацький уряд, а з 1939 – угорський. Час від часу сюди прибували греко-католицькі душпастирі і вчителі для дітей, яких оплачували згідно з договором за рахунок коштів, що надходили з копалень.

З прибуттям нової еміграції з Німеччини українцями заопікувалися бельгійські редемптористи: ієромонах Кастелан з Монсу

⁶ Душпастирство – тимчасова група вірних, підпорядкована духовній опіці пресвітера, яка займає окрему, територіально обмежену місцевість.

Митрополит-архієпископ Максим (Германюк)

Замок в Тразені

та ієромонах Колле з Сіроу (Sirault). Згодом приїхав у Буа-ду-лук ієромонах Інокентій Лотоцький, василіянин, після нього – ієромонах Максим Германюк, редемпторист з Лювена, а наприкінці 1946 року з Праги – отець Дмитро Савка, який душпастирював не лише в Буа-ду-лук, а й в Шарлеруа і цілій його околиці. Та на межі років 1947-1948 він виїхав до Канади, й ієромонахи-редемптористи знову заопікувались вірними.

Так було аж до 9 квітня 1948 року, доки не приїхав Отець, який розпочав активну душпастирську діяльність у Тразені. Нове поле діяльності Отця потребувало великих зусиль в організації життя душпастирства, посиленої праці у формуванні його структури й особливо – відданої роботи з вірними, зокрема з молоддю та дітьми. Цей перший довготривалий досвід на чужій і далекій від рідного краю землі загартував нашого душпастиря до усього, що ще чекало його попереду, і сформував його як тверду, сильну і непохитну у своїх переконаннях особистість.

Дата прибуття Отця вважається датою заснування Українського греко-католицького душпастирства, а Тразені – його центром і головним осередком (пізніше ним стане Шарлеруа).

Завдяки записам Отця у щоденнику маємо можливість познайомитися з так званою «картою» душпастирства Тразені. Як дізнаємося із слів Отця, це територія, яка охоплює такі місцевості, як Тразені (Trazegnies), Гуї-ле-П'єтон (Gouy-lez-Piéton), Курсель (Courcelles), Сувре (Souvret), Форші-Ла-Марш (Forchies-la-Marche), П'єтон (Piéton), Шапель-ле-Ерлемон (Chapelle-lez-Herlaimont), Морланве (Morlanwelz), Карньєр (Carnières), Ла Естр (La Hestre), Ен Сен Пол (Haine-St-Paul), Ен Сен П'єр (Haine-St-Pierre), Ла Лув'єр (La Louvière), Сен Васт (St-Vaast), Уден-Гоній (Houdeng-Goegnies), Уден-Емерій (Houdeng-Aimeries) разом з Буа-ду-лук (Bois-du-luc) і Трив'єр (Trivières).

Центром цього регіону, населення якого становило 25.000 осіб, було місто Ла Лув'єр. Колись це – бурхливе місто, що мало багато фабрик та інших різноманітних установ. Відоме воно було і своїм римо-католицьким інститутом святого Йосифа для чоловіків і римо-католицьким кінотеатром.

Ця місцевість носила також назву «Центральний басейн (Bassin du Centre)», тому що була розташована між вугільними басейнами Шарлеруа (Charleroi) і Борінажем (Borinage) та належала до найбільш промислово розвинутих частин провінції Гено (Hainaut). Тут діяли вугільні копальні, які були чи не основною підставою місцевої промисловости, а також металургійні фабрики, цегельні, бетонярні, заводи, які виготовляли глиняні, скляні та порцелянові вироби.

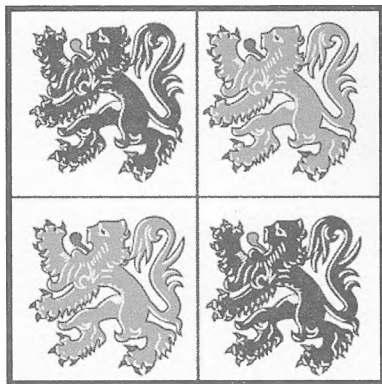
У Морланве був чоловічий і дівочий ліцеї імені Варньє (Wargné), кілька храмів, шпиталь, санаторій, музей Мар'ємон (Mariemont). Морланве мало найкраще розташування, оскільки було майже в самому центрі душпастирства.

У Ла Естрі була велика сучасна клініка, а в Ен Сен Полі, у Жолімоні (Jolimont) – римо-католицька клініка і будинок для старців та безпритульних. На території клініки була каплиця (1948-1949).

В Сен Васті був храм з XI століття.

На той час кількість усіх вірних у душпастирстві становила близько 450 душ.

Тразені як осідок душпастирства розташований на окраїні регіону. Кількість його населення становила тоді 6.000 осіб, 50% з яких –

Герб провінції Гено

віруючі. Місто мало три трамвайні лінії і залізничну станцію. Тут є старий середньовічний замок і старовинний храм.

Ядро вірних у душпастирстві почала творити нова еміграція з Галичини. Галичани приїхали на роботу у вугільних копальнях за контрактом, на дворічний термін. Більшість з них – молодь. Родин було дуже мало. Деякі приїхали до Бельгії одразу після капітуляції Німеччини 1945 року (багато таких жили в Буа-ду-луку). Було, однак, кільканадцять родин старої заробітчанської еміграції з Карпатської України, що була під Чехословаччиною.

Найбільшими центрами українців-греко-католиків на цих теренах вважалися: Тразені, Форші, Буа-ду-лук, Трів'єр.

Спочатку межі душпастирства Тразені сягали аж до Монса (Mons), тобто сюди належали і Мораж (Maurage), Бусуа (Boussoit), Авре (Auvré) й інші місцевості. Це помітно ускладнювало душпастирську працю Отця. Але з приходом до Монса (травень 1948 року) ієромонаха Богдана Куриласа (редемпториста) ці місцевості відділилися від душпастирства з осідком в Тразені, натомість приєдналися до душпастирства з осідком в Монсі. А 27 березня 1950 року ситуація покращилася ще однією зміною структури душпастирства Тразені:

воно було поділено на дві частини – одна, з центром Ла Люв'єр – Буа-ду-лук, перейшла в Монс під юрисдикцію ієромонаха Богдана Куриласа, а менша частина, з центром у Тразені, з'єдналася в одне душпастирство із Шарлеруа.

З приходом душпастиря духовне життя в Тразені упорядкувалося, набуло досконалішої, глибшої форми і, безумовно, покращилося.

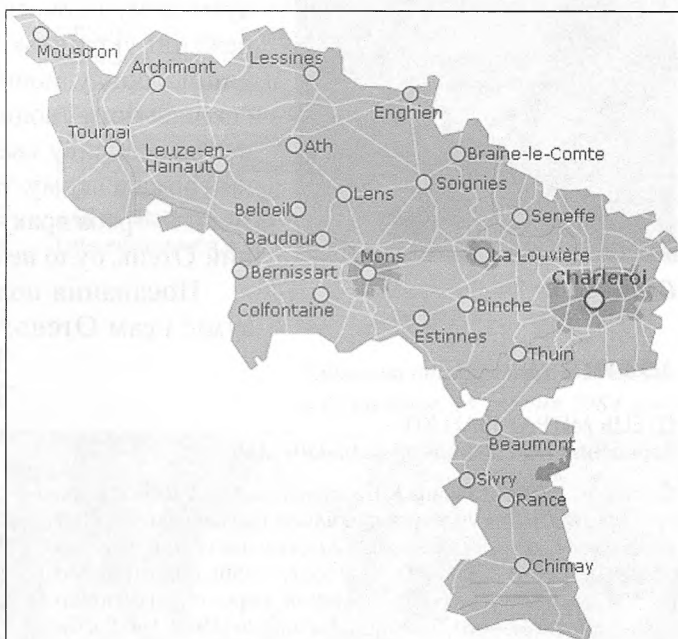
Наступним місцем душпастирської праці Отця було місто Шарлеруа. Вперше сюди Отець перейшов 19 березня 1950 року. Це місто стало основним осередком його діяльності впродовж усього його життя. Тут він перебував найдовше – сорок років (роки 1950-1964 і 1971-1997).

Розпочинаючи свою душпастирську працю в Шарлеруа, Отець, як і у випадку із початком душпастирювання в Тразені, подає у щоденнику коротку передісторію цього душпастирства, яку, як він зазначає, отримав від місцевого попереднього пароха та інших пресвітерів.

З того, що дізнався Отець, впливає, що душпастирство в Шарлеруа виникло з приїздом українців-греко-католиків з Німеччини у 1945 році. Невідомо, хто саме був першим душпастирем, але, як вже зазначено, вважається, що одним із перших почав приїжджати сюди ієромонах доктор Максим Германюк, редемпторист з Лювена (пізніше архієпископ-митрополит), потім ієромонах Інокентій Лотоцький, василіянин (пізніше єпископ), а трохи згодом –

FEDERATION OF COAL MINES ASSOCIATIONS IN BELGIUM	FEDERATION DES ASSOCIATIONS CHARBONNIÈRES DE BELGIQUE	DER ZUSAMMENSCHLUSS BELGISCHER BERGWERKSGESELLSCHAFTEN
Work contract for displaced persons to be engaged as miners in Belgium		№ 30189
Contrat de travail pour personnes déplacées engagées dans les mines belges		
Arbeitsvertrag für verschleppte Personen, die als Grubenarbeiter in belgischen Bergwerken anzustellen sind		
1. — Enterprise : 1. — Entreprise : 1. — Unternehmen : 2. — Place of work : 2. — Lieu d'emploi : 2. — Arbeitsplatz : 3. — Name : 3. — Nom et prénoms : 3. — Vollständiger Vor- und Zuname (Familienname mit grossen Buchstaben schreiben) : 4. — Birthplace and birthdate : 4. — Lieu et date de naissance : 4. — Geburtsort und -datum : 5. — Single : 5. — Célibataire : 5. — Ledig :		
DUMUC DMYTRO 8-11-24		Married : Marié : Verheiratet : Children : Enfants : Kinder :

Контракт на роботу у бельгійських вугільних копальнях

Провінція Гено

отець Дмитро Савка, який охопив своєю діяльністю Ла Люв'єр і Мораж; після нього, в 1947 році, доїжджав з Намюра ієромонах Алоїс Бульс, редемпторист, який відправляв Божественну Літургію в каплиці «Малих сестер» по вул. Шаван. В 1948 році, на початку літа, приїхав з Льежа отець радник Іван Тетерка, який до душпастирства Шарлеруа приєднав Шатле, де душпастирював ієромонах Алоїс Бульс. Богослуження було перенесено до каплиці «Омоніе ду Травай (Aumoniers du Travail)» на Гран Рю, 203.

27 березня 1950 року, під час поділу душпастирства Тразені, до нього приєдналося Шарлеруа.

16 серпня 1964 року Отець переходить у Лювен. Душпастирство в Шарлеруа перебрав на себе отець Данило Дзвоник. До Шарлеруа Отець повернувся у 1971 році і перебував там аж до смерті, яка настигла 1997 року.

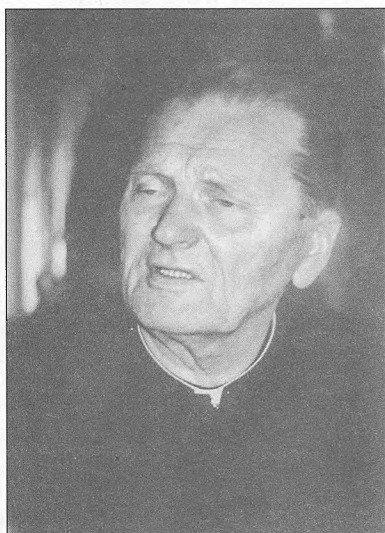
1.3. Отець – організатор духовного та культурного життя української парохії у Бельгії⁷

Читаючи щоденник Отця, розуміємо, яку особливу місію виконував він на чужині, будучи провідником і пастирем своїх вірних. Його завдання у цьому було подвійним, оскільки полягало як у духовному і християнсько-моральному вишколі вірних, так і у збереженні української свідомості і плеканні народних звичаїв, традицій, обряду, мови. З цього приводу душпастирювання Отця було специфічним і водночас подвійно важким, тому його особа заслуговує на особливу увагу як з огляду на активну участь Отця в суспільно-громадському, так і у церковному житті української громади в Бельгії. Треба врахувати, що середовище, в якому працював невтомний Отець, було не стільки ворожим, як байдужо-холодним, чужим.

Поєднання подвійності у місії, яка випала на його долю, розуміє і сам Отець, що бачимо з його власних слів: «Взір святого Івана Хрестителя, як взір патріотичної твердості Юрія Шухевича, сина Романа Шухевича» (із щоденних записів, 16 жовтня 1955 року).

Духовно-культурний провід життя однієї з українських парохій у Бельгії Отець поєднав найперше в одній особі – у собі, оскільки був активним учасником і організатором усіх не лише християнських, а й суспільних заходів. Оскільки Отець був особою духовною, то найперше хотів виконувати свої обов'язки як ієрей, а оскільки мав провід української спільноти на чужині, то вважав за необхідне плекати і патріотичні настрої своєї спільноти (та й сам, зрештою, був патріотом свого народу).

Знаючи про таку місію Отця, не дивуємося, що він виступав з доповідями майже на кожному

Отець Іван

ДОДАТОК № 1

ОТЕЦЬ МІТРАТ ІВАН КІТ – церковний і суспільно-громадський діяч

Особа отця мітрата Івана Кота заслуговує на особливу увагу з погляду його участі в суспільно-громадському житті української громади в Бельгії. На моєму посту Генерального секретаря (1951-1986) й Голови УДК (1986), Голови Крайової Управи СУМ (1951-1962), а також директора Господарсько-кооперативного Товариства «Дніпро» (1950-1962) я був тісно пов'язаний з душпастирями обидвох наших Церков та всіма іншими організаціями на терені Бельгії.

В особі отця Івана ми мали не тільки взірцевого священика, але також типового громадського діяча, якими пишалася Західна Україна, маючи на провідних місцях священиків, що творили з Громадою і Церквою одне тіло, пов'язане взаємопошаною, довір'ям і обов'язковістю. Саме такі риси були притаманні о. Івану. Для нього життя поза Церквою і Громадою було немислиме. Не міг бути повноцінним парохіянином, коли він не був членом громадської організації і не брав

⁷ На основі статті: Омелян Коваль. Отець мітрат Іван Кіт – церковний і суспільно-громадський діяч. Див. Додаток № 1.

громадсько-культурному заході, а також неодноразово брав участь у їх організації. Серед них можемо виділити заходи *суспільно-політичного спрямування* – конференції і святкові академії в честь 22 січня – день самостійності й соборності України (цикл святкувань «січневі роковини»), головного отамана Симона Петлюри і полковника Євгена Коновальця, генерала Тараса Чупринки, роковин Голодомору в Україні та Свято героїв, полеглих за волю України; *літературного* – святкові академії в честь Тараса Шевченка (цикл святкувань «березневі роковини»), роковини від дня народження Івана Франка, вшанування пам'яті Ольги Басараб і Лесі Українки, «Український тиждень», під час якого проводився показ фільмів і вистав на теми, взяті з відомих творів української літератури; а також заходи загального *культурно-освітнього спрямування* – концерти, фільми і вистави, спільні обіди, святкові зібрання і так далі.

У громадській діяльності Отця важливо відзначити його участь у таких організаціях, як Український Допомоговий Комітет (УДК), Спілка Української Молоді (СУМ), Об'єднання Українок Бельгії (ОУБ), Українське Науково-Освітнє Товариство (УНОТ), Спілка Українських Робітників у Бельгії (СУРБ), Український Християнський Рух (УХР), «Рідна Школа», «Карітас», які безпосередньо були пов'язані із християнським служінням душпастиря.

Говорячи про громадське життя і участь у ньому Отця, треба згадати про громадські збори, на яких були присутні представники всіх місцевих організацій разом з іншими громадянами. Тут вирішувалися питання як Церкви і її розбудови, так і проблеми освіти, зокрема створення української школи (на «ширших сходах» було вирішено започаткувати діяльність української доповнюючої школи), та життя громади. На таких «сходах» часто мав доповідь і Отець, а це вже вкотре підтверджує, яке вагомe місце займала у його житті і діяльності громада.

Свою суспільну діяльність Отець розпочав дуже скоро після прибуття у 1949 році в Бельгію, в Тразені, очоливши Контрольну Комісію Філії УДК. Згодом зацікавився також місцевою українською суботньою школою та став духівником Пласту і СУМу, що розгортали свою діяльність у цій місцевості.

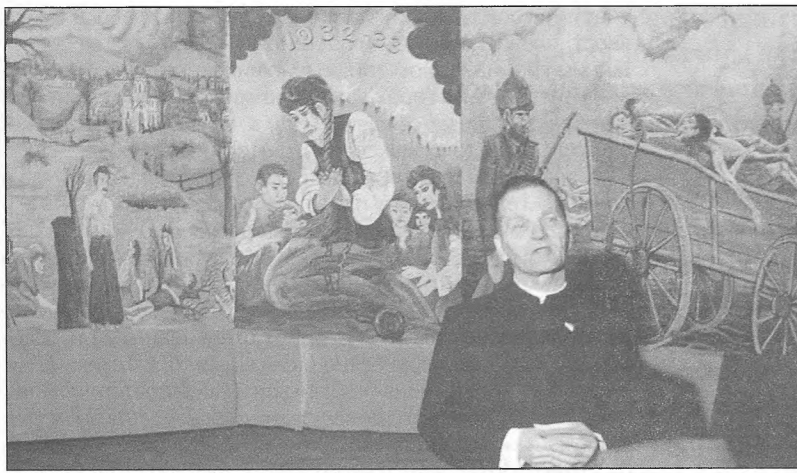
участі в громадському житті. Це саме стосувалося також якості членів громадських організацій. Не міг бути повноцінним громадянином той, хто не виконував своїх церковних християнських обов'язків. Такими нормами керувалися майже всі галицькі священники ще з часів австро-угорської окупації, а згодом і міжвоєнного часу.

Свою громадську працю в Бельгії Отець Іван розпочав в осередку Тразені відразу після прибуття до Бельгії в 1949 році. Він став членом УДК і був обраний головою Контрольної Комісії Філії УДК в Тразені. Зацікавився також місцевою українською суботньою школою та став духівником у молодіжних організаціях «Пласт» і СУМ, що діяли в тій місцевості. Та ширшу працю розгорнув Отець Іван в місті Шарлеруа, куди його перенесено після виїзду о. І. Тетерки. Тут він подбав про надання бельгійським єпископатом каплиці, що є діючою дотепер і розташована поблизу міської ратуші. Другою важливою справою, яка мала вирішити проблеми парохіяльного і громадського життя, було придбання більшого будинку під номером 226 на Гранд Рю. Тут розгорнула свою діяльність суботня українська школа, було відкрито зал зі сценою та влаштовано приміщення для параха. Українські громадські організації, такі як «Рідна Школа» УНОТ, філія УДК, відділ ОУБ і осередок СУМ, знайшли тут можливість для своєї необмеженої діяльності. Не було майже жодної неділі чи святкового дня, щоб тут не відбувалися якісь урочистості. Громада й душпастирство творили одну цілість, і співпраця священника з Громадою була на належному рівні. Отець Іван був членом УДК, а згодом був обраний головою Контрольної Комісії.

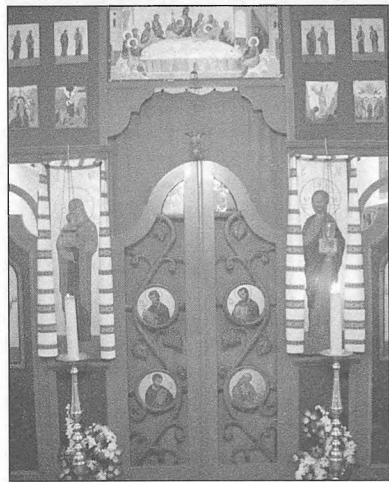
Однак громадська діяльність отця Івана не обмежувалась тільки до власної парафії. Уже в 1953 році, коли УДК і СУМ організували перший дитячий табір «Оселя», то завдяки організаторським здібностям отця Івана табір було розміщено в сиротинцях, що їх утримували сестри Чину св. Вінкентія з Дейнзе в Івуар-Карієрі. Там працювали також чотири сестри-українки, що радо допомагали в праці «Оселі», дбаючи про здорове харчування, приміщення тощо. На тому місці таборування відбувалось ще декілька років. Отець Іван, крім Богослужень, займався також виховною роботою і допомагав у керівництві табору. Крім таборів, шкільництво стало для о. Івана головним напрямком громадської діяльності, і він включився в працю Українського Науково-Освітнього

Концерт бандуристок в Шпелі і в Шарлеруа, 19 серпня 1984 року

Отець Іван промовляє з нагоди 40-ої річниці Голодомору

Іконостас храму Успення Пресвятої Богородиці в Шарлеруа

Товариства (УНОТ) як шкільний інспектор, а згодом був обраний Головою цього Товариства.

Окрім шкільної діяльності, о. Іван був обраний також на важливі пости в централі УДК (Голова Контрольної Комісії в рр. 1952-1959) і в Господарсько-кооперативному Об'єднанні «Дніпро» (член Адміністративної Ради в 1956-1960 рр.).

Участь о. Івана на відповідальних постах у громадському житті завжди супроводилась його доброзичливим критичним словом і участю у винесенні рішень на покращення праці для добра Громади і членів даної організації. Він завжди закликав до організованості і до виконання прийнятих на себе громадських обов'язків, зразковим прикладом чого був сам. Треба сказати, що о. Іван мав доброго приятеля з України в особі о. декана Григорія Фуқанчика, з котрим ділили спільну долю, перетинаючи кордон, щоб вирватися з рук органів комуністичної Польщі, які їх переслідували.

Конфлікт у зв'язку з відзначенням 1000-ліття Хрещення України

Було б, однак, дивним, якщо б громадське життя пішло тільки мирним руслом. Тому належить згадати також про події,

Проте впродовж усього побуту у Бельгії Отець не завжди мав змогу перебувати на одному місці, однак виду своєї діяльності – поєднання духовного і культурного проводу спільноти – не змінював. Тому, коли в 50-х роках він із Тразені переходить у Шарлеруа, то там ще ширше розгортає свою місію і дуже швидко стає головою Контрольної Комісії (роки 1952-1959) та членом Адміністративної Ради (роки 1956-1960) в господарсько-кооперативному об'єднанні «Дніпро».

Вже на початку душпастирювання в Шарлеруа Отець став ініціатором та шукачем спонсорів для придбання «Українського церковного дому» на потреби вірних Шарлеруа та його околиць. В цьому домі жив Отець, а також черниці, які допомагали у його душпастирюванні. Тут були приміщення для української школи, бібліотека, а також великий зал, де відбувалися виставки, де могли збиратися вірні для відзначення як громадських, так християнських і сімейних свят. Цей будинок став власністю українського товариства «Апостольська Візитатура», і його назвали «домівкою». Тут знайшли пристановище чимало українських родин. Я теж жив у тому будинку разом із своїми Татом і Мамою та братчиком Петром і сестрою Наталкою. Спогади з щасливого дитинства в громаді однодумців залишилися в моєму серці назавжди.

Новий душпастир подбав про те, щоб українці одержали від римо-католицького єпископа невеличку церкву в центрі міста поблизу ратуші. Згодом замовив до неї іконостас в художника Денисенка та чудовий кивот.

Однак організаторські здібності Отця не обмежувалися лише працею в місцевих громадських організаціях, вони активно проявилися і в його освітній, шкільній діяльності. Отець часто організовував учительські конференції й зустрічі з батьківськими комітетами та займався забезпеченням дітей шкільними підручниками. Дбав, щоб українська доповнююча школа діяла не тільки в Шарлеруа, а також і в інших осередках у Бельгії. Як тільки прибув у Бельгію, Отець майже одразу, в 1948 році, став активним членом УНОТ.

1953 року, коли УДК і СУМ організували першу літню дитячу «Оселя»⁸, Отець запропонував провести її у дитячих притулках в Івуар-Карієрі, якими опікувалися сестри Милосердя зі згромадження святого Вінкентія з Дейнзе. Крім Богослужень, займався також виховною роботою і допомагав у керівництві табором.

Крім організацій дитячих таборів, головним напрямком освітньої діяльності для Отця було

⁸ «Оселя» – літній табір для дітей.

шкільництво, тому він почав працювати в УНОТ як шкільний інспектор, а згодом став його головою.

Громадська діяльність Отця виразно характеризується мотивами збереження окремого національного світобачення у свідомості української спільноти в Бельгії. Рідним звичаям Отець надавав особливого значення, закликав любити і пізнавати батьківський обряд. У домі Отця знаходився своєрідний музейчик, де була зібрана українська кераміка, плетені з лози тарелі, сотні писанок, які представляли різні регіони України і спеціально на його замовлення були виготовлені невідомою писанкаркою. Яскравим свідченням плекання народних звичаїв і традицій було проведення українських вечорниць з народними піснями, спільних Свят-вечорів з різдвяними колядками та щедрівками, свячення зілля та овочів і так далі. Кожне велике свято, таке як Різдво ГНІХ, Воскресіння ГНІХ, Зіслання Святого Духа, Успення Пресвятої Богородиці та інші, Отець вважав необхідним супроводжувати українськими традиціями. Тому, будучи духівником, Отець мав чи не найкращу нагоду вести свою спільноту відповідно до рідних звичаїв і тим самим сприяти їх збереженню, адже християнський побут в Україні був тісно пов'язаний саме з ними.

Душпастирська діяльність Отця завдяки своїй різноманітності була набагато ширшою, ніж громадська. Сюди можна віднести і видавничу справу, проведення церковних зборів та Божественних Літургій Східної Церкви для бельгійців, «Хресної дороги», діяльність організацій Католицької Акції і Братства Непорочної Помочі Матері Божої, святкування роковин Хрещення України та річниці земної смерті Митрополита Андрея (Шептицького) – цикл святкувань «Листопадові роковини», відзначення річниці від дня народження патріярха Йосифа (Сліпого), проведення святкових академій на честь роковин Української Церкви в Шарлеруа, праця у домі старців, організація З'їздів Української Молоді, участь в «екуменічних вечорах», проведення молитовних днів за переслідувану Церкву та возз'єднання Церков, організація прощ та реколекцій.

Серед усього цього великого спектру яскравих і менш помітних

котрі на деякий час викликали охолодження відносин між о. Іваном і Головною Радою Українських Громадських Організацій. Сталося це при нагоді започаткування відзначення в Бельгії 1000-ліття Хрещення України.

Треба сказати, що Головна Рада Українських Громадських Організацій в Бельгії, йдучи за рішеннями створеного Європейського Ювілейного Комітету 1000-ліття, ще 9.06.1985 р. заснувала Крайовий Ювілейний Комітет 1000-ліття і приступила до підготовки Ювілею. На це установче засідання був також запрошений о. мітр. Іван Кіт, однак з якихось причин не прибув. В міжчасі з Екзархату УГКЦ для Франції, Швейцарії і Бенілюксу був створений Екзархальний Ювілейний Комітет на чолі з Преосвященим єпископом Михаїлом Гринчишином.

Перше таке відзначення 1000-ліття відбулося на запрошення фламандського Братства-Ордену «Емаус» в Антверпені 2 лютого 1986 року, де архієрейську Св.Літургію відправив Преосвящений Кир Михаїл у співслужінні двох священників-біритуалістів з Голландії (оо. Алла і Ван Голя). Співав відомий «Візантійський Хор» під керівництвом проф. М. Антоновича при всерьй вивопненій церкві. Успіх був великий, і про це писала фламандська преса з правильним висвітленням цієї історичної події. В Комунікаті про відбуття цих святкувань було стверджено, що це сталося з ініціативи Ювілейного Комітету ГРУГОБ.

На це різко zareагував о. Іван, мовляв, започаткування відзначення 1000-ліття належить Екзархальному Ювілейному Комітету, а не ГРУГОБ, якого він не визнає. Протестного листа о. мітр. Іван Кіт заадресував на секретаря Ювілейного Комітету мітра О. Ковалю, звинувачуючи його особисто у «самозванстві», «розбишацтві» і «ворожій роботі». Зробив також закид в бік владики Михаїла, що «він нічого не знає» і з преси довідується, що проти рішення Синоду Єпископів «започаткував святкування». Довелося вияснити листом від Президії ГРУГОБ від 08.03.1986 р., за підписом президента проф. Петра Зеленого і секретаря О. Ковалю, що поки що в Бельгії діє один Ювілейний Комітет, котрий запросив Владику Кир Михаїла відправити архієрейську Св. Літургію і започаткувати святкування Ювілею. Копію листа відправлено було також Кир Михаїлові в Париж. Невідомо, що могло вплинути на таку різку форму реакції отця мітрата Івана, однак таке мало місце і залишило сліди у нашій кореспонденції.

Вистава «Святий Миколай» в Шарлеруа, 19 грудня 1976 року

Згодом справи взаємовідносин налагодились, бо на спільному засіданні Ювілейного Комітету ГРУГОБ і Екзархального Ювілейного Комітету, що відбулося 19 травня 1986 року в Лювені, дійшло до об'єднання обидвох Комітетів, яке отримало назву «Ювілейний Комітет 1000-ліття Хрещення України на Бенілюкс», де до Почесного Комітету увійшли Владика УГКЦ і УАПЦ. Таким чином соборницький характер Ювілейного Комітету був збережений, а відтак у практиці був додержаний.

Цей спільний Ювілейний Комітет очолив о. мітр. Іван Кіт, а секретарем залишився я. В цей спосіб конфлікт був зліквідований, і праця продовжувалась протягом 1987-1988 років з широким спектром заходів і позитивних результатів. Ювілейний Комітет відбув 13 засідань і залучив до співпраці не тільки всю українську громадськість, але й зумів довести 1000-ліття до відома широких кіл бельгійського народу і до найвищих сфер політичного і церковного життя, включно з королівською династією. Участю примаса Бельгії кардинала Годфріда Данельса та двох папських нунціїв на головному святкуванні в національній Базиліці в Брюсселі 8 листопада 1987 року доведено важливість цих святкувань на рівні Вселенської Церкви. На ці святкування прибув з Канади митрополит Максим (Германюк), Владика Платон з Німеччини, Кир Михаїл з Парижа і Кир Славомир з Югославії та делегація від УАПЦ з о. протопресвітером Паладієм з Німеччини, о. Б. Хайневським з Франції та о. Іваном Дерв'янком з Бельгії.

Це був, без сумніву, кульмінаційний пункт в діяльності о. мітра. Івана Кота.

Омелян Коваль

прийняв пресвітерський сан. Це було особливо важливо, бо подібних випадків не було в українській греко-католицькій діаспорі Бельгії.

Робота з молоддю водночас тягне за собою інший важливий елемент душпастирської діяльності, а саме працю безпосередньо з батьками з метою покращення виховання молоді в родині як основного джерела впливу на формування релігійної і національної свідомості і світогляду.

З метою організації й удосконалення релігійно-церковного життя Отець запроваджував реколекції та прощі. Останні у душпастирській праці Отця увійшли у традицію, за прикладом, як зазначає він у своєму щоденнику, як це було в Україні: «День Успення Матері Божої. В рідному Краю, бувало колись, відбувались величаві прощі в цей день до всіх чудотворних ікон Матері Божої: до Гошева, до Зарваниці, до Підкаменя... і інші. Наслідуючи побожний звичай наших предків, за ініціативою нашого отця Генерального Вікарія, пішли ми, українські скитальці, до чудотворного місця на бельгійській землі Люрд-Остакер (Lourdes-Oostakker), коло Генту» (28 серпня 1949 р.) Тому прощі, набувши свого особливого значення і ваги, у духовному житті вірних повторювалися з року в рік до вже усталених одних і тих самих місць, зокрема до Монтеґ'ю, «Бон-Секур» Борінажа, Банне, Люрду (Франція), Риму (Італія).

Урочистим моментом у діяльності Отця було величне свято тисячоліття Хрещення Руси-України, яке відбулося завдяки його наполегливій праці.

Неофіційна підготовка до святкування розпочалася в 1955-1956 роках. Вже тоді були

Проща в Люрд-Остакер 1949 р.

запропоновані перші проєкти святочної академії, які були представлені Апостольським візитатором українських католиків у Західній Європі, зокрема отцем канцлером Михайлом Левенцем. Все ж посилена праця з метою організації і проведення цього свята розпочалася у 80-х роках. Спочатку був створений Ювілейний Комітет, який очолив Отець. Найінтенсивніша праця з підготовки свята з широким спектром заходів тривала упродовж 1987-1988 років. До співпраці були залучені не лише українці, але й широкі кола бельгійської громадськості, зокрема представники найвищих сфер політичного і церковного життя, включно з королівською династією.

Вагомість цих святкувань на рівні Вселенської Церкви була доведена 8 листопада 1987 року на головному святкуванні в національній Базиліці в Брюсселі, яке відбулося за участю примаса Бельгії кардинала Готфріда Даніельса та двох папських нунціїв. На ці святкування прибув митрополит Максим (Германюк) з Канади, владика Платон (Корниляк) з Німеччини, Кир Михайл (Гринчишин) з Парижа і Кир Славомир (Мікльош) з Югославії, також була присутня делегація від УАПЦ з протопресвітером Палладієм Дубицьким з Німеччини, отцем Борисом Хайневським з Франції та отцем Іваном Дерев'янком з Бельгії.

Ще іншим і чи не найяскравішим свідченням місійної діяльності українця у Бельгії було посвячення свого храму в Шарлеруа. Наявність власної церкви, на думку Отця, була чи не основним елементом збереження окремої громади у Бельгії. Це виразно простежуємо із слів самого Отця: «Щоб зберегти українську еміграцію і її молодь у вірності Українській Церкві й народові, треба: власну Церкву, власний парохіяльний дім, музей і архів парохіяльний, бібліотеку в українській мові і місцевій, родоводи всіх парохіян, що мають дітей, із родинним фотом й усіма записами, хроніку душпастирства, власний цвинтар»⁹. Ці слова можна скерувати до будь-якого сучасного пресвітера, замінивши лише початок фрази «щоб зберегти життя в парохії і її молодь у вірності Українській Церкві й народові, треба...», – вони є програмою кожного доброго пароха де-небудь у світі.

Завдяки наполегливій праці Отця життя у парохії було дуже активним і насиченим – не було жодної неділі, щоб щось не відбувалося.

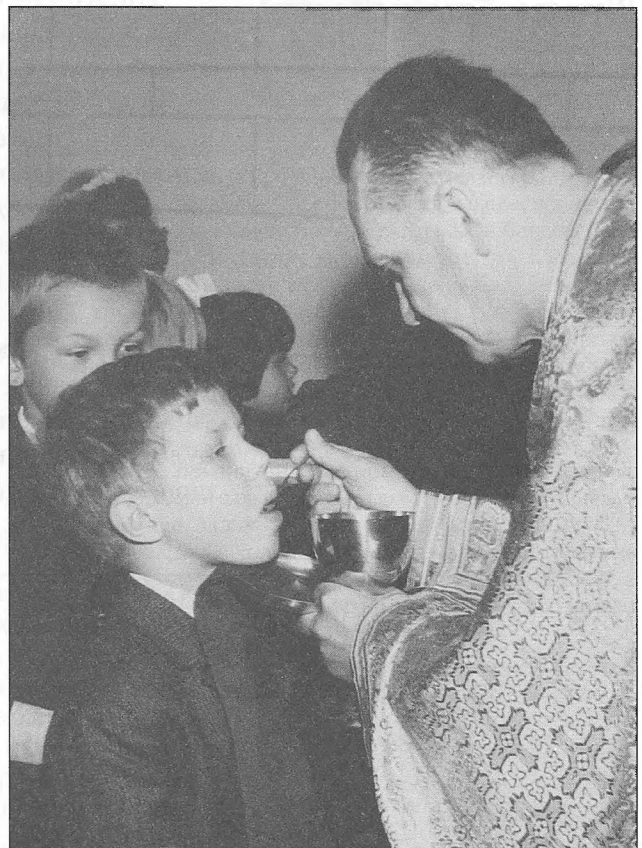
Отож для своїх вірних Отець був не тільки зразковим пресвітером, але й добрим прикладом громадського діяча, а отже, і громадянина. Тому найяскравішою рисою цієї визначної особистості можна вважати *нерозривну єдність Церкви і громади* в основі із їх взаємним довір'ям і зобов'язанням.

Участь Отця на відповідальних посадах у громадському та церковному житті завжди супроводжувалась його доброзичливим критичним словом і мала вплив на винесення рішень,

Офіційна емблема тисячоліття

Михайло Димид приймає Святе Причасття із рук Отця Івана в Шарлеруа

⁹ Уривок із щоденника (14 серпня 1964 року).

вдосконалення праці та добро громади. Такий критичний погляд, притаманний Отцеві, був спрямований на все, що відбувалося у житті громади¹⁰, і цьому можна завдячувати такій наполегливості й успішності у діяльності Отця.

Микола Когут зазначає, що навіть тоді, коли Отець був важко хворим, оскільки переніс складну операцію, все одно продовжував свою віддану душпастирську працю як у Шарлеруа, так і у Тамін і все ще мріяв переїхати в Україну.

1.4. Архів Отця

Архів Отця є великим здобутком для історії нашої Церкви, джерелом важливої інформації про її життя, діяльність і розвиток за межами України.

Назагал, як відомо, архіви створюються упорядкуванням нагромаджених під час багаторічної діяльності великої кількості різних видів матеріалів і документів. Отець сам свідомо поповнював власний архів і був його творцем і засновником. Тому архів Отця є у такому стані, що майже не потребує якогось особливого впорядкування.

У першу чергу увагу в архіві привертає щоденник Отця. Це рукописні матеріали, які автор вів упродовж майже п'ятдесяти років – більше як половину свого життя. Ці записи є паралельними свідченнями, які дають підтвердження тої чи іншої інформації, яка подається, наприклад, у душпастирському бюлетні, виданням якого також займався священник.

Інші оригінальні документи з архіву Отця, які збереглися завдяки його старанням, засвідчують сьогодні різноманітні процеси становлення і формування християнських молодіжних і громадських організацій, діяльність і активну участь у них видатних та відомих на сьогодні історичних постатей в житті Церкви, а також життя і розвиток церковних структур взагалі.

Важлива роль у розкритті цього аспекту належить саме кореспонденції, якої в архіві є чи не найбільше. Вона, безперечно, є вагомим внеском до історичних даних та й самим свідченням про життя Церкви. Саме у листах збереглося чимало інформації та документів, які засвідчують історичні факти з минулого Церкви.

Листування Отець розпочав уже з перших років своєї душпастирської праці в Бельгії, і писав він найперше до духовенства, яке було найближчим до нього. Поклавши руку на серце, признаймося, що культура листування затратилася у ХХІ столітті. Тим більше

¹⁰ «Хиби: не уложено програми перед днем Матері, і тому не було доброго порядку у виступах. Взагалі було замало часу, щоб можна було добре підготувати. Найгірше, діти далеко живуть, мусять учитись в бельгійській школі і через це тяжко їм за кілька годин вивчити щось з українського»; «На мою думку, духовна користь з прощі мала, а може – жадна. Не було ні пляну, ні порядку. Людям вже замало вислухати тільки Службу Божу, чи зійтись з усіх сторін, але треба конче дати добру й гарно виголошену проповідь, приступну й зрозумілу кожному прочанинові» (уривки із щоденника: рік 1953, липень).

Шахтар на Бельгійській монеті

листи Отця можуть служити нам прикладом акуратності і впорядкованості думок. Серед листів важко виділити якісь окремі тематичні групи. Проте слід зазначити, що більшість кореспонденції є в рамках однієї тематики – створення, поширення і діяльність Товариства священиків святого Андрея здебільшого в країнах Європи¹¹, а також в Австралії та Америці¹², де є українська діаспора і де зокрема розгортає свою душпастирську працю українське духовенство.

Іншою темою листів були різноманітні повідомлення для Отця від духовенства з різних кінців світу про їх душпастирську діяльність, повідомлення особистого плану – думки з того чи іншого приводу та листи-подяки.

Отримував Отець листи і від керівників українських громадських організацій. Порушуються у кореспонденції також і такі питання, як переклади богословської літератури українською мовою з метою допомогти Українській Церкві на рідних теренах.

Спілкування між духовенством було настільки близьким, що у листуванні говорилося не лише про вирішення важливих питань із життя Церкви, але й про такі речі, як будова храму на тій чи іншій парохії і тому подібні речі.

Широкі межі спілкування і підтримування тісних контактів духовенства в діаспорі, на прикладі кореспонденції з архіву Отця, вказують найперше на те, що кожна духовна особа зокрема відчувала велику відповідальність перед цілою Церквою. Як писав Іван Франко: «Кожен думай, що на тобі мільонів стан стоїть, що за долю мільонів мусиш дати ти одвіт...». Це можна легко простежити на кількох прикладах із життя Отця, адже його діяльність охоплювала доволі багато сфер.

До архіву Отця входять матеріали його власної редакторської роботи над виданням душпастирського бюлетня «Наше душпастирство» на теренах Шарлеруа. Цих матеріалів є найбільше. Невелику частину архіву становить «Бюлетень Товариства священиків святого Андрея». Подібні парохіяльні вісники, які видавалися в інших парохіях і в інших країнах, також є в архіві.

Досить багато документів, які несуть інформацію про розвиток богословської освіти, зокрема Українського Католицького Університету в Римі. Формування Університету відбувалося на рівні всієї діаспори, про що свідчать архівні листи Отця.

Інформацію іншого типу несуть листи, в яких висвітлюється діяльність як християнських, так і громадських організацій. Серед них можна визначити такі, як фонд «Церква в потребі», Католицької Акції, Український екуменічний

ДОДАТОК № 2

Новий Сад,
1 січня 1990 р.

Христос Раждається!

Всесвітліший і Дорогий Отче!

Щире спасибі за листа з добрими побажаннями з приводу Різдва і Нового Року, а також і за четверте цьогорічне (власливо – минулорічне) число «Бюлетня». Гарно я його отримав 11 січня.

Ми наступного року будемо відзначати 100-річчя поселення Українців у Югославії, так що буде кілька ювілеїв. Цей рік, мабуть, буде дійсно відомий в історії. З різних причин. І з огляду на український нарід і УКЦ, а мабуть, УАПЦ. А також й у світі заживуть всі ці рухи, які під кінець того року потрясли Європою і трясуть вже сьогодні Литвою, а з нею і другими країнами. Й у нас будуть великі зміни, які вже почалися. На одні і другі Різдв'яні свята телевізія і радіо були завалені трансляванням Служб Божих, різдвяних концертів і подібних передач. Я пишу сценарій на фільм – Воскресіння, також і про бандуру. І наше українське життя у Югославії зробило поважний крок вперед – у Новому Саді засновано Товариство української мови, літератури і культури з державним бюджетом. Намагаємось видавати газету, журнал, дитячий журнал, запровадити навчання української мови у школах, українські передачі по радіо і телевізії і багато ще того іншого. Кадрів не маємо на це все!

На днях має вийти мій молитовник під назвою «Тисячоліття». Це було призначено для приїжджаючих з України, але зараз переслали валки, бо за ті самі гроші, за яких давали 200 карбованців, зараз треба дати 2.000 карбованців.

У нас зараз дуже холодно, доходить до 15 °С. Маю на увазі Новий Сад, бо в інших місцях набагато холодніше, а над морем багато тепліше. Сьогодні я так у церкві замерз (Служба св. Василія Вел.), що важко загіритися.

Щиро вам у Христі Господі
відданий о. Роман Мизь

¹¹ Див. Додаток № 2.

¹² Див. Додаток № 3.

Помісна Українська Католицька Церква
«Pomisna» L'Eglise catholique ukrainienne

«Pomisna» Ukrainian Catholic Church
Митрополія українських католиків Канади

2350, rue Tillemont,
Montréal 727-71-94
Монреаль, 22 Січня 1990 р.

Христос Родився – Славить Його!

Всесвітліший Отче Редакторе!

Найперше дякую широко за Вашу посилку «Бюлетня» Т-ва Св. Андрея для мене, воно повне документації, біжучих справ, нам потрібних в душпастирстві, та, на мою думку, дуже потрібне видання для пов'язання нашої спільної праці на поселеннях. На жаль, наша округа в Торонто занедбала своє видання «Ниви» і немає кому тією справою зайнятися. Ми знайшли і редактора, на якого добровільно зголосився о. др. Мончак Ігор з Монреалю, та кольпортера о. мітр. Гаймановича, також з Монреалю, але, на жаль, ніхто в нашій централі в Торонто не проявляє зацікавлення тією так важною справою для нас, священників, у вільному світі зайнятися. Дуже добру роботу в тій ділянці робив о. Набережний з Ошави, але не знаю з яких причин залишив своє діловодство. Ваш «Бюлетень» читав з великим зацікавленням, він багатий змістом в наших справах і, на мою скромну думку, варто написати до о. Набережного, щоби відновив свою діяльність на нашому терені. Правду кажучи, у нас дуже бракує священників і мало рук до праці, але конечність вимагає таки розробляти ділянку зорганізованого нашого духовенства, що мало б своє видання. Дуже важною справою є нові покликання на священників, от хоч би у нашій Духовній Семинарії в Оттаві є тепер лише 6 студентів, і то не знати, чи вони закінчать свої студії. Напишіть свою opinію до о. Набережного, може, схоче зайнятися відновою нашої «Ниви», а ми будемо йому помагати.

Щиро гратулюю Вам за Вашу так цінну та конечну справу у нашій дійсності, тож із Новим Роком прошу прийняти мої найщиріші побажання та успіхів у Вашій так для нас потрібній справі.

Вашим ласкавим молитвам поручається Ваш брат в Христі Господі,

о. Іван Гаврилюк

В залученні мій скромний дар для Ваших потреб \$ 50.

Всесвітлішому Отцю Раднику
Івану Коту

центр святого Володимира в Німеччині¹³, рух за патріархат, Патріарший фонд, товариство «Відродження» та багато інших.

Серед матеріалів кореспонденції можна виділити ті листи, які Отець отримував від вірних. До початку 70-х років зустрічаються в архіві листи з України – це, зокрема, від знайомих Отця, які або були родом з його рідного села, або з тих місць в Україні, де Отець мав можливість, хоча й дуже короткий час, бути душпастирем перші роки своєї пресвітерської діяльності. Є листи від вірних душпастирства, які просять у Отця поради чи допомоги у різних справах. Такі листи з України давали змогу Отцеві бути обізнаним у всьому тому, що відбувається на Батьківщині.

Оскільки архів провадив Отець особисто, то є багато матеріалів, які свідчать саме про його діяльність. Серед них – свідоцтва вірних про Хрещення та Вінчання, а також списки прочан. Часто зустрічаються списки дітей душпастирства, зокрема тих, які приступили до Сповіді і Першого Святого Причастя; звіти про релігійне виховання дітей та духовні вправи для вірних.

З архіву можна також довідатися про життя інших українських ієреїв в діаспорі: отців Івана Ортинського, Івана Музички, Івана Дацька, які описували своє життя і діяльність в країнах свого перебування. В архіві Отця є також документи – особисті дані членів Товариства священників святого Андрея.

За період кількох років немає деяких документів, таких, наприклад, як записи проповідей і так далі. Це, очевидно, зумовлено територіяльною нестабільністю душпастирського Отця.

На основі архівних матеріалів Отця ми маємо сьогодні можливість отримати достеменну картину минувшини Української Греко-Католицької Церкви в частині діаспори у різних сферах її діяльності.

¹³ Був заснований 15 квітня 1984 року.

Глава 2.

ЩОДЕННИК, АБО «ХРОНІКА ДУШПАСТИРСТВА»

2.1. Структура і зміст

Щоденник – таємна сповідь людини, яка звіряє на папері свої пережиття та думки, ділиться своєю радістю і своїм болем. Зазвичай прийнято вважати, що щоденники пишуть лише ті, які відчувають у цьому велику потребу – необхідність поділитися тим важливим, що емоційно переповнює людину глибоко у душі. Таким для Отця був його щоденник, хоча він сам так, здається, не вважав, що стає явним одразу після його перегляду.

Цей рукописний документ є великою знахідкою не лише для пресвітерів та вірних, але й для історії українців у цілому, оскільки нам ще мало відомо про життя-поневір'яння українців-емігрантів за кордоном, хоча б з періоду ХХ століття.

Отець залишив цінну спадщину – власні свідчення про життя українських емігрантів у Бельгії. Все це дійшло до нас у вигляді його хронологічних записів, які Отець назвав «Хронікою душпастирства». Вже сама назва вказує на те, що писав Отець про життя українців у душпастирстві, яке він очолив, після прибуття у Бельгію.

Саме ті нові і зовсім чужі обставини, у яких він опинився, спонукали його до ведення хронологічних записів. Можливо, Отець знав, що його перебування у Бельгії буде не тимчасовим, з іншого боку, з огляду на чималу кількість вірних українців-емігрантів відчував відповідальність за провід найперше української спільноти, тому вважав за необхідне зафіксувати життя і діяльність українців на чужині.

Перший запис датується днем 11 квітня 1948 року, а останній – 30 квітня 1996 року. Хроніка є рукописом; почерк доволі нелегко відчитується; складається з 9 томів (товстих зошитів, приблизно 2320 сторінок), один із яких, а саме другий том (25 листопада 1963 року – 19 січня 1968 року), був записаний не отцем Іваном Котом, а на його прохання отцем Данилом Дзвоником.

На сторінках хроніки є багато вирізок із газет, фотографій, листів, програмок і документів.

Оскільки душпастирство охоплювало не один населений пункт, а цілу область із

*Хроніка душпастирства
біля Бергену 1946 р. – 12.8.1979
Том VI.
писав: Данило Дзвоник о. Ів. Кіт*

кількома містами та селищами, то у щоденнику дуже часто будуть зустрічатися їх різноманітні назви (це може створити читачеві певні труднощі в ознайомленні зі щоденником), а події, одні і ті ж самі, будуть повторюватися, тому що відбувалися у всіх осередках душпастирства.

За змістом хроніка є дуже різноманітною. Взагалі, читаючи хроніку, здається, що не упущено жодної події з життя душпастирства, бо матеріал дуже насичений. Окрім цього, все це пронизано чіткими рисами щоденника – власними думками, враженнями та яскраво вираженим критичним поглядом Отця. Назагал для кращого розуміння можна провести невеликий поділ у цій різноманітності тематики і виділити три такі основні напрямки: праця з вірними (з молоддю, дітьми та батьками), з громадою (поєднання життя Церкви і Громади, діяльність громадських організацій) та звітні програми (недільні звіти, відвідування вірними Богослужень, щомісячні – основних подій у житті душпастирства, річні – про фінансовий стан душпастирства).

Тематика вірних є найширшою у хроніці і зустрічається найчастіше. Тут чи не найголовніше місце посідає виховання підростаючого покоління – молоді і дітей. З огляду на це Отець багато писав про проведення літніх дитячих таборів («дитячі оселі»), недільних, суботніх та четвергових шкіл. Дуже часто у проведенні святкових заходів основний акцент ставився на зацікавленні молоді і на користі для її християнського та національного розвитку.

Оскільки на виховання молодого покоління великий вплив мають батьки, то роботі з ними душпастир приділяв багато уваги. Це і шкільні збори батьків (звітні програми яких також подаються у хроніці), які очолював Отець у справах як заснування українських шкіл, так і подальшої організації їх життя і діяльності; це також безпосереднє спілкування з батьками щодо питань виховання дітей і молоді та інше.

Ще однією важливою темою, яка також посідала особливе місце у хроніці, є єдність Громади і Церкви. Цій тематиці, як і попередній, Отець також надає великого значення, оскільки вважає успіх громади, яка діє окремо від Церкви, неможливим. Тому, описуючи діяльність різноманітних організацій на теренах душпастирства, так багато уваги Отець надає Церкві і її ролі у їхньому житті.

Тематика звітних програм є не такою широкою, і їй не надається стільки уваги, скільки попереднім вищезгаданим темам, проте вона також має власні переваги. Звіти ще раз підтверджують те, що хроніка була особливим історичним задумом у спадок для майбутніх поколінь.

Окрім цих трьох основних тематичних напрямків, значну частину в хроніці займають розповіді про прощі, реколекції та різноманітні поїздки вірних – «прогулянки». Також доволі часто можна натрапити на інформацію про трагедії у копальнях, посмертні згадки, подружні оголошення тощо. Ці події ще сильніше засвідчують те, що хроніка є дійсним документом про життя вірних. Серед такого тематичного різноманіття зустрічаємо і звичайні описи буденного життя окремих вірних, найперше тих, які належали до найближчого оточення Отця.

Однак «Хроніка душпастирства» – не єдине письмове свідчення Отця про життя українців на теренах душпастирства Шарлеруа.

Великдень – символ злиття Церкви і громади

Отець залишив нам також свої бюлетні «Наше душпастирство», в яких так само викладав свої думки та прискіпливо занотовував усі події, що відбувалися на парохії. Єдина відмінність та, що «Хроніка душпастирства» – рукопис, щоденник, те, що належить одній особі, а «Наше душпастирство» – бюлетень, друкований інформаційний вісник.

Для того, щоб зрозуміти, що таке щоденник-хроніка Отця, а також краще познайомитися з місцевістю та духом того часу, вважаю за необхідне подати його скорочений варіант, зберігаючи хронологічну послідовність, мову та стиль написання.

2.2. Скорочений варіант хроніки (уривки)

Рік Божий 1948

11.4. У копальні Буль'є, коло Гавре (Навге), забито нашого вуглекопа Йосипа Дідика. Співав хор п. Семченка на похороні. На могилі попрощав о. Іван Кіт від душпастирства, п. Пришляк від УДК і по-французьки подякував копальні за участь і правлення похоронів.

2.5. Великдень. У церкві було около 100 осіб. Після святої Літургії улаштовано «спільну» просфору в католицькому патронажі¹⁴. Присутніх було з 50 чоловіків, прийшли теж 2 бельгійські сотруди-ники.

10.5. Бельгійська малярка з Курселю за старанням бельгійсько-го семінариста Кловіс Маршан (Clovis Marchant) намалювала для душпастирства плащаницю.

30.7. Помер латинський єпископ дієцезії Турне, великий приятель українців; візитував наших вуглекопів на терені душпастирства.

1.8. Концерт пана Тисяка в Буа-ду-лук.

2.8. Група українських вуглекопів з 26 чоловік разом зі своїм душпастирем відбула прощу-прогулку до відпустового місця над французьким кордоном до Борен (Beauraing). Проща відбулась автобусом. В Намюрі взяли з собою й о. Бульса, ЧНІ.

8.8. Відбувся концерт п. Тисяка в Тразені. Приявних 70 чоловік.

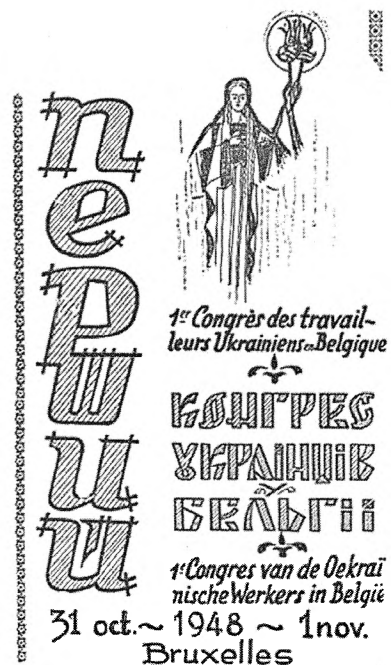
22.8. Відбулись збори філії УДК в Тразені. На голову вибрано п. інженера Раковського. Присутніх 27 членів.

З датою 1.8. зачав виходити «Християнський Вуглекоп», що його видають усі 4 душпастирі провінції Гено. Він має бути помічником у душпастирстві.

19.9. Відсвятковано 960-ті роковини Хрещення України в Тразені, з водосвяттям і відповідною проповіддю.

26.9. Відсвятковано ті самі роковини так само в Буа-ду-лук; видано відозву.

10-13.10. З нагоди місії для бельгійців відбулись у Форші для українців-католиків три дневні реколекції, проводив ними о. Курилас, ЧНІ з Монсу. Денно голошено 2 науки, рано була Свята Літургія, а ввечері молебен із суплікацією. На закінчення відбулося водосвяття й поблагословлено мешкання українців-католиків.

¹⁴ Патронаж – суспільне товариство, яке здійснює опіку над молоддю.

6.1. Відбуто спільний Свят-вечір у Трів'єр. Було зібрано 20 кілька українських молодих вуглекопів, отець Іван Кіт і отець Гр. Онуфрив.

7.1. Перший день Різдва Христового відсвятковано в Буа-ду-лук і Тразені. Перед тим видано душпастирством відповідну відозву до вірних і подано порядок богослужень. У Буа-ду-лук було присутніх около 45 чоловік, а в Тразені около 90 осіб. На Службі Божій у Тразені співав новостворений хор, він теж співав на третій день на святій Літургії в Форші. Після Служби Божої в Тразені відбулась спільна просфора.

12.1. Завітав до Тразені з канонічною візитацією наш Преосвященний Владика Кир Йоан (Бучко). Зі Шарлеруа в супроводі о. Генерального Вікарія і о. рад. Тетерка, душпастиря в Шарлеруа, заїхав Преосвященний автом до місцевого бельгійського пароха. Вітав його голова місцевої філії УДК п. інженер Раковський, піднісши хліб і сіль, а перед самою церквою – місцевий парох і душпастир о. Іван Кіт, дияконував отець Тетерка. Українських вуглекопів було около 50 осіб. Була вся школа католиків-бельгійців. Людей мало, бо приїзд був дуже несподіваний, не було часу повідомити всіх вірних і був робочий день, так що могли тільки ті прийти, що працюють після обіду, евентуально вночі. Обід відбувався в домі душпастиря. На обіді були між іншими приявні місцевий бельгійський парох і власник дому пан Лемер, а теж голова філії п. інженер Раковський і пан Дзибіно. Опісля Лемер (Lemaire) запросив Преосвященного до себе на вечірню перекуску, а потім відвіз Преосвященного Архієрея разом з отцем Генеральним Вікарієм до Лювену.

29.1. Смертельно присипано в копальні у Форші Тому Лойка. Ховали його 5 католицьких священиків.

24-27.3. Відбулись тут в Буа-ду-лук великопосні реколекції. Проповідував отець Курилас, ЧНІ. Мало людей брало участь у цих науках. Молодь сумівська, особливо з Ла Лув'єр і Трів'єр, майже не брала участі. До сповіді на закінчення наук приступило всього 27 осіб.

В першій половині квітня відбувся в Тразені шевченківський концерт. Реферат мав о. Іван Кіт, місцевий душпастир.

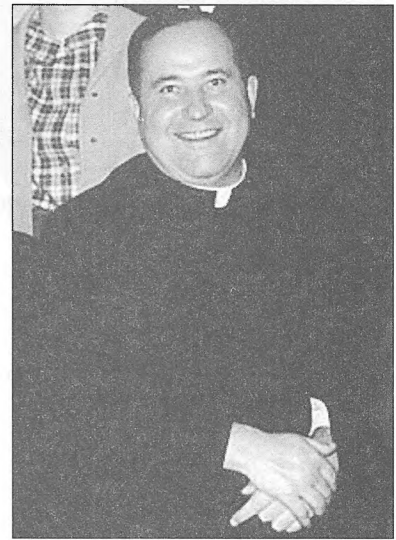
17-21.4. Відбулись у Тразені великопосні реколекції; проводив ними о. Богдан Курилас, ЧНІ. Отець Місіонер заїжджав теж з наукою до поблизького Форші. Так що в тих блаженних днях у Форші і Тразені приступило до св. Причастя 58 осіб.

22.4. Поставлено нову плащаницю. Малювала її п. Неоніла Раковська з Тразені. Виложено плащаницю в Тразені і Буа-ду-лук. Людей не було багато.

24.4. Великдень. Рано 5 год. сховання плащаниці, воскресна утрєня і Св. Літургія та свячення паски. Було около 130 людей у церкві. Бельгійці дуже здивувались, побачивши таку силу людей у церкві. Після Святої Літургії відбулось спільне свячене в кантині¹⁶, «у Моріца» Буа-ду-лук. Приявних було бл. 60 людей. О год. 11 зачалась воскресна служба в Тразені. Людей було около 100. Після Святої Літургії відбулось і тут спільне свячення. Участь брало около 40 осіб. Був при тому й місцевий парох.

Просфора

Ієромонах доктор Богдан Курилас

¹⁶ Кантина – із латинського слова *кантіна*, що значить винна пивниця.

Кардинал Йозеф Мідценті (Угорщина)

Архієпископ Алойзис Степінац (Хорватія)

Цілий місяць травень відправлялись маївки на терені душпастирства в Тразені 2 рази на тиждень, а теж у Форші і Буа-ду-лук. Найменше ходило людей у Буа-ду-лук. Також у травні влаштовано скромну «академію» на честь блаженної пам'яті Симона Петлюри й Євгена Коновальця.

20.-24.7. Відбулась проща з Бельгії до Люрду. З терену душпастирства виїхало всього 8 осіб: з Трів'єр – два хлопці Іван Шевчик і Осип Фаль, з Буа-ду-лук – Олена Шумська з донечкою Анною, Анна Губинець і з Ла Естр – Олена Коваль, з Шапель – Марія Попадешена (всі ці жінки-закарпатці), а з Форші – Іван Франків і душпастир з Тразені.

Доїжджали раненько до Люрду наші гірники, особливо гуцули, побачивши гори й кукурудзу, розплакались, так дуже околиця подібна до наших зелених Карпат. Люди наші їхали перший раз на таку прощу і думали, що це собі звичайна прогулька, тому можна було зауважити мало духа молитви.

На закінчення дуже вразило вірних, (на мою думку, слушно) візити українців, розуміється, що кардинал Жерліє (Gerlier), архієпископ Ліону, згадавши переслідування Церкви большевиками, нагадав і Мідцента¹⁷ (Угорщина), і арх. Степінаца¹⁸ (Хорватія), і арх. Берана¹⁹ (Чехословаччина), і польських владик, і румунських і навіть не натякнув про муки й страждання українських владик, правдивих мучеників й ісповідників. Не згадав ні про одного греко-католицького єпископа-мученика [за Христову віру]. Це страх заболіло нас усіх. Ще багато треба таких інтернаціональних зустрічей, а це можливе лише під покровом вселенської Христової католицької Церкви, як ми це бачили в Люрді.

¹⁷ Мідценті (Mindszenty) Йозеф (1892-1975) – угорський прелат, кардинал римо-католицької Церкви. Був єпископом Вешпрема (Veszprém) в часи німецької окупації Угорщини у Другій світовій війні. Його антиокупаційні настрої призвели до того, що його було ув'язнено на кілька місяців угорським урядом. Після війни став архієпископом Естергома (Esztergom) і католицьким примасом Угорщини, а згодом, у 1946 році, призначений кардиналом. Був сильним противником комуністичних ідей, за що у кінці 1948 року його знову арештували. Його засудили до помертвого ув'язнення. Через поганий стан здоров'я у 1955 році його звільнили з-під арешту. В 1971 року Мідценті переходить у Ватикан. Деякі праці Мідцентія були опубліковані під назвою *Слова кардинала Мідцентія* (1949).

¹⁸ Степінац (Stepinac) Алойзис (1898-1960) – доктор богослов'я і філософії, югославський єпископ, кардинал римо-католицької Церкви. В 1937 році став архієпископом Загреба. В кінці війни Степінаца звинуватили в нацистській співпраці, за що його 11 жовтня 1946 року засудили до примусових робіт. У 1951 році його звільнили. І хоча уряд заборонив повертатися до своїх священничих обов'язків, папа Пій XII 12 січня 1953 року підніс Степінаца до гідності кардинала. Кардинал Степінац помер у Кразику (Krašić) 10 лютого 1960 року. Похований у катедральному соборі в Загребі (Хорватія).

¹⁹ Беран (Beran) Йозеф – кардинал, архієпископ Празький, примас Богемії; народився 29 грудня 1888 року в Плезнь (Чехія), помер 17 травня 1969 р. в Римі. В часи окупації Чехословаччини, 6 червня 1942 року, був ув'язнений нацистами у празькій тюрмі, а тоді депортований у концентраційний табір в Терезін, і у вересні 1942 року його перевели в Дахау, де помер у квітні 1945 року. Повернувшись у Прагу після війни, був хіротонізований на архієпископа Празького. Під час гонінь Католицької Церкви у Чехословаччині з 1949 року був під домашнім арештом. У 1965 році, будучи назначеним кардиналом, переїжджає до Риму. Похований в Соборі святого Петра. У 1999 році розпочато процес його беатифікації.

19.8. Поблагословлено овочі й зілля на Спаса в Тразені.

21.8. Відбулись у Тразені загальні збори філії УДК, приявних 26 членів. На голову вибрано й на далі пана інженера Раковського. Після зборів місцевий душпастир подав звіт з діяльності «Карітас».

28.8. День Успення Матері Божої. В рідному Краю, бувало колись, відбувались величаві прощі в цей день до всіх чудотворних ікон Матері Божої: до Гошева, до Зарваниці, до Підкаменя. Наслідуючи побожний звичай наших предків, за ініціативою нашого о. ген. Вікарія, пішли ми, українські скитальці, до чудотворного місця на бельгійській землі Лурд-Остакер (Lourdes-Oostakker), біля Генту. Чотири спеціальні поїзди привезли понад 2000 укр. паломників. З мого душпастирства приїхало близько 140-130. Були навіть такі, що за цілий час в Бельгії були перший раз на Святій Літургії. До св. Причастя приступило около 150 вірних, з того 15 моїх парохіян.

29.8. Конференція всіх душпастирів під проводом Преосвященного Архієрея в Лювені.

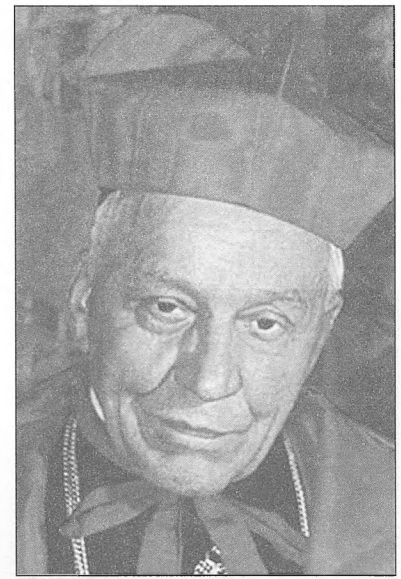
5.9. Загальні збори «Карітас» в Буа-ду-лук, приявних 8 членів. Вибрано офіційний провід: заступник С. Шумський, секретар Я. Садук, скарбник (і збірщик на Буа-ду-лук) Гриць Костів. На Ла Лув'єр місто: Іван Настич, на Ен Сен Поль і П'єр: Дмитро Золотуха. Місячна вкладка для всіх 8 фр.

10.9. Загальні сходи «Карітас» у Ла Лув'єрі (в кантині на Букі). Приявних 13 членів. Обговорено деякі справи, з конференції священників у Лювені (з дня 29.8.1949 р.). На заступника було обрано п. Івана Настича (що є рівночасно й збірщиком). Вкладка 8 фр.

У тому самому дні після обіду зроблено сходи такі ж і в Трів'єрі, в кантині при вул. Кеуа (Quesnoy), ч. 75. Приявних було 20 хлопців. Подано звіт з конференції в Лювені і прочитано статут «Карітас». На заступника провідника, а рівночасно й на збірщика вибрано п. Ярослава Пахолка. Вкладка 8 фр. місячного від жонатих і нежонатих, Шевчик Іван став контролером. При кінці порушено ще справу журналу «Голос Христа Чоловіколюбця». Не має великої охоти передплатити наново. Але надія є, що стан той самий, що був того року, втримається. На нового передплатника зголосився п. Володимир Кочеркевич.

13.9. Загальні сходи «Карітас» у Форші-ля-Марш відбулись у помешканні п. П. Срібняка. Приявних 7 чоловік. Прочитано дещо зі статуту «Карітас» і затверджено на заступника й збірника п. П. Стойка. Місячна вкладка, як дотепер: для жонатих тижнево 1 фр., для самітних 2 фр. Після нарад обговорено ще справу «Голосу Христа Чоловіколюбця». Всі поставились прихильно, тільки нарікали, що неточно приходить і завелика вакаційна перерва. Два старі довжники (ще з 1947 р.) постановили вирівняти передплату.

18.9. Відбулись загальні збори «Карітас» в Тразені. Перед ними була академія, свято зброї в 30-літню річницю здобуття Києва. Відкрив свято голова СУМу Дзюбіна Богдан, вступне слово мав о. І. Кіт, де підкреслив, що *замало є горланити про зброю звичайну, матеріальну для тих, хто духово не підготовлений. Треба духа підготувати, себто, виробити характерність, чесність, лицарськість, покору, що є фундаментом усіх чеснот, а щойно на тій zasadі можна будувати матеріальну силу.* І Ганді виборів індійцям свободу не силою зброї, а силою свого духа. *Та до нашої напівписьменної молоді, політично*

Кардинал Йозеф Беран (Чехія)

Гошівська Богородиця

ГОЛОС ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦА

РІК XXV

Ч. 2 (151)

DE STEM VAN CHRISTUS
DE MENSLEEVENDE
Revue bimestrielle
1971

LA VOIX DU CHRIST
AMI DES HOMMES

Архієпископ Іван (Бучко)

зовсім не виробленої, вихованої на плитких брошурах і невідповідальних бюлетнях чи летючках, можна промовити тільки високими фразами, підмастивши їх словами «революційними», як «воююча Україна», «герої», «кров» і т. д. У такому дусі і з таким фасоном були виголошені 2 деклямації (Яблонський і Радко) і відчитаний готово-присланий відчит про цю подію п. Шагаєм [Петром], культосвіт. рефер. СУМ і філ. УДК. Після відспівання національного гімну п. інж. Раковський сказав коротке слово, як очевидно і учасник визвольних змагань, про здобуття Києва в 1919 р. Приявних мало, бл. 25.

27.9. Воздвиження Чесного й Животворящого Хреста Господнього. Свята Літургія відправилась у Тразені в парафіяльній Церкві. Було приявних 30 душ. Крім місцевих, були 5 хлопців з Ген-сен-Поль, 1 з Ла Естр і 2 з Форші. Цікаво, що з Шапель і Л'етуал, Морланве не було ні одного греко-католика. Перед Святою Літургією було винесення й поклонення Чесному Хресту по звичаю.

27.9. Вийшло перше число душпастирського бюлетня «Наше душпастирство» в Тразені.

10.10. В Буа-ду-лук відбулись сходи визначніших католиків в домі голови філії пана Федчука В. Там порушено справи:

- 1) збір на дар для нашого Владика з нагоди 20-ліття його єпископства;
- 2) святкування в листопаді;
 - а) пам'яті митрополита Кир А. Шептицького й день Унії в дні святого Йосафата;
 - б) 1 листопада і під Базаром;
- 3) «Карітас» – збірщик небалий – а це справа важна;
- 4) відповіді дано на закиди, що це є «православний», чи ми не православні, яка віра була Володимирова й порушено інші питання, котрі піднесли, як православні, так і несвідомі католики проти катол. віри. Ця конференція тривала протягом 1,5 год. Присутніх було 6: Ст. Курилас, П. Хімка, В. Федчук, Я. Садук, Т. Колядка, Гр. Костів.

30.10. Була спільна Свята Літургія для двох душпастирств в Тразені і Монс спеціально для закарпатських українців в Моражі. Було приявних около 60 душ, в тому 20 закарпатців. Співали на закарпатський напів п. Ст. Шумський з Буа-ду-лук з поміччю інших закарпатців. Після Служби Божої був відчит о. І. Кота про Закарпаття, *узглядивши спеціально твердість у вірі католицькій закарпатських українців у часі большевицького гоніння 1944-1947 рр.* Було ще пару деклямацій закарпатських дітей. Цю академію відкрив і закінчив своїм словом о. Б. Курилас, ЧНІ, місцевий душпастир.

6.11. Відсвятковано в Тразені роковини смерті Кир А. Шептицького і 1-листопадового зриву. Реферат про митрополита Кир Андрея відчитав отець І. Кіт, а про 1-листопадовий здвиг пан Шагай. *Як завжди, реферат був «штандартівий», дуже довгий і зовсім не говорилося там про 1 листопада (хіба коротка згадка), а історію українського руху, почавши «від св. Володимира».* Була ще одна деклямація, крім рефератів. Приявних 20 чоловік. Це свято уряджував УДК-СУМ.

4.12. У Тразені відбулись святочні сходи в честь Преосвященного владика Кир Івана. Після співаної Святої Літургії в намірі ювіляра зійшлись вірні (20) до «патронажу», де місцевий душпастир промовив на тему: *«Де єпископ – там Церква»*, а опісля пан інженер Раковський, голова філії УДК, прочитав реферат.

У березні отець-душпастир відбув інформаційні сходи вірних в справі церковного податку. Сходи відбулись у Буа-ду-лук в «Моріса»; присутніх 25 чоловік. На початку *отець душпастир представив страшну байдужість до Церкви вірних, греко-католиків, і вказав на konieczність згуртуватись довкола престолу, себто Церкви своєї*. Пізніше представив невтішний стан української католицької преси, закликаючи вірних ставати передплатниками «Голосу Христа Чоловіколюбця» і «Християнського Голосу» в кінці підтримувати «Карітас» і сповнити бажання нашого владики, складаючи жертву щомісяця 10 фр. на т. зв. податок церковний. У часі дискусії виказалась неохота вірних платити «ще» податок і незрозуміння жертвоготовности на цілі Церкви. Всього двоє заявило готовість платити податок і зложили аж по 20 фр. як оплату за січень і лютий.

„Christliche Stimme“

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

ТИЖНЕВИК
Редагує Колегія
Українське Християнське Визавинитво
Редакція і Адміністрація
Мюнхен 27, Шенбергерштрассе 9, поштова скринька 89.
Ч. телеф. 48 33 84

„CHRISTIAN VOICE“ — Ukrainian Weekly,
„CHRISTLICHE STIMME“ —
Ukrainische Wochenzeitung,
Ukrainischer Christlicher Verlag
München 27, Schenbergrstr. 9
Postfach 89, Tel. 48 33 84
Bayerische Hypothek u. Wechsel Bank,
München, Filialstelle: Eisenstrasse
Konto № 522
Deutsch-Keine Ams München № 70 63

8.4. Свячення пасок по домах.

9.4. На сам Великдень у Шарлеруа було зо 200 людей, в Тразені – 70, в Тразені відбулось і спільне свячення. На другий день – 10.4. – було в Шарлеруа тільки 35 душ на Святій Літургії, а в Шатле – 60. На Томину неділю було в Шарлеруа знову тільки 40 людей.

23.4. Церковні сходи в Тразені. На кураторів церковних назначено інженера Раковського і Дякова, на паламаря Омеляна Баринюка. Збірщиком церковного податку став Степан Ротко. Цілий квітень пройшов на візитаціях вірних в новому терені. Не можливо подати навіть приблизного числа вірних.

В травні кожного дня відправлялись маївки – все в іншому місці: у понеділок – у Форші, у вівторок – у Шарлеруа дуже мало було присутніх, в середу – в Маршієн-о-Пон, у четвер – у Шатле, у п'ятницю – у Фонтен-Левек, в суботу – у Тразені.

28.5. У Шарлеруа відбулось свято Матері. Його підготувала пані Ірина Коваль із Маршієн при допомозі пань із Шарлеруа: Герасим Теклі й Гут Ірини. На святі було дуже мало людей – всього 50.

29.5. По Святій Літургії в Шатле відбулись церковні сходи. На них обговорено всі справи, зв'язані з церковним життям громади: подорож на прощу до Риму, церковний податок, «Карітас», назначення кураторів церковних і паламарів та інше. І так: церковними кураторами стали: Причина Василь із Понт-де-люп та Пік Володимир, а паламарями: Решітник Михайло і Ковальчук Іван із Шателіно, а п. Івахів А. має ними покерувати.

18.6. Відбулась проща до Монтеґ'ю (Montaigu) всіх українців в Бельгії. З нашого душпастирства виїхало около 320 вірних. Був Преосвященний Владика Кир Іван. Перед Святою Літургією відбулись дефіляди сумівців і вірних перед Преосвященним. В часі дефіляди деякі сумівці жували гуму, розмовляли та сміялись. Пополудні був

Богородиця з Монтеґ'ю

концерт світських пісень. Деякі, особливо східні українці, були з того дуже невдоволені, що прощі не докінчено якимсь духовним торжеством.

19.6. Відбулась конференція Преосвященного із священниками в Лювені.

30.7. У В'є Кампінер (Le Vieux Campinaire) була Св. Літургія в нашому обряді для бельгійців. Приявних багато, самі майже чужинці. Наших мало, бо був загальний страйк і не було чим доїхати.

У серпні знайдено нову каплицю²⁰ для українців греко-католиків. Прегарне положення – в самому центрі міста. Каплиця може легко помістити 80 людей, а в конечності і 100 може стиснутися. Треба ще, однак, багато праці і гроша, щоб її віддати до вжитку для богослужень у нашому обряді. Бельгійський декан Шарлеруа дуже прихильно поставився до тієї справи.

20.8. Посвячення сумівського прапору в Шатле. Це торжество відбулось по знаній програмі. Святу Літургію на зовні відправив Впр. о. [Маврикій] Ван де Мале, отець Генеральний Вікарій у співслужінні о. Бульса й о. І. Кота, місцевого душпастиря. Приявних небагато, всього 150 душ, до святого Причастя – 5 душ. Такі торжества збуденні. *Бо люди більше звертають увагу на гроші, як на духовність.* З днем 13.8 зачав співати церковний хор під проводом п. А. Івахіва. Багато ще йому бракує [співаків], але згуртував вже відповідну кількість людей, що можуть надати провід церковному співу, що так дуже бракує тут, на еміграції.

20.8. Свячення зілля й овочів.

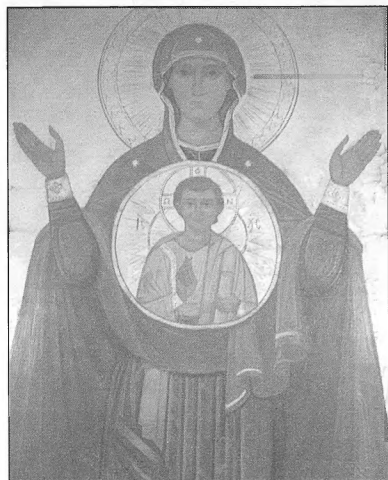
27.8. Церковні сходи в Шатле, згадано отця М. Шашкевича, пробудителя Західної України, й заохочено вірних підпомагати своїх душпастирів в їхній роботі. Теж заохочено вірних жити між собою в братній любові і єдності та *старатися всіма силами притягнути до нашого гурту всіх спольщених, зросійщених та збельгійщених наших братів і сестер.* Сходи розпочато й закінчено молитвою. Присутні майже всі, що були в церкві (45 душ). В цей день відбулось у Шарлеруа свячення зілля й овочів по Святій Літургії. Мало людей принесло земні плоди, багато вже занедбує свої звичаї.

18.9. Вирушили українські прочани до Риму. З нашого душпастирства разом з отцем душпастерем виїхало 7 чоловік.

15.10. «Свято Покрови» відбулося в Тразені.

23.10. Те саме відбулося в Шарлеруа. Того ж дня відкрито в Шарлеруа на муштру²¹ й Український Народний Університет паном професором Витязем.

29.10. Цей день буде довго пам'ятатись серед української еміграції в Шарлеруа й околиці, адже завдяки щедрому серцю отця дек. Гравіса – пароха Шарлеруа (Високе місто – Ville Haute) українці-католики отримали каплицю. У цей день, в цю останню неділю місяця жовтня, зійшло до нової церковці 120 греко-католиків, ще приїхали 3 священники (отець Марко Стек, отець Бульс, отець генеральний вікарій Ван де Мале). Службу Божу служили: отець Генеральний Вікарій у сослуженні о. Бульса й о. І. Кота, місцевого душпастиря. Проповідь сказав о. Генеральний Вікарій.

Ікона Знамення, або Богородиці Оранта (тієї, що молиться) у святині храму Успення Пресвятої Богородиці у Шарлеруа

²⁰ Див. с. 45.

²¹ Примусово.

Нова каплиця лежить в самому центрі міста й близько бельгійської деканальної церкви. Доступ до неї дуже легкий. Це давніша каплиця з центральним газовим ogrіванням, де колись вчилися бельгійські діти катехизму. В ній є замітна статуетка святої Анни, що тримає на руках Пресвяту Діву Марію, котра знову держить маленького Ісуса. Шарлерівці дуже почитають цю статуетку.

9.12. Наш Преосвященний Владика був у Шарлеруа, щоб оглянути нову українську каплицю й переночувати.

Рік Божий 1951

28.2. Перші основні збори Братства Неустанної Помочі Матері Божої – вписаних 6 жінок із Маршієн-о-Пон (Marchienne-au-Pont).

11.3. СУМ-у Збори в Шатле (Châtelet) вказали ще на великі браки сумівської молоді. Концерт хору пана Семенюка з Ваму в Жіллі. Концерти, академії в честь Т. Г. Шевченка, найбільшого українського поета, а теж академії в честь бл. пам'яті ген. Тараса Чупринки випали на терені душпастирства слабо. Ще найкраща підготовка була проведена в Шатле. А у Тразені обмежились тільки до реферату і кілька декламацій, а в Шарлеруа ще проспівано кілька пісень. *Це все ж таке «штандартове», що ніяк не може притягнути байдужих чи оспалих українців: запалити їх вогнем любови до поневоленої батьківщини.*

У днях 3-7 квітня відбулись великопосні реколекції у Шарлеруа. Проповідував отець Б. Курилас, ЧНІ, душпастир Монсу і «Центру». Участь вірних мала, при кінці середня. Назагал реколекції пройшли успішно, узгляднуючи обставини в душпастирстві і в місті.

В днях 11-14 квітня були реколекції в Шатле. Проповідував теж о. Б. Курилас. Участь вірних слабка.

А в днях 14-15 квітня отець Бульс, ЧНІ із Намюру, підготовляв вірних у Тразені до Великодньої сповіді. Несподівано аж 32 приступило до святого Великоднього Причастя.

20.4 Вийшло 15 число «Нашого Душпастирства» у 250 примірниках.

Страсний тиждень цього року пройшов у нас гарно. Завдяки пану Дорожницькому Володимирі, що виконував роль дяка, всі Богослужби були відслужені. На «Страстях» не було дуже багато людей; навіть замало. У велику П'ятницю винесено плащаницю згідно з нашим обрядом і зложено до «гробу», що його приготував п. Іван Герасим і українське жіноцтво (особливо з Маршієн) під проводом п. Т. Герасимової. *Цілу п'ятницю і суботу українці (з побожності) й бельгійці (з цікавості) приходили до нашої каплиці, що щораз то більше притягає до себе і своїх, і чужих. Тут дуже добре було видно те, що означає мати свою церкву. Наша стара еміграція пропала там, де не було своєї церкви. А таке діялось у Бельгії. І тому майже немає старої української еміграції в Бельгії, щоб залишилася вірною своїй Церкві, святому обрядові і Україні.*

У каплиці було зроблено «солею» і поставлено ікони Ісуса Христа і Матері Божої завдяки праці і старанню п. І. Герасима. П. Кошова й Завалкова із Фарсієн сплели гарний вінець довкола статуетки святої Анни і на свічки зробили вінки з квітів.

Плащаниця у храмі Успення Пресвятої Богородиці у Шарлеруа

В сам день Паски коло 300 вірних вислухало Святу Літургію. Найбільше було в Шарлеруа. Наша мала церковця була переповнена.

3.5. Відбувся конгрес українців-католиків у Шарлеруа. Це був з'їзд наших вірних. Враження на бельгійців наша процесія зробила гарне. Жінки з Маршієн добре підготувались до ювілею, бо майже всі приступили до святих Тайн в намірі позискати ювілейний відпуст, вони навчилися теж співати ювілейні пісні. Пополудні відбувся конгрес у «Осередку Св. Рені» (Cercle St. Remy) на Жіллі. Присутніх – 90 вірних. Конгрес показав, що нашим вірним ще далеко до правильного зрозуміння християнського життя. Конгрес – це дзеркало стану душ наших вірних. Бачачи такий стан наших вірних, можна тепер зачинати виховування вірних в душі католицької акції і світського апостоляту. Але до того треба мати свідомих християн-католиків. А їх дуже мало є. Тому не дивно, що так тяжко оснувати по наших душпастирствах гуртків католицької Акції. Докладніше про «конгрес» вміщено статейку в «Нашому душпастирстві», що вийшло 25.5 як вже 16 число. Там є теж подані резолюції. Конгрес закінчено релігійною п'єсою «На двоє роздертий плащ», що її поставив аматорський гурток при філії УДК і осередку СУМ-у в Шатле під реж. п. Івахова.

27.5. Наші вірні були запрошені місцевим деканом взяти участь у процесії Божого Тіла в Шарлеруа й Маршієн-о-Пон. У Шарлеруа взяли участь усі вірні, присутні на нашій Святій Літургії з 4-ма прапорами, (1) філії УДК у Шатле і 2) СУМу у Шатле, 3) СУМу і 4) комбатантів із Шарлеруа). Не можна було гарно підготувати нашої групи, бо щойно в середу перед неділею процесії нас повідомлено. З Пон-де-лю не було нікого, а з Шателіно мало хто. У Маршієн узяли участь тільки місцеві українські діти в національних строях.

30.5. Бельгійська робітничка газета «Місто» (La Cité) помістила коротку історію нашої каплиці в Шарлеруа. Тільки помилково назвали наш обряд «арменя» – вірменський.

3.6. На закінчення виставки в честь Матері Божої з Фатіми запрошено нас процесійно перенести статуетку Матері Божої з Фатіми з нашої каплиці (де вона була виставлена до прилюдного почитання через цілу нашу Святу Літургію) до виставкового залу «Зал Біржи» (Salle de la Bourse) Низькому місті – (Ville Basse). Історія статуетки, що була виставлена в нашій церкві, цікава. Як зачала напливати наша еміграція до Бельгії вже 1945 р., то отець-доктор Германюк, ЧНІ в Лювені, почав опікуватися нашими дівчатами. Дівчата купили ту статуетку, прибрали українськими (синьо-жовтими) стяжками з коричневою короною на голові. Св. Отець її поблагословив. Її наші діточки в національних строях перенесли в неділю 3.6 з нашої церкви на місце виставки. Долучені знімки з тієї процесії зілюструють ще краще цю подію. На жаль, бельгійці не прилучились до процесії, крім кількох осіб (були навіть на Св. Літургії нашій).

17.6. У день Зелених Свят в Жіллі відбувся День Матері, що його улаштувала жіноча секція в Шарлеруа. Присутніх 50 осіб. Імпрезу відкрив і сказав вступне слово отець Іван Кіт, місцевий душпастир. У своєму вступному слові підкреслив, що кожна мати-українка мусить навчити свою дитину молитись за Україну. Коли дитина вже змалку буде чути слово Україна, тим заінтересується і з часом пізнає, і полюбить не тільки те слово, але те, що воно означає, себто нашу батьківщину – Україну. Тому кожного вечора треба помолитись за Україну.

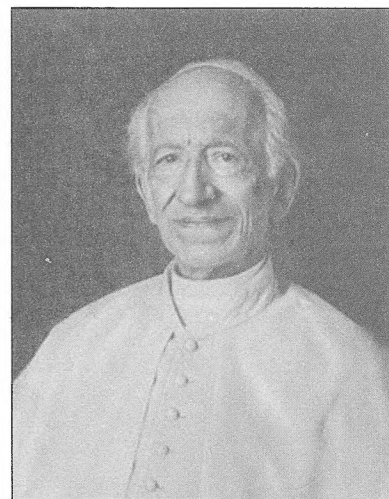
Молитовний хід. Зліва – Димид Дмитро; зправа – Рап Катерина, Волігундо Степан та Володимир Небесний

24.6. У цю неділю відбулась в Шарлеруа величава маніфестація досягнень християнського робітничого руху в Шарлерівщині з нагоди 60-тих роковин «Regum Novarum».²² Ранок показує, що погода не допише сьогодні, що дощик змочить синьо-жовті прапори української організації, що запрошені бельгійськими робітничими християнськими організаціями взяти участь у цих роковинах. В українській католицькій церкві в Шарлеруа служить о. Генеральний Вікарій Св. Літургію в сослуженні місцевого душпастиря, около 100 людей в церкві. Після Святої Літургії всі готуються до маніфестації. З усіх сторін, незважаючи на дощик, спішають сотні робітників-католиків на бульвар Тіру (Tirou), де мають зібратись усі маніфестанти під своїми гаслами, де Преосвященний єпископ з Турне має поблагословити угольний камінь «Наш Дім» (Notre Maison)²³ робітничого дому. Під латинською буквою «N» збираються українці.

Перед ними й за ними десятки організацій. Напереді наші діти в національних строях під проводом українських жінок, особливо Ірини Коваль з Маршієн. Більшість дітей були з Маршієн-о-Пон. Були ще деякі з Лімбурщини. Перед ними – прапори. За дітьми голова УДК, голова УНОТ-у, голова ділового святочного комітету п. Івахів А. За ними жінки в національних строях, хор пана Семенюка у національних строях, а потім сумівці із своїми прапорами, накінець десятки українок і українців. Вся українська група начислювала до 400 осіб. Це була найчисленніша чужинецька громада й найкраще й найліпше зорганізована супроти з 70 поляків і 50 італійців.

Майже з одногодінним опізненням почалось торжество. Преосвященний Гіммер в оточенні своїх деканів поблагословив угольний камінь під нову християнську твердиню в Шарлеруа і сказав коротке привітання. Потім виступив пан д-р Кукельберг, президент христ. мютюелів²⁴ на Шарлерівщині, п. сенатор і в своїй промові представив розвій руху християнсько-робітничого. Свою промову закінчив привітанням італійців по-італійськи, українців – по-українськи, поляків – по-польськи. Це викликало велике задоволення не тільки серед чужинецьких робітників, але теж і серед бельгійців. Це, як говорили пізніше бельгійці – немов у день Зелених Свят, коли апостоли з кожним народом говорили їхніми мовами.

Рушив похід вулицями міста, погода дуже непевна, а навіть і дощик накрапає, але *лави робітників-католиків твердо йдуть вулицями соціалістичного міста, щоб показати, що будучність міста є в їхніх твердих руках*. На переді прапори; між ними є український національний прапор, поважно повіває, немов дивується, чому то він не в Києві, чи у Львові, чи в Ужгороді, але в Шарлеруа далекому мусить на вітрі розвіватись. А за ними різні-прерізні організації з музикою, потім надходить нечисленна група італійців (а їх є 12000!), а вкінці вже здалека чути оплески – це надходить українська група. Це наші

Римський Архієрей Лев XIII

²² Енцикліка Римського Архієрея Лева XIII (1878-1903) Regum Novarum (Нові справи) про соціальну справедливість, видана 15 травня 1891 року.

²³ Наш Дім (Notre Maison) – «це чудовий модерний будинок, який побудувала регіональна клітина християнського синдикату Шарлерівщини в столиці «чорного краю». День 28.6.1953 р. залишиться надовго в пам'яті тих, що брали участь у величавому посвяченні «Нашого Дому» в Шарлеруа» (Із бельгійської газети «Вісті», 1953 р.)

²⁴ Християнські мютюелі (від французького *mutuelle* – спілка взаємодопомоги) – спільна каса медичної взаємодопомоги.

діти, що стільки оплесків збирають. Уздовж вулиць усі звертають свої очі на українську дітвору, з синьо-жовтими прапорцями в руках, що усміхненими личками звертається до всіх, що твердими ніженьками проходять шлях, що веде у вільну Україну. А опісля – жіноцтво, хор пана професора Семенюка в національних строях, лави сумівців і інші українці. Всіх дивує краса, зорганізованість і чисельність української групи. Навіть той, хто не чує симпатії до українського народу, сказав у цей день: гарна була ваша група. Як поляки збирали сильні оплески через симпатію бельгійців до них, теж українці заслужили собі на оплески й симпатію. *Західний світ ненавидить мілітаризм, а СУМ його йому нагадує і через це дещо псує овочі наших маніфестацій і громадських виступів.* Є надія, що СУМ зрозуміє свою помилку в західному світі і буде старатися скрити свою військову зовнішність і зверне більшу увагу на внутрішнє виховання сумівців.

Після дефіляди перед достойниками Церкви й державними мужами (Іван Генто, нунцій Апостольський, преосвященний Гіммер, єпископ з Турне, преосвященний Апостольський Візитатор з Конго бельгійського, два чи навіть три міністри, багато послів і сенаторів і т.д. зачалась друга частина свята-промови, привіти й відзначення заслужених діячів, християнського робітничого руху на естраді серед подвір'я «З'єднаних робітників» (Les Ouvriers réunis).

На сцену виходить хор пана професора Семенюка і співає кілька пісень та показує красу українських народних танків. І ще довго тягнуться виступи й хорів, і балетів різних та оркестр аж до півночі. Гарне враження викликало спільне благословлення народу Апостольського Нунція й Преосвященнішого Гіммера. Християни-католики у покорі похилились, а два церковні достойники серед тиші якнайторжественніше дають Апостольське благословення.

На другий день усі християнські газети помістили обширне звітлення з тієї небуденної маніфестації, а одна газета «Хрест» (La Croix) помістила привіт п. Кукельберга, звернений до українців по-українськи.

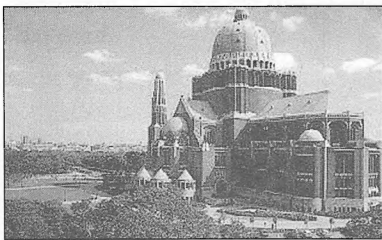
Ще довго бельгійці при кожній зустрічі дякували й мені, й усім українцям за таку прекрасну нашу участь у християнсько-робітничому русі й стверджували в розмовах високу й глибоку культуру нашого народу. Маніфестація багатьох чужинців усвідомила про наш рух і в нас самих скріпила довір'я у власні сили; а нашу дітвору навчила вже змалку приносити труди жертви для кращого завтра України.

Кількість вірних у душпастирстві на 30 червня 1951 становить – 586. Від початку 1951 року 78 осіб.

7-9.7. В цих днях відбувся конгрес Католицької Акції в Брюсселі. Був приявний Преосвященний Владика. На перший день з'їзду католиків був призначений з'їзд делегатів від кожного душпастирства. З нашого душпастирства приїхало 6 делегатів.

Назагал з'їзд не був підготовлений. Святу Літургію соборову відправив отець генеральний вікарій Ван де Малє в співслужінні кількох священників. Делегатів було дуже мало.

Після Святої Літургії в домі «Централь Жокістів»²⁵ в Брюсселі почались наради з рефератами. Їх возвеличив своєю присутністю Преосвященний Владика. Його привітали з нагоди іменин.

Національна Базилика Пресвятого Серця Христового в Брюсселі

²⁵ Централь Жокістів – ЈОС (Jeunesse Ouvrière Chrétienne – Християнська Робітнича Молодь).

На другий день, себто 8.7., відбулась загальна проща всіх українців до Брюсселя на Кукельберг, до національної Базиліки Пресвятого Серця Христового.²⁶

Було близько 1000 наших вірних, а з нашого душпастирства бл. 250 осіб. Відбувся ювілейний обхід з відпустовими молитвами. Участь в обході й молитвах брали майже всі, хоч відпусту могли доступити тільки ті, хто виповнив умовини.

28.10. Перші роковини нашої каплиці в Шарлеруа. Щоб їх відзначити належно, кількох наших вірних, за ініціативою Івана Зубрицького, Дмитра та Федора Димидів, купили 6-свічковий павук.

1.11. 33-ті роковини листопадового зриву й 7-мі роковини смерті блаженної пам'яті митрополита Андрея Шептицького ціла округа Шарлеруа відсвяткувала в Маршієн-о-Пон під проводом місцевої філії УДК. Службу Божу в пам'ять українського народу й панахиду за погиблих героїв відслужив отець І. Кіт у церкві святої Ріти. Співав гарно сумівський хор. Присутніх 80 людей.

4.12. Введення в храм Пресвятої Діви Марії. В цей день припадає теж за латинським календарем святої Варвари, патронки вуглекопів. Наші вуглекопи відсвяткували його разом з бельгійцями. Ранком була Свята Літургія в нашій церкві в Шарлеруа. Присутніх дуже мало, всього 27 осіб. О годині 4 пополудні почалась святочна академія. Її відкрив голова місцевої філії СУРБ-у пан Вонсович Сергій, привітав присутніх отець генеральний вікарій Ван де Мале. Реферат про святу Варвару й дбайливість Христової Церкви про долю робітника виголосив о. Іван Кіт. Вкінці пан М. Зборовський відчитав оповідання І. Франка «Вівчар»²⁷, де пречудно зображено переживання полонинського вівчаря в підземеллях шахти. Присутніх 40 осіб.

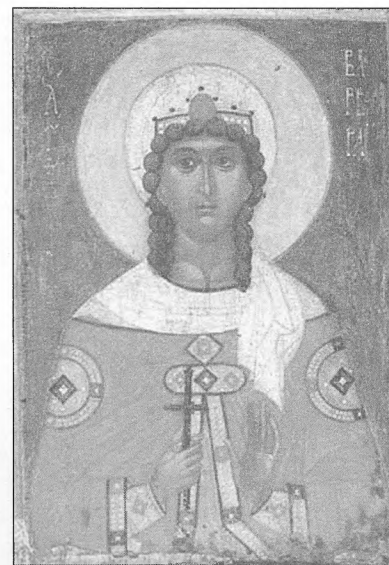
Рік Божий 1952

3.1. Помер Сергій Вонсович – великий патріот в нашій окрузі. Народжений 7.10.1923 р. в селі Малинівська Воля Мостиського повіту. Його трагічна смерть – це справді велика жалісна втрата для цілої української спільноти в Бельгії, бо покійний був провідним членом УДК, членом Головної Управи СУРБ, головою осередку СУМ в Шарлеруа. Похоронні богослуження служили Григорій Фуканчик і всесесніший отець парох Іван Кіт.

7.1. Год. 6.30 в Шарлерівській церкві починається повечер'я велике. Дяк Я. Сорока і його помічники гарно й святочно співали. Год. 7.30 – торжественна Св. Літургія. Присутніх 100 вірних. Дуже гарний рідний настрій. «Давно вже не бачив такого», – було чути голоси після Св. Літургії і мирвання.

В неділю 18 травня сумівський хор із Шарлеруа співав Святу Літургію в церкві отців-редемптористів, що її відслужив Всч. о. Ван де Мале, ЧНІ. Співали досить гарно. Приїхали вдоволені.

25.5. Відбулись на терені душпастирства святочні академії в честь головного отамана Симона Петлюри і полковника Є. Коновальця в Шарлеруа і Шатле. Присутніх мало, 50 осіб на обох академіях.

Свята Варвара

Отець Григорій Фуканчик

²⁶ Один з найбільших соборів Бельгії у Брюсселі.

²⁷ І. Я. Франко. Твори в 20-ти томах. – Київ, 1950. – Том 4.

27.5. З душпастирства виїхали 7 українців на Євхаристійний конгрес до Барселони (отець І. Кіт, Ф. Димид, Д. Димид, І. Зубрицький, Я. Сорока, С. Біланик і В. Яремкович). Усіх з Бельгії було 21 особа. *Назагал українці зарекомендували себе добре. Але занадто велика вразливість на пункті меншевартости, згадування українського прапора і. т. п. вводить замішання в наші ряди й знеохоту. Також всюди ще показуємось нацією з «хлопом і попом».*

8.6. В день Зелених Свят відбулось торжественно 1-ше Святе Причастя в нашій каплиці 6 українських дітей (А. Купір, Ром. і Єлис. Куропась, Мар. Коваль, Мар. Попович, Яр. Бортник). Хоч відправа була дуже довга, діти були із своїми батьками до кінця. Деякі матері приступили разом із дітьми до Святого Причастя.

Цей місяць дуже відзначився в нашому душпастирстві. Стались аж три знаменні події, а саме: 13 липня християнський, робітничий здвиг в Шарлеруа; 14 липня – наш Преосвященний Кир Іван служив Святу Літургію в нашій каплиці; і 19-26 українська проща до Люрду.

13.7. Після Святої Літургії в Тразені всі присутні (17) пішли на цвинтар і там відспівали панахиду за спокій душ всіх українців, що згинули в шахтарській катастрофі 1950 року в Тразені. Досить багато товаришів праці загинулих не прийшли. Святу Літургію і панахиду співали сумівці з Шарлеруа.

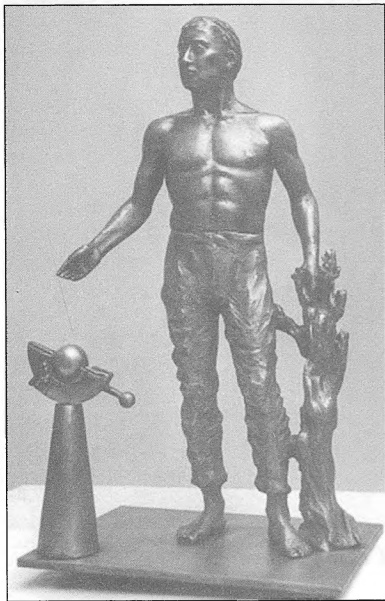
13.7. Християнський робітничий здвиг в Шарлеруа.

О годині 5.30 наш Преосвященний прийшов до залі, де були зібрані українці. Перед входом над дверима до залі був напис: «Витай, владико». Малі діти у двох рядах в національних строях (із Ваму і Шарлеруа) вийшли навпроти Владики, а мала Я. Бортик із Пон-де-Лю привітала Владика, вручаючи йому китицю квітів. Потім привітав Владика голова УНОТ п. професор Витязь. Під оплески і спів «Многая літа» ввійшов Владика до прибраної залі і засів з священством у перших рядах. В імені всіх українців привітав дуже сердешно, тепло й щиро Преосвященного п. Пришляк. Владика також сердечно відповів, закликаючи вірних до витривалости. Опісля Преосвященний перейшов до підготованої кімнати, де відбулось скромне прийняття. До спільного столу засіли: Преосвященний Владика, ген. Вікарій о. Ван де Мале, о. р. Фуканчик, о. др. Марусин, о. др. Музичка, о. А. Рижак, п. Гр. Божик, п. професор Витязь із дружиною, п. Пришляк із дружиною, п. О. Коваль з дружиною, п. Гачишин з дружиною, п. Горячий з Льежа, п. ред. Попович з Парижа і студенти з Лювена. Десь около 7.30 скінчилось те прийняття, не було жодних промов. В залі за дозволом Преосвященного відбувалась забава молоді.

14.7. Цього дня наш Владика відслужили Св. Літургію в нашій українській каплиці в Шарлеруа в сослуженні отця доктора Марусина й місцевого душпастиря. Було всього 3 людей. Це буде помітний день, бо це вперше наш Владика був у нашій каплиці. О годині 10-тій цього ж дня відїхав до Лондона.

12.10. Найвизначніша подія – це всеукраїнська проща до гарного старовинного містечка Ал (Halle) біля Брюсселя.

21.12. Відбулась святомиколаївська вистава в Маршієн-о-Пон, її підготувала пані Ірина Коваль.

Статуя християнського робітника роботи Бернардіно Морсані

Стоять: Невідомий, Микола Королук, Ярослав Пришляк, Василь Яремкович, Антін Івахів.

Сидять: Омелян Коваль, Зінаїда Витязь, Володимир Попович, Іван Кіт, Стефан Божик

Виготовлено 70 пакетів. На це зібрано 3925.00 франків завдяки всім організаціям у Шарлеруа, Маршієн і Тразені, як теж і поодиноким родин і осіб. Приявних на виставі понад 100 осіб (разом з дітьми).

Збіркою займались дві жінки Д. Коваль і О. Мельник із Маршієн. Ірина Коваль підготувала святомиколаївську виставу, що в ній брали участь такі особи: святий Миколай – Артемії Гошак, Антипко – Іван Жибак, Мати – Юстина Мельник, її діти – Роман Попович, Роман Куропась, Віра Нагорняк, Марія Коваль, два ангели – Ірина Коваль та І. Лугова.

Виставу відіграли досить гарно. Роздано 70 дарунків для дітей. 25.12. Загальні збори «Карітас» у Шарлеруа.

Рік Божий 1953

6.1. Свят-вечір. Спільно відбувся в Шарлеруа (40 осіб) і в Тразені (20 осіб). В інших місцевостях наші родини запросили до себе самітніх. Можна сказати, що цей Свят-вечір гарно пройшов.

В Шарлеруа вечерю підготували такі жінки: Віра Сервецька-Усенко, Олександра Кішук, Софія Предко, Ольга Закаляк, Ярослава Чепак.

Прийшла одна ціла закарпатська родина. Була знову одна родина, що перший раз була тут, в Бельгії, між українцями й в церкві. Був теж брат-езуїт. Всі були цілу ніч, крім кількох, що пішли додому. Перший провів молитву о. І. Кіт і привітав усіх своїм словом, бажаючи «веселих свят», ділячись просфорою. Всі гарно відспівали «Роздество Твоє, Христе Боже наш...» шкода, що закарпатці не могли разом з нами співати, маючи дещо інший напів.

Потім слідували коляди, що їх відспівав сумівський хор, під проводом Я. Сороки, побажання голови філії УДК п. А. Чепака й голови СУМу п. Я. Сороки, для всіх, декламації п. М. Зборовського та тому подібне. Дуже гарно бавились усі, а раненько всі були в церкві на всеночному-повечер'ю великому й на Св. Літургії.

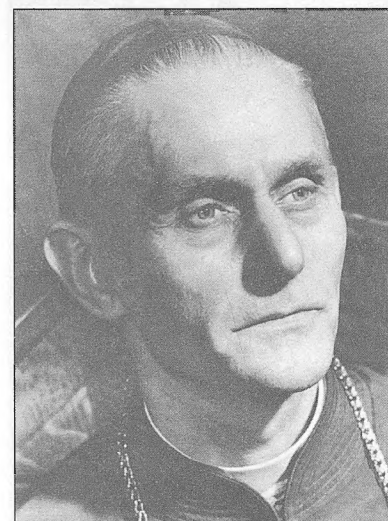
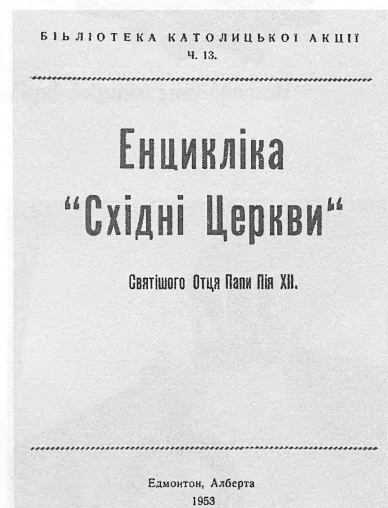
25 січня в цілому душпастирстві відбулись січневі роковини.

1.2. Відбулись вечорниці, де пригравала музика з українських пластинок.

У цьому місяці відбулись академії в роковини смерті Т. Шевченка й Т. Чупринки.

30.3. В Шарлеруа – в церкві отців-езуїтів відбулось скромне свято. На підставі папської енцикліки «*Orientales ecclesias*»²⁸ отці-езуїти запросили латвійського єпископа Б. Сльосканса²⁹, що перебував в Лювені, й український хор з душпастирем українців у Шарлеруа.

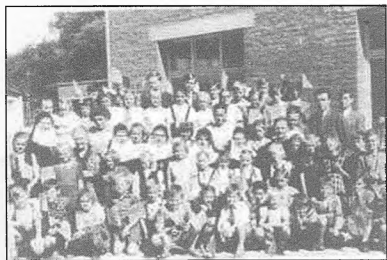
2.4. «Хресна дорога» в Шарлеруа. Несено 300 хрестів, між ними 24 українці несли 7 хрестів. Цю хресну дорогу зорганізувала ліга чоловіків «Христового Серця» в Шарлеруа під проводом отців-езуїтів. Успіх серед бельгійців був гарний. На винесенні плащаниці в нашій каплиці було мало людей.

Єпископ Боліслав Сльосканс (Латвія)

²⁸ Енцикліка Римського Архієрея папи Пія XII (1939-1958) «*Orientales Ecclesias* (Східні Церкви)», видана 15 грудня 1952 року.

²⁹ Сльосканс (Sloskans) Болеслав (1893-1981) – народився 13 серпня 1893 року. В році 1917 був рукоположений на пресвітера. Року 1926 був хіротонізований єпископом, Апостольським адміністратором Мінська і Могилева (Білорусія). 14 квітня 2000 року розпочався процес беатифікації єпископа.

Діточа оселя в Івуар Карієр

31.5. В останню неділю місяця травня відбулись сходи Кат. Акції. Приявних 10. Звіт написаний в книзі протоколів і з сходи, і зборів.

21.6. Посвячення «Нашого дому» в Шарлеруа.

14.7. Перша група наших дітей хлопців і дівчат (19+27) виїхали на українську діточу оселю в Івуар Карієр (Yvoir Carrières). Я був іменованій генеральним душпастирем, з тим що інші о. душпастирі мали мені допомагати. Разом з дітьми, крім мене й багатьох батьків, прибув від УДК п. Коваль (організатор оселі) і п. Когут, як виховник хлопців. Перше враження оселя зробила добре.

23.8. В цю неділю відсвятковано в Шарлеруа 20-ті роковини штучного голоду в Україні.

1.10. Початок навчання в укр. четвергових школах. В нашому душпастирстві ведуть такі особи школи: о. І. Кіт в Маршієн (9 дітей) кожного четверга й у Форші (5 дітей) кожної п'ятниці, п. Івахів в Шателіно (17 дітей) в четвер. Не вчать укр. грамоти ще приблизно 16 дітей.

4.10. Ширші сходи членів філії в Шарлеруа і Маршієн. Приявних 50 осіб. З доповідями виступили: п. Лесів О. в організаційних справах, п. проф. І. Витязь – в справі ювілею 700-ліття коронації короля Данила і п. Ст. Божик – в справі еміграції в США.

В той самий день відбулись засідання управи УНОТу в Шарлеруа.

22.11. Листопадові роковини в Шарлеруа. В церкві на Св. Літургії приявних 50 осіб. На пополудневій академії було із 60 осіб.

5-6.12. За дозволом церковної влади була забава в Маршієн, дохід призначено на закуп дарунків для дітей на св. Миколая.

23.12. Академічний вечір для бельгійців з нагоди 700-ліття коронації короля Данила Романовича. Комітет бельгійсько-український складався з таких осіб: о. Гор Р. (Goog R.) і о. Кіт Іван, пані Уленс Фр. (Ulens Fr.) і п. Лесів Осип. З доповіддю о. П. Дюмон, венедиктинець із Шеветонь, директор «Діло Сходу» («L'oeuvre d'Orient») на тему: «Україна між Сходом і Заходом» («L'Ukraine entre l'Orient et l'Occident»). Вечір відкрив п. О. Лесів, в досить високій фр. мові і передав слово о. Дюмонові; після цього виступив п. сенатор і маршал, адвокат палати в Шарлеруа п. Кукельберг і зредагував «message» – лист до нашого Преосвященнішого Владики, Кир. Ів. Бучка, що всі присутні бельгійці прийняли його з оплесками. Своїм словом і молитвою о. Гор закінчив цей вечір.

27.12. Відбулась святочна академія 700-ліття коронації короля Данила в Шарлеруа для цілої області.

Король Данило

Рік Божий 1954

28.2. відбулись в Шарлеруа сходи, присвячені Лесі Українці й Олі Басараб, а також п. проф. Кульчицький із Сарселя після того виголосив доповідь: «Психіка підсоветської людини». Всіх присутніх – 50 осіб.

Доповідь п. професора була дуже цікава, хоч заторкувала не легку справу.

7.3. і 14.3. В будні відбулись в Шарлеруа (14.3.) й Тразені (7.3.) в роковини сметри Т. Г. Шевченка й Романа Шухевича т. зв. академії

під загальноприйнятою програмою, що вже нікого не може притягнути до себе. В Шарлеруа шкільні діти з Маршієн для відміни додали казку про хлопчика Тарасика, та, на жаль, не вивчили її.

7.3. Відбувся в Шарлеруа заходом філії УДК і ОСУМ – «веселий чайний вечір».

30.5. Відбулися в Шарлеруа святочні сходи в роковини смерті С. Петлюри й Є. Коновальця. Приявних мало, з 35 осіб.

30.6. Відбулися закінчення шкільного року в укр. доповнюючій школі³⁰ у Форші. В часі іспитувань сконстатовано, що *наука намарне не пішла і діти таки децю навчилися*. Відспівано в подяку Господеві параклис в честь небесної Матінки, а після того, зовсім несподівано для душпастиря (що був учителем вповдовж року), матері справляли скромну гостину для нас, дітей і батьків. Шкільні свідоцтва роздано перед молебнем. Загальне враження добре й видно було, що батьки мають охоту й далі посилати їх до укр. доповнюючої школи.

1-го липня відбулись закінчення шкільного року в укр. доповнюючій школі в Маршієн-о-Пон. Вписались дев'ятеро дітей, але вже три місяці перед кінцем року ходило тільки семеро дітей.

29.8. Закінчення дитячої оселі і крайовий здвиг СУМ в Намюр.

23.9. Започатковано навчання в українській четверговій школі в Шарлеруа. В другій годині відслужено в місцевій церкві молебень до Матері Божої в наміренні дітей і школи. Приявні були діти (хоч не всі – заскоро), матері, голови філії УДК в Шарлеруа і виховник ЮСУМ п. Савченко Лев. Наука відбувається в залі католицького дому, де живе душпастир. Присутніх було 15 дітей.

5.12. Відбувся в Шарлеруа Марійський конгрес з нагоди св. Марійського Року.

Рік Божий 1955

22.5. Академія, присвячена травневим роковинам в Шпель-ле-Ерлемон (Chapellez-lez-Herlaimont) – філія УДК і філія СУБ разом. Присутніх 60 осіб. Дуже добре вдалась. Були приявні українці з усіх укр. земель, і всі взяли активну участь (навіть закарпатці).

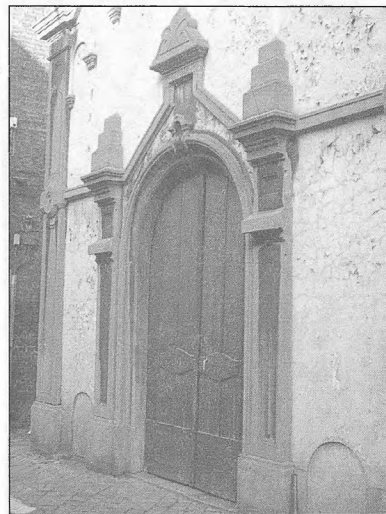
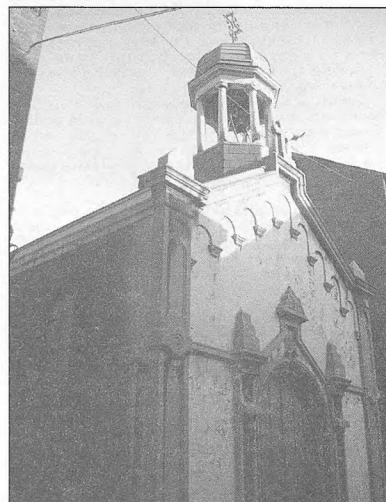
5.6. Проца «Пакс Крісті» (Pax Christi) wraz з бельгійцями з Марсіне́л (Marcinelle) до Ловервал (Loverval) (5 км.). Українців було 13 (Сорока Я., Трипник І., Козачок М., Димид Ф., Димид Д., Чепак А., Білинський А., Яремкович В., Падінець Д. із Закарпаття, Кіщук Я., Попович Р., Герєга М.) Українською групою керував дуже добре п. Я. Сорока.

4.9. У цьому місяці сталась дуже радісна подія для нашого душпастирства – посвячення власної церкви в Шарлеруа.

Коли багато наших людей виїхало із Шарлеруа, тоді зайшла потреба віддати каплицю «Омоніє ду Травай» (Aumoniers du Travail) при Гран Рю (Grand' rue – вулиця Велика), що була тяжкодоступна й дуже невігідна і для вірних, і для наших богослужень. Тоді на просьбу о. І. Кота, що прийшов до Шарлеруа на місце о. Тетерки, тодішній декан Шарлеруа, о. Гравіс (J. Gravis), відступив для наших

Герб Української Молоді

Фасад церкви в Шарлеруа

³⁰ У Доповнюючих школах проводилося вивчення української мови.

богослужень малу каплицю Сент Ан (Sainte Anne) в самому центрі міста з правом її пристосувати до вимог нашого обряду. Душпастир використав цю нагоду й, доставши дозвіл від лат. Єпископа з Турне, розпочав працю. Головний план виробив інж. Кондратський з Льєжа. Почались розсилки збіркових листів до Америки і в Бельгії.

2 ікони намісні розписав п. Юр. Кульчицький із Парижа.

Пані Димінська і Кец зайнялися підготовкою образів. Пані Закаляк О. і Предко зайнялися прибиранням церкви зеленню.

Розбудовою церкви зайнявся старий емігрант, закарпатець, Мик. Країла. Він виконав столярські роботи.

В суботу – 4.9. – приїхав Владика із своїм секретарем Всесв. о. д-ром Марусином і замешкали у Нашому Домі. В торжестві взяли участь, крім вище згаданих: Всесв. о. мітрат Я. Перідон, Ген. Вікарій, о. дек. Фуканчик, о. Купе, о. Дзвоник. Приявних було понад 300 вірних. Розуміється, всі в церкві не помістилися. До Св. Причастя було 46 вірних (в тому 12 дітей). Вірні співали дуже добре. Владика був мило зворушений і вдоволений. Після посвячення престолу і каплиці із усіма вимогами нашого св. обряду Владика і вірні (бл. 70) пішли на спільний обід до Нашого Дому, де забирав слово місцевий душпастир, п. Пришляк і вкінці Владика. З чужих священників на обіді був тільки польський о. Чайка. Після обіду відбувся концерт п. Луціва з Риму, бандуриста, на честь 1.000-ліття христ. в Україні. Вступне слово сказав о. Кит. З двома піснями виступали Роман Попович і його сестра Маруся та було щось з 2 деклямації, але це все було невдале. А концерт Луціва закороткий, бо ще тоді його репертуар не був багатий. Присутніх на концерті бл. 220 людей. Після цього забава з танцями.

Назагал можна сказати, що свято пройшло гарно.

Рік Божий 1956

8.8. Повсталася жадлива катастрофа в копальні вугілля в Марсінель коло Шарлеруа.

16.9. Приїзд їх Емінінції кард. Піяцца до Марсінел.

21.9. Їх Емінінція кард. Піяцца в Таміні. Перед входом у церкву св. Мартина в Таміні в імені українців привітав кардинала душпастир і в часі Літургії проповідь Їх Емінінції подано у французькій (о. Дежарден) і в українській мовах (душпастир), хоч з українців був тільки п. Бригілевич з родиною.

28.10. Протестаційне віче «Листи із Сибіру» – Приявних 85 українців, з доповіддю виступили п. Ващук і Коваль.

1.11. Тільки 27 вірних зібрались на спільну молитву за свою батьківщину.

Рік Божий 1957

13 березня гостив у Шарлеруа Всесвітліший о. Прелат Петро Голинський, генеральний вікарій в Німеччині. Оглянув нашу Церкву в Шарлеруа.

Великопосні реколекції цього року голосив Впр. о. канц. М. Левенець з Парижа. В Хресній Дорозі разом з бельгійцями взяло

Сторінка
Об'єднання Християнських
абезпечень у Бельгії
Ред. 9.07
ЛЬБГІ Редагує: Я. ПРИШЛЯК

ПІДСУМКИ КАТАСТРОФИ В МАРСІНЕЛЬ

Остаточні підсумки катастрофи в Марсінель, що скоїлася 8 серпня ц.р., є жахливі. В катастрофі загинуло 263 вуглекопів, в тому 95 бельгійців, 136 італійців, 8 поляків, 6 греків, 5 німців, 5 французів (головно альжирців), 2 українців, 1 росіянин, 1 голляндець і 1 англійсь-інженер.

Покійні залишили в глибокому смутку 183 вди і 397 сиріт, між ними головно молоді вдови і малесенькі діти. Як виявляється більшість з потерпілих родина складається з декількох дітей, бо 38 погіблх вуглекопів мали по 1 дитині, 42 по 2 дитині, 43 по 3, 21 по 4, 8 по 5, 1 по 6 і 1 по 12 (в останній родині загинув батько і двох синів).

Деякі матері оплакують смерть своїх ще неповнолітніх дітей, у віці від 14 до 19 років. Таких юнаків полягло трагічною смертю 13, а саме: 1 в 14 році життя, 2 в 15-му році, 4 в 16-му, 1 в 17-му, 2 в 18-му, 3 в 19-му році, в тому один вже одружений і батько 2-ох дітей.

Зі старших осіб загинуло 11 осіб у віці від 50 до 59 року життя. Найбільше жертв нараховується у віці від 30 – 39 років, небагато у повному розквіті сил. Між ними є 84 вуглекопи у віці від 30-39 років і 42 вуглекопи у віці від 40-49 років.

Досі не видобуто з копальні 92 жертв, в тому по 34 вуглекопах нема жодного сліду.

участь дуже мало українців. В богослуженнях страсного тижня багато вірних брало участь.

У квітні привіз кивот до нашої церкви, замовлений у п. Винара Якіма (Німеччина) ще 1956 р. за посередництвом п. Іллі Сапіги з Гановеру (Hanover) і Остпрістер гільфе³¹ (Ostpriester hilfe) з Тонгерло (Tongerloo), Бельгія.

Кивот коштує 650 Н.М. (хоч його вартість оцінюють на 2 тис. Н.М.). Виконаний в гуцульському стилі. Складається з частин:

Різні сорти дерева	– 1.894 частин
кораликів	– 3.931
металу	– 7.618 частин
перламутру	– 446 частин
Разом	– 13.888

Сьома Всеукраїнська проща до Банне (Banneux) в 1000-ліття християнства в Україні.

1.9. Храм в Шарлеруа – Успення Владичиці нашої Пресв. Богородиці (перенесено на неділю) і 10-ліття діяльності філії УДК в Шарлеруа на благословення філіального прапора.

Рік Божий 1962

В цьому році, як і попереднього, не вів о. душпастир хроніки душпастирства. Тут подано тільки дещо з нашого життя. Розуміється, в душпастирстві відбувались всі академії, особливо Різдво і Великдень відсвятковано спільними обідами.

30.4. п. проф. Гоцій з Дюссельдорфа (Німеччина) мав доповідь про наш Великдень і великодні звичаї (в укр. домі в Шарлеруа). На Великдень спільне свячення відбулось в Шарлеруа і Тразені.

2.9. Храмовий празник перенесено цього року з 28.8. на цю першу вересневу неділю. Після церковної відправи зійшлися на спільний обід – 60 осіб.

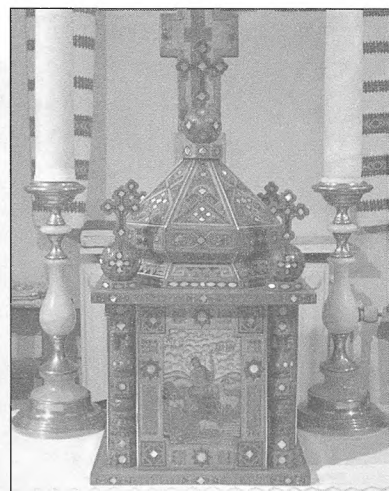
Святоандріївський вечір, зорганізований жінками, святомиколаївські вистави в Таміні й Шарлеруа.

Рік Божий 1963

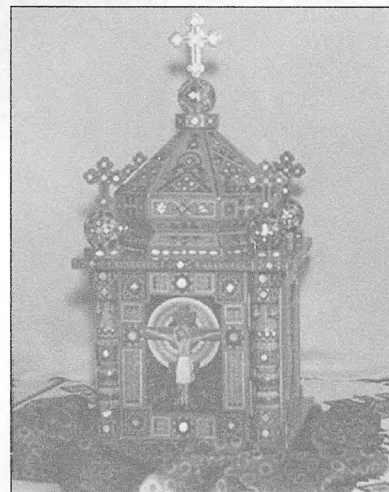
5.1. Розпочато вивчення народних танців в Таміні. Вчить п. Одарка Гайдамака.

27.1. Січневі роковини в Шарлеруа, спільно із Шатле. Оксана Гатала деклямувала «Заграють дзвони». Реферат про Крути відчитала Софія Духнич. Євгена Чепака декламація: «Три сотні під Крутами». Присутніх 66 осіб. З нагоди тижня молитов за єдність Церков відслужені Св. Літургії для бельгійців.

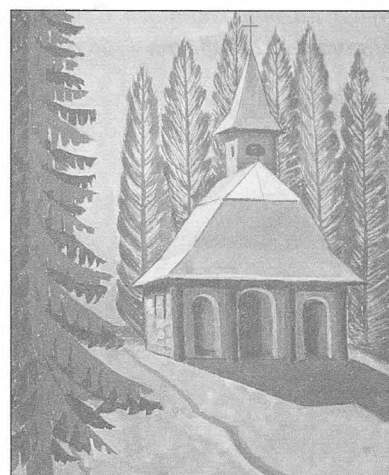
14.7. Підготовка нашої молоді до Люрду: Св. Літургія в Шарлеруа, спільний обід, наука о. декана, проба співу, підвечірок. Присутніх 14 юнаків і юначок.

Кивот – вигляд спереду

Кивот – вигляд ззаду

Місце появи Богородиці в Банне

³¹ Остпрістер гільфе – Допомогова організація пресвітерам на Сході Європи, заснована монахом Веренфрідом ван Стратеном, нині відома як «Церква в потребі».

Рік Божий 1964

Казахстан-Кентір карта

5.7. Академія у 150-річчя від дня народження Т. Шевченка. Святувала вся округа Шарлеруа. Присутніх 150 осіб.

26.7. Академія в честь 500 жінок в Кінгірі³² – 40 присутніх.

14.8. О. Кіт Іван був покликаний владикою до Лювена на директора студентського дому. Його душпастирство в Шарлеруа перебрав о. Д. Дзвоник.

Рік Божий 1968

16.7. З'їзд сестер в Ватермал (Watermael). Якраз приїхав із Чехословаччини о. Мар'ян Поташ, ЧСВВ. На архієрейську Св. Літургію ми спізнались. Обідали ми обидва із сестрами. Отець Мар'ян сказав тепле слово про терпіння нашої Церкви в Чехословаччині. Сестри були дуже вдоволені.

17.7. Відвідини сестер в Нівел (Nivelles).

18.7. Відвідини сестер в Суані (Soignies) і архієрейська Свята Літургія.

19.7. Візит в папського нунція і відвідини оселі на «Франкополе».³³

22.7. Від'їзд Владики до Риму.

На мою думку, така візитація мало приносить пожитку. *Нема безпосереднього стику і розмов з вірними, щоб їх вислухати, поради-ти, допомогти.* Нема відвідин бельгійських єпископів, там, де живуть наші вірні.

2.8. Св. Літургія в Шарлеруа (о. І. Кіт) в намірі щасливої подорожі до Риму – прогулька молоді.

День почався Св. Літургією співаною. Співали всі молоді під проводом Оксани Гатали дуже добре. Щодня приступало відповідне число до Св. Причастя, і хлопці, і дівчата.

7.8. Перша лекція релігії в нашій українській школі.

Отець Данило Дзвоник вручає свічу Михайлові Димидові в Шарлеруа з нагоди Першого Святого Причастя 29 травня 1966 р.

Рік Божий 1969

25.1. Свята Літургія в Лювені (2 Св. Причастя). В цю суботу відбулась обласна святочна академія в 50-роковини соборності української Землі (при тому радше 51-роковини проголошення самос-

³² 26-го червня 1954 року згинуло 500 молодих дівчат і жінок. Большевицькі танки переїхали ту цілу групу дівчат і жінок, убиваючи їх на місці. Подія відбулась в концентраційному таборі на Сибірі, в Казахстані, в місті Кінгірі.

³³ Оселя «Франкополе» – місцевість у бельгійських горах Арденах, яку українці назвали на честь українського поета і письменника І. Я. Франка. В 1966 році українська громада вирішила придбати землю під будівництво відпочинкового центру для української молоді з Бельгії, Франції і Голландії. Рік, коли придбали ці землі, був ювілейним для українського письменника Івана Франка – 110 років з дня його народження і 50 років з дня смерті. В його честь і назвали місцевість – Франкополе (Франкове поле). В дні, коли Франкополе відзначало десятиліття цього центру, при в'їзді на територію відкрили пам'ятник письменнику. Тут традиційно проводили літні виховні дитячі та юнацькі табори.

тійності України й бою під Крутами) в Тразені. Її організувала місцева філія УДК під керівництвом Якова Панькова.

Тут на знімці видно: Марійка Гатала, Леся Духнич, Надя Хом'як (Fignon), Ярослав Добош (студент НаСУС), Оксана Гатала – диригентка, Галя Герега (Dedobeler);

в долині: Роман Ковальчук – балетник і спортивний референт ОСУМ в Шарлеруа, Роман Бабовал (студент НаСУС), Євген Ядута з Серену (гімн. учень), Ярослав Гелетчак, Волод. Безушко (студент НаСУС);

на самому долі: Оксана Димид, Оля Жибак, Іванка Чепак. Бракує на знімці (не охопила всіх): Василя Іванюка (студент НаСУС) і Магди Димид.

Рік Божий 1973

3.6. По Св. Літургії доповідь пані Гайди Роми про українську народну культуру, вишивку, ткацтво, різьбу і т. п. Вона підготувала маленьку виставку вишивок тканин (килимів) і різьби; картки святочні Сурмач Ярослави та книжки з українськими писанками. Сам виклад був спокійний і дуже цінний, особливо для молоді, але її не було. Всього 26 осіб слухало доповідь, в тому 2 дітей і з п'ять молодих. Цікаво було, що українська вишивка знає 9 способів вишивання: хрестик, гладь, низинка...

Сама пані Гайда була із своїми 4-ма хлопцями, ще студію малярство, свідомо українка і вірна дочка Української Греко-Католицької Помісної Церкви. Виросла на чужині, покинула Україну, маючи 6 років. Але завдяки батькам стала свідомою і бажає цю свідомість передати своїм дітям і внукам. Гарна наука для нас усіх, особливо для наших батьків.

Рік Божий 1974

1.7. Св. Літургія в Зеебруге (Zeebrugge).

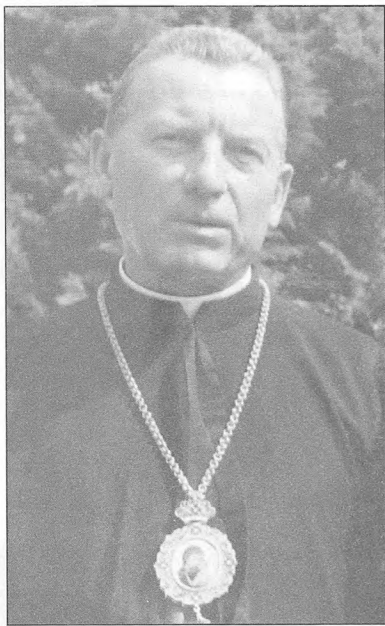
Прогулянка шкільних дітей і їх батьків. Учасників 46 осіб.

2-6.7. Св. Літургія в Шарлеруа.

Відвіз дітей на оселю. Я з Монікою і с. Неонілею відвезли 6-ох дітей.

11.7. Конференція священників в Лювені. О. Марусин іменованний єпископом, але без порозуміння і згоди Блаженнішого! *Забороняв про Блаженнішого говорити і сам «не буде говорити і навіть не буде аргументувати чому».*

22.7. Св. Літургія на «Франкополе» – закінчення оселі.

Архієпископ Мирослав (Марусин)

З нашого душпастирства були на оселі: Димид Магда, Димид Михайло, Ченак Іванка, Футорський Андрій, Ксенин Іван-Петро, Вістовський Йосиф, Димид Оксана, Димид Софійка, Димид Марійка, Димид Тарас, Димид Наталка, Димид Петро, Романюк Іван, Романюк Іванка, Романюк Анна-Марі, Романюк Інгрід, Полет Андрій, Полет Еммануїла, Худьо Данило, Духнич Карло, Лефевр Наталка.

Всі діти були вдоволені. З нашого душпастирства брали участь у всіх заняттях. Св. Літургія була на повітрі. Служили: о. Кіт, о. Глинка, о. диякон Гайдамака. Проповідь сказав о. Кіт про вірність святих Церкві.

Сам провід дітей був слабкий, нового нічого не вніс, нового нічого дітей не навчив.

Рік Божий 1975

12.7. Відбули Св. Літургію в Базиліці св. Петра. Було 14 наших владик, бл. 80 священників з усіх країн світу. В Базиліці було присутніх бл. 4000 українців і бл. 3000 чужинців-туристів. Виглядало все гарно. Найбільше було видно напруження між владиками нашими.

На другий день Св. Літургія в св. Софії – 7 єпископів, між ними митроп. Германюк, якого ніхто не сподівався, і з 50 священників. В часі Св. Літургії митр. Германюк не згадував патріярха і був дуже змішавсь, втратив голову, не знав, що має робити. Проповідь виголосив Кир Ізидор – весь час про патріярха говорив.

13.10. Відвідав сестру в Міляна, що недавно приїхала з України (Дрогобича); вона належить до православної Церкви і це обороняє, бо «не було б навіть де помолитись», отже, рятують церкви свої і релігію. Служиться «по-галицьки»; щонеділі 2 Служби Божі. Церкви св. Юрія і Чесного Христа, Спаса розібрана, на її місці збудована школа. Молодь ходить до церкви; щораз, то більше молодих приходять до церкви. Вірних, що не перейшли на православ'я, називали греко-католиками. Знає о. І. Сокола, що недалеко Дрогобича живе (Снятинка), править тайно в домі, приходять вірні, був арештований (був і на Сибірі), поліція відібрала нові молитовники, старі залишилися. Йому добре живеться, люди помагають, навіть так звані православні. Всі українці, навіть т. зв. православні, нарікають на папу й кажуть, що він нас продав Москві.

19.11. В Намюрі почався Український Тиждень.

1-ша конференція д-ра Митровича «Українська Церква між Римом і Візантією – екуменізм».

20.11. Св. Літургія в Шарлеруа.

2-га конференція д-ра Емануїла Райса про українську поезію періоду 1918–1960 рр. Говорив з пам'яті дуже добре. Про Тичину («Сонячні кларнети»), Плужника, Рильського, Антонича, Емму Андєвську. Підніс українську поезію до висот світового рівня. Кілька разів повторив, що ніхто не шкодуватиме, коли вивчить українську мову, щоби в оригіналі читати ці шедеври.

21.11. Св. Літургія.

3-тя конференція д-ра А. Вірсти: «Українська церковна музика». Слабо підготовлена доповідь, мало ілюстрована, та й мова французька мала багато браків.

22.11. Св. Літургія.

4-та доповідь п. проф. Кульчицького «Залежність і етнопсихологія українського народу». Присутніх 40 осіб. Хоч предмет тяжкий і окремі люди його не зрозуміли добре, але всі були захоплені його викладом, гумором, безпретензійністю та безпосередністю. Сприйняття було досить шире, від серця. Це заслужив і сам професор, був дуже тим задоволений; сам твердив, що тут найкраще його прийняли.

23.11. Св. Літургія в Шарлеруа.

5-та конференція мгр. Когути – діапозитиви з пластинками «Подорож по Україні».

Найкращу доповідь дав п. др. Райс. Найкраще знання предмету, найкраща підготовка і найкраще знання мови. Українські вчені теж дали незлі конференції. Д-р Митрович читав свою конференцію досить скоро й не мав безпосереднього контакту зі слухачами. Думаю, що конференції не були добре продумані. При кінці треба було зібрати все коротко і ясно. Мова не плинна. Др. Вірста і Кульчицький не були повідомлені на час і тому було для них неможливо солідно підготуватися, хоч др. Кульчицький говорив дуже добре й був в безнастанному контакті з слухачами. Конференція п. Когути «Подорож по Україні» в діапозитивах і з коментарем мала дуже гарний успіх.³⁴

11.11. Після Св. Літургії – святочна академія, присвячена «Листопадовому зриву», сл. бл. А. Шептицькому та жінкам-героїням. Прис. бл. 40 осіб.

Відкрив – П. Гатала – не уважає на мову.

7.12. Концерт Ганни Колесник в Брюсселі. Через це не було Св. Літургії в Намюр. З нашого душпастирства було присутніх бл. 83 особи. Всього на концерті було 500 осіб. Після концерту було представлення артистки (але, на жаль, я не був; п. Ковтко, який мене відвозив, мав скоріше вертатися додому).

Рік Божий 1976

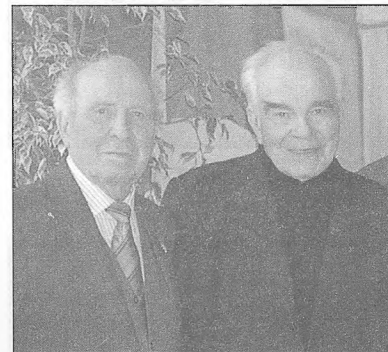
15.2. На цю неділю я заповів, що буде 84-ліття нашого патріярха Йосифа, щоб відсвяткувати це. Але в церкві було мало людей і навіть ніхто не подумав про якесь святкування. Я тільки в церкві відспівав многолітіє та заспівали патріярший гімн.

Рік Божий 1981

26.5. Був у Кутних попрощатись з Дубас Теклею, сестрою жінки, що в суботу вертається в Україну. Розпитав дещо про нашу Церкву. Священик у парохії якийсь москаль, проповіді по-московськи. Молодь не ходить до церкви. Наші вірні не виявляють опору проти такої русифікації в Церкві. Катехизму по домах не вчать батьки.

Рік Божий 1986

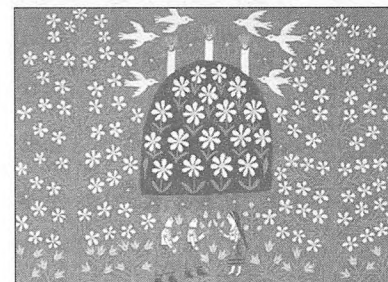
30.7. С. Володимира повернула з України, зі Львова. Страшно розповідала про катастрофу в Чорнобилі. Горбачов, другий Сталін.

Рідні брати – магістер Микола і митрофорний протоієрей Павло Когути

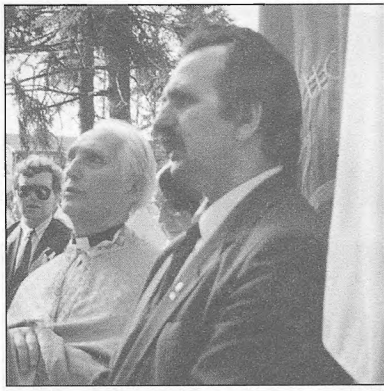

Підпільна Літургія

М. Приймаченко. Отаким сниться четвертий блок

³⁴ Див. Микола Когут. Дорогами чужини. – Тернопіль, 2007. – С. 337-339.

Депутат Богдан Горинь

На зовні усміхається, а в середині душить людей, особливо Україну й українців хоче знищити. Нашу Церкву переслідують ще гірше. Люди гірше вбрані і пригноблені, просили, щоб молитися за них...

Рік Божий 1990

15.8. Пополудні, о год. 17, приїхав народний депутат з України Богдан Горинь. Мав доповідь про стан в Україні, про працю Верховної Ради. Після цього був концерт бандуриста Ореста Барана зі Львова. Дискусія не була дуже широка, але на питання давав дуже добре відповіді. Мав надію, що Верховна Рада таки буде йти до самостійності України.

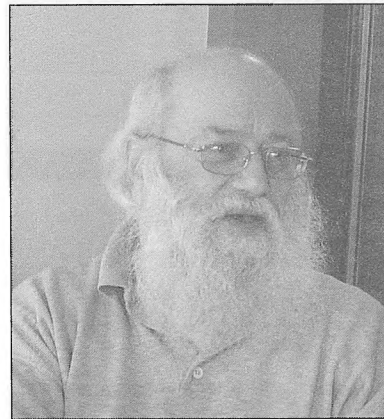
Євген Коновалець

Рік Божий 1993

28.6. Відліт в Україну. Того самого дня були у Львові бл. 19:30. На аеродромі була родина і квітами привітали мене.

У Львові я побував в Олі Кураш. Львів – вже велике місто, страх розбудоване.

6.7. По Львові мене водили сини Олі Кураш. Був у Шевченківському гаю, оглянув церкви і хати. Довго не міг бути, було гаряче і був утомлений. Возили нас на Козацькі могили до Берестечка, показали дещо Львів: Високий замок, Сихів – Новий Львів. Був в с. Зашкові в Івася Демкова, в домі й музею Коновальця, також в с. Малехові, також у священика, пароха с. Красного (50 км. доїжджає в неділю на Службу Божу). Плани мої не здійснилися, бо не був ні у Києві, ні в Одесі, ні на Закарпатті.

Отець Тео Ван ден Гавт

Рік Божий 1995

3.5. Мій ювілей 60-ліття в Шарлеруа [зорганізований громадою під керівництвом п. Григорія Ковтка]. Присутній владики Михаїл Гринчишин з Парижа і священики: о. І. Музичка, о. П. Костюк, о. М. Длубак, о. М. Димид, о. М. Михайлишин, о. дякон Роман Ковальчук, о. Тео Ван ден Гавт. Відбулося торжественне свято. Співав хор ім. Тараса Шевченка з Намюр.

Після богослуження в парафіяльному Українському Домі відбулося прийняття, в якому взяло участь 160 осіб.

Глава 3.

РЕДАКТОРСЬКА САМОПОСВЯТА ОТЦЯ

У другій половині ХХ століття в діаспорі завдяки героїчним зусиллям окремих душпастирів набуло поширення видавництво християнсько-наукових вісників, душпастирських інформаційних бюлетнів та іншої богословсько-релігійної літератури, яка розсилалася по всьому світу. Про це свідчать матеріали Українського музею-архіву, заснованого у США, зокрема у Клівленді, де був пресовий відділ, який займався виданням «Бібліографічного покажчика української преси поза межами України». Ми маємо окремі відомості про те, що у Югославії, наприклад, видавалися збірники літургійних напівів. В архіві Отця є документи по підготовці до видання праці отця Івана Лужецького «Отче Наш», а також підшивки періодичних видань: «Нива», «Наш Голос», «Патріярхат», «Церковний вісник», «Пластовий Шлях», «Шлях Перемоги», «Бюлетень Помісної УКЦ» (Англія), «Церква і Життя», «Дзвони», «Логос», «Сучасність», «Християнський Голос» (Німеччина). З них деякі українські, періодичні видання діють вже тепер в Україні. Це: «Патріярхат», «Календар Світла», «Пластовий Шлях», «Шлях Перемоги» та «Сучасність».

Широкого розголосу набуло видання церковно-суспільного журналу «Нива». До 80-х років журнал «Нива» видавався лише в США та Канаді через важкий фінансовий стан українських поселень в європейських країнах.

Свою душпастирську діяльність Отець органічно поєднував із редакторською працею над тим чи іншим періодичним релігійним виданням. Він одночасно міг бути членом кількох редакційних колегій.

У цій главі розглянемо роль і значення інформаційного вісника «Наше душпастирство», «Бюлетня Товариства св. Андрея», а також окремі статті до журналу «Голос Христа Чоловіколюбця», записи недільних проповідей і духовних наук. Отець був редактором цих журналів, а також Бюлетня УНОТ.

Варто зазначити, що Отець завжди радо вислуховував зауваження щодо своєї редакторської діяльності і був відкритий на критичні думки з боку духовенства і мирян. Радо залучав до своєї праці й інших осіб, що якісно збагатили його праці як тематично, так інформаційно.

3.1. Одноосібне видавництво парохіяльного вісника «Наше душпастирство»³⁵

Це україномовний друкований орган українського душпастирства у Бельгії.

У бюлетні часто подаються одна чи більше найважливіших подій, звіти фінансових доходів і розходів у душпастирстві, список пожертв (на розбудову церкви, на церковний податок, на Карітас і т.д.), оголошення про Вінчання, Хрещення новонароджених та про тих, що упокоїлися. Хоча інколи у віснику і подається хронологія подій усього душпастирства.

Також основну частину вісника становлять статті-роздуми на ту чи іншу релігійну тематику, християнські настанови, душпастирські повчання і розклади літургійних богослужень. Таким чином це був листок, актуальний для вірних душпастирства, як пригадування про їхній статус і завдання як християн.

Крім того, вісник служив також основою і підґрунтям для розвитку молодих літературних талантів. Час від часу з'являлася сторінка під рубрикою «Для дітей». Деякий час існували рубрики під такими назвами, як «Родина і школа», «Хроніка душпастирства», «Куточок молоді».

За словами самого автора, задум вісника полягає у збереженні душпастирського слова, без якого праця в парохії не може обійтися. Усне слово, як він зазначає у першому номері «Нашого душпастирства», проминає, губиться у життєвому вирі і дуже скоро забувається серед повсякденного життя.

Писане ж слово довго зберігається, і його завжди можна пригадати.

Перше число душпастирського бюлетня «Наше душпастирство» тиражем у 80 примірників вийшло у світ 27 вересня 1949 року. Він одночасно був поширений в Тразені, Буа-ду-лук і Форші.

Вже через місяць, 30 листопада цього ж року, вийшло друге число бюлетня «Наше душпастирство» тиражем 146 примірників.

Перші п'ятдесят номерів бюлетня виходили на одному аркуші паперу з невеликим інформаційним навантаженням. Згодом кількість сторінок зросла і вже у 1963 році становила 5-6 аркушів, та ще без особливого оформлення титульної сторінки, а інформаційний ракурс натомість розширився і зафіксувався у такій своїй початковій формі в подальшому використанні. З 1965 року бюлетень «Наше душпастирство» набув видимих редакційних змін – з'явилася титульна сторінка, а кількість усіх сторінок зросла до одинадцяти. Важливо зазначити, що це був найкращий варіант вісника, якого автору вдалося досягнути за весь час його виходу в світ. Були і кращі спроби оформлення вісника, але підтримувати їх автору не завжди вдавалося.

Вісник не мав сталої періодизації щодо часу свого виходу, тому термін між кожним наступним номером міг коливатися від одного місяця до двох років. Так само і щодо тематичної визначеності.

НАШЕ
ДУШПАСТИРСТВО

NOTRE AUMONERIE

³⁵ Див. Додаток № 4.

Редактор не завжди її дотримувався, тому часто те, чого бракувало в одному примірнику, додавалося у наступному.

За весь час його видання Отець залишився єдиним редактором і журналістом в одній особі упродовж років, і тому не завжди було під силу встигати у всіх розпочатих справах.

Останні чотири вісники «Нашого душпастирства» вийшли у світ у 1996 році. Загалом з 1949 р. було видано 196 номерів.

На теренах Бельгії бюлетень «Наше душпастирство» служив українцям не лише християнським вісником, але й добрим пригадуванням про своє походження, рідні землі і українську мову (була навіть рубрика, яка мала назву «Скарби рідного краю», під якою друкувалися статті з українських тогочасних газет, таких як «Сільські вісті» та «Літературна Україна»).

ДОДАТОК № 4

Pik (Anne) XVI

VII – 1965

Ч. (№) 3/76

Editeur: Aumônerie Catholique Ukrainienne, 226, Grand'Rue, CHARLEROI
Tél. 31-53-31

НАЙПЕКУЧІША ПОТРЕБА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Ми, Українці, Браття й Сестри, мусимо в наших молитвах в особливий спосіб пам'ятати про пекучі потреби нашої української Церкви, що тепер переживає свою Голгофту в Рідному Краю, на Україні, де безбожницький комунізм намагається всіма можливими способами винищити наше Духовенство, щоб і сліду по ньому не стало. А й тут, у розсіянні нашому, по різних краях т. зв. вільного світу, наша українська Церква переживає тяжкі й загрозливі хвилі повільного нидіння через брак духовних, зокрема священників, покликаних. Деякі наші українські громади в краях поза океанами, а навіть в європейських краях, спрагненні своїх рідних Богослужб, ледви кілька разів до року мають щастя привітати в себе українського священника й почути Боже слово в рідній мові. Старші священники вмирають, а на їхнє місце

немає кого післати. Наша головна Велика Духовна Семінарія в Римі могла би помістити ще раз стільки питомців, як їх має тепер, але немає відки їх взяти. Мала Семінарія в Римі має, вправді, поважне число малих семінаристів, та не всі, що кінчать Малу Семінарію, переходять на вищі студії до Великої Семінарії, кажучи, що не почувають себе покликаними до священства. Правду казати, то вже та дійсність, що хто дістався до Малої Семінарії, що має за ціл підготовити хлопців до вибору духовного стану, є найкращим доказом, що він є покликаний, але різні причини складаються на те, що він не може бути вибраний, бо, як сказав Ісус Христос: «Багато покликаних, та вибраних мало» (Мат. 22, 14). Не всі погоджуються із своїм покликанням, не всі доцінюють собі покликання, багато є таких, що не витривають в покликанні і спроневеріюються покликанням. Тож благаймо, Браття й Сестри, Святого Духа, щоб всемогучою ласкою Своєю помножив в нашому українському народі і там, у Рідному Краю, і тут, на чужині, добрі, святі, тривалі покликання до духовного стану. Зокрема благаймо, щоб в серцях нашої Дорогої Молоді запалав вогонь любови до Бога, до Церкви, до обряду свого, щоб найкращі з наших юнаків без вагання пішли за святим покликанням й витривали в ньому на вірній священничій службі Богу й народові своєму. А наші благання до Святого Духа складаймо завжди на руки нашої Небесної Неньки Пренепорочної Діви Марії, що її ми слушно величаємо як Обручницю Святого Духа.

(Зі Спільного Пастирського Послання Європейських Українських Католицьких Владик до вірних Українців у краях Західної Європи з Світлим Празником Сошествія Святого Духа – 1965 Р. Б.)

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖБ В НАШОМУ ДУШПАСТИРСТВІ

1-ша Неділя місяця - год.	10. 00 - Служба Божа в Шарлеруа
2-га - год.	10. 00 - Служба Божа в Шарлеруа
	- год. 12. 30 - Служба Божа в Тамін
3-тя - год.	10. 00 - Служба Божа в Шарлеруа
	- год. 16. 00 - Служба Божа в Шапель
4-та - год.	10. 00 - Служба Божа в Шарлеруа
	- год. 12. 30 - Служба Божа в Тамін
5-та - год.	10. 00 - Служба Божа в Шарлеруа
	- год. 16. 00 - Служба Божа в Намюр

В 3-тю Неділю місяця наша дітвора і молодь Шарлерівщини приступає до Св. Тайн Сповіді й Причастя. Наша ж дітвора і молодь Тамінщини робить це в 4-ту Неділю місяця. Натомість наша дітвора й молодь Намюрщини та з Тразені-Шапель повинна би це практикувати при нагоді Служби Божої в їх осередках, але цього, на жаль, не робить. Чому? Чи є гіршою, як в інших осередках? Ні, не є гіршою, а хіба тільки занедбаною. Дорогі Батьки, припилюйте, щоб ваші діти безперервно сповняли цю святу практику і самі дайте примір. Чейже йдеться про велике добро для ваших дітей та через них і для нашого Народу. Та й, врешті, дуже важним є для національного виховання, щоб наша дітвора й наша молодь приступала до Св. Тайн в рідному українському обряді.

ПРИСТУПИЛИ ДО ТОРЖЕСТВЕННОГО СВ. ПРИЧАСТЯ

Цього року на Світлий Празник Сошествія Святого Духа (13.6) до Торжественного Святого Причастя в нашій церкві в Шарлеруа приступили:

Герета Галина з Кує, Зінько Марійка зі Шапель, Максим'юк Галя з Форші ля Марш і Сенек Славко.

Батькам тих щасливих дітей належить признання, а молоденьких причасників нехай Господь Бог благословить

Своїми ласками, щоб виростили вони й жили на славу Божу, на добро Св. Церкви й Рідного Народу та на поміч і потіху своїм батькам. Нехай Матінка Божа береже їх під Своїм Покровом упродовж цілого життя.

Сказав Христос: «Дозвольте дітям приходити до мене; й не забороняйте їм: таких бо є Царство Боже» (Лук. 18:16).

НАШІ ЦЬОГОРІЧНІ ПРОЩІ

ЛЮРД. Цьогорічна проща наших прочан з Бельгії до Лурду – до місця появ Пренепорочної Діви Марії, за Якої посередництвом Господь Бог зсилає там особливі ласки й творить подиву гідні чуда, відбудеться від 18 до 26 липня. З нашого Душпастирства візьме участь в тій прощі 7 прочан. Бажаємо їм сподобитись пребогатих ласк і просимо помолитись за нас.

БАННÉ. Всеукраїнська проща до Пречистої Діви Марії – Матері Убогих у Банне відбудеться в неділю дня 1 серпня під проводом Високопреосвященнішого Владика Кир Івана БУЧКА, Архієпископа і Апостольського Візитатора, який відслужить в год. 11.00 Архієрейську Службу Богу. Ця проща матиме ювілейний характер, а це з приводу Золотого Ювілею Священства нашого Впреосв. Владика Кир Івана – Архієпископа Скарбальців. Цей ювілей ми найкраще відзначимо численною присутністю в БаннÉ та приступленням до Св. Тайн Сповіді й Причастя. Своєю неструдженою й всежертвенною працею для Церкви й Народу за 50 років наш Високодостойний ювілят напевно заслужив собі на вияви глибокої вдячності й гідного вшанування з нашого боку.

Ми замовили два автобуси: один із Шарлеруа, а другий з Тамін. Перший забере наших прочан зі Шарлерівщини і околиць та зі Шателе й околиць, а другий забере наших прочан з Тамінщини й Намюрщини.

Розклад їзди: збірка наших прочан зі Шарлерівщини й околиць біля нашого Дому в Шарлеруа (226, Гран Рю) в год. 7.30 та біля залізничної стації в Шарлеруа в год. 7.40. Збірка прочан зі Шатле й околиць біля залізничної стації в Шатліно в год. 8.00. Збірка прочан з Тамінщини біля залізничної стації в Тамін в год. 8.00., а з Намюрщини також біля залізничної стації в Намюр найпізніше в год. 9.00. Точність є обов'язкова! За автобус зі Шарлеруа відповідальним є я, а за автобус з Тамін – п. С. Процікевич. Про інші подробиці я повідомлю всіх окремим об'явленням. Отже, до милого побажання в Банне, в Неділю 1 серпня!

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ «КАРІТАС»

Річні Звичайні Загальні Збори нашої душпастирської Станиці «Карітас» відбулись у Неділю дня 4 липня ц.р. в нашому Домі в Шарлеруа. Присутніх було 21 особа. Зборами проводила Президія в складі: о. Д. Дзвоник – церк. асистент і як Голова, і п. Івахів як секретар. Прочитано й прийнято протокол з попередніх Зборів. Опісля звітували з діяльності Станиці за діловий рік 1964-1965 п. І. Ковальчук – уступаючий Голова, церк. асистент, п. Д. Димид – уступаючий Скарбник і п. Я. Сорока – уступаючий Член Контрольної Комісії. Бракувало звіту від п. А.Чепака – уступаючого секретаря, який був відсутній, цей звіт він має ще додатково предложити. Після ділової дискусії над звітами, на пропозицію п. Я. Сороки від Контрольної Комісії, Збори уділили уступаючій Управі й Збірщикам абсолюторію з признанням за проведену працю для добра хворих, немічних і незаможних братів.

До нової Управи на діловий рік 1965-1966:

перевибрано п. І. Ковальчука – Головою
 вибрано п. Д. Бригілевича – Містоголовою
 вибрано п. І. Гензелевича – Секретарем
 перевибрано п. Д. Димида – Скарбником
 перевибрано п. Я. Сороку – Членом Контр. Комісії

вибрано п. А. Івахіва – Членом Контр. Комісії
 Душпастир з уряду є Головою Контрольної Комісії

уповноважено поновно
 п-ні С. Назімок – Збірщиком на терені Дампремі, Жіллі, Гуфр (Шатліно);
 п. І. Ковальчука – Збірщиком на терені Шатле, Кує, Шатліно;
 п. Ф. Димида – Збірщиком на терені Шарлеруа;
 п. П. Задорожного – Збірщиком на терені Марсінель, Жамю, Монт-с-Марш., Гутру, Форші та інших більших віддалених місцевостях;
 п. Т. Трубича – Збірщиком на терені Тразені-Шатпель;

уповноважив Душпастир
 п. Я. Процікевича – Збірщиком на терені Тамінщини і Намюрщини з тим, що згодом уповноважиться окремого Збірщика на Намюрщину.

Після перевиборів обговорено працю на біжучий діловий рік і взято деякі рішення. Протокол зі зборів може собі кожен вірний прочитати.

Стан каси по 04.07.1965:

Приходи з пожертв вірних і чужинців та з церк. офірки.....6.473,80 бфр

Розходи для хворих, ув'язнених, для дітей, тощо.....1.879,00 бфр

Сальдо – надвишка..... 4,594,80 бфр

Дякується і складається признання всім Жертводавцям, а молодих працюючих запрошується до пожертв. Наше спільне діло милосердя – наша самопоміч повинна зацікавити також і нашу працюючу молодь. Бо та наша молодь належить також до нашої національної Громади, з якою повинна ділити долю й недолю. Не дай Господи, і наших молодих чи їх Рідних може зустріти нещастя і тоді необхідною є взаємна поміч. Тож, дорога наша Молоде, не відчужуйся від нашої самопомічі, але радо складай пожертви на «Карітас». Ці пожертви є мінімальні, бо лише 2 франки на тиждень для самітних, 1 франк для жонатих, що виносить заокруглено на рік 120 або 60 франків. Звичайно на неконче потрібні речі розтрачується чи не багато більше. Це вже лежить в нашій природі, що не сподіваємось власної біди, а тимчасом така можливість все існує. Чи ж тоді не потрібно нам мати відповідний фонд самопомічі? Всі нації це практикують.

Сказав Христос: «Дайте, і вам дасться: міру добру, натоптану, потрясену, переповнену дадуть вам». (Лук. 6:38).

ЦЕРКОВНИЙ ПОДАТОК І ПОЖЕРТВИ НА «КАРІТАС» ЗЛОЖИЛИ

Гранаторович І.	120 бфр	80 бфр
Герєга М.	120	60
Футорський М.	120	
Кушина М.	100	
Денис Е.	120	40
Задорожный П.	120	120
Мілян О.	120	80
Хом'як А.	120	
Чепак А.	30	30
Білинський А.	120	60
Максим'юк М.	50	40
Сорока Я.	60	40
Духнич С.	120	60
Гаврилик М.	120	50
Назімок С.Т.	120	50
Лихопуд І.	120	
Папроцький М.	120	
Ксеніч Д.	60	

Кудла Р.	120	50
Мамутенко В.	120	40
Наливайко І.	120	10
Штипір І.	120	20
д-р Божик С.	120	

Тих добрих і щедрих Членів Церкви хай стократно винагородить Господь Бог; вони складають собі непроминаючий скарб, бо на життя вічне.

Багато довший натомість був би список тих, що занедбали чи занедбуються з виплачуванням церк. податку й пожертв на «Карітас»; їх совість, видно, заспала і не думають про свої обов'язки супроти Церкви й ближнього, а треба б прокинутись, бо з чим станеться перед Лицем Божим?

ПОЖЕРТВИ НА НАШУ ЦЕРКВУ

Родина Назімок Т.		490 бфр
// //	(на світло)	500
Родина Лихопуд І.	(на стихар)	100
Родина Назімок Т.	//	100
Кудла Р.	//	1200
Задорожний П.	//	1200
Родина Гаврилик М.	//	600
Родина Назімок Т.	//	500
СУРБ	(на церкву)	500
П-ні Жакобс	//	50
Родина Назімок Т.	//	500
Ковтко Г.		дві свічки за 400 фр
о. декан Стево А.		новий аналой
о. Плянкет С. ЧНІ		вживаний аналой
С. Урзуля Схівер ЧСВ		нову Плащаницю
Родина Назімок Т.	(на церкву)	500

Всім жертводавцям сердечне Спасибі! Св. Церква все молиться і нам поодинокі каже молитись за ктиторів і благодітелів, щоб Господь Бог спас їх і помилував. І я особисто щоденно пам'ятаю про них у моїх скромних молитвах та прошу Бога, щоб благословив їх всім добром.

Дві дальматики є вже готові і в них уже послуговують в церкві наші юнаки. Також третя дальматика скоро буде готова. Оба аналої можна бачити в церкві, і вони роблять нам належну прислугу.

Широ дякую всім тим, що принесли світло й цвіти чи дали на світло для Плащаниці, як також п. Штипірові за обрус зі серветками під Плащаницю. Божественний Спаситель їм це винагородить.

ПОЖЕРТВИ НА НАШ ДІМ У ШАРЛЕРУА

СУРБ	500 бфр
Зі спільного Свяченого 2.5 ц.р.	1000

Дуже дякую Гол. Управі СУРБ-у і всім присутнім на нашому спільному Свяченому. При цій нагоді дуже прошу всіх наших заможніших Вірних, щоб дали які пожертви на той наш Дім у Шарлеруа, де є наша домівка, приміщення для Рідної Школи, душпастирська канцелярія й бібліотека та помешкання для Душпастиря. Але цей дім вже старий і його треба стало поправляти, як також оплачувати. Хто має свій дім, знає про це. Цього літа хочемо все понаправляти і зладити вільні кімнати, щоб їх можна було винаймати. В таких стани, як вони є зараз, ніхто не хотів би винаймати. Тож, Дорогі Вірні, пожертуйте щось на ту цілі! Трудно бо собі уявити, яким було б наше національне, церковне й суспільне життя в нашому Душпастирстві, без того Дому.

Врешті дуже прошу всіх тих, що мали б охоту й змогу, щоб прийши в вільному від праці часі і помогли дещо зро-

бити в нашому Домі. Нам потрібно мулярів, столярів, пляфонерів, електриків... Напевно зробили б вдячну роботу. Пп. Мілян О., Задорожний П. і Димид Д. були так добрі і дещо вже зробили. За це їм подяка від нас усіх!

РІДНА ШКОЛА

До нашої Рідної Школи в Шарлеруа було вписано на шк. рік 1964-65 18 учнів і учениць, з чого 6 хлопців і 12 дівчат.

Учительський склад був такий:

о. Д. Дзвоник	– завідатель
п. І. Гендзелевич	– учитель
п-на С. Духнич	– учителька

Стверджено слідууючу присутність:

регулярна	– 10
нерегулярна	– 4
більша неприсутність	
чим присутність	– 4

До кінцеворічних іспитів приступило лише 10 учнів, а саме:

Гатала Оксана
Гатала Марія
Герега Галина
Герега Володимир
Димид Магда
Духнич Леся
Лихопуд Люба
Хом'як Марі-Роз
Хом'як Надійка
Худьо Михайло

Малолітний Димид Михайло не міг приступити до іспитів. Іспити перевів завідатель школи в присутності учителів і пп. Гереги М. і Димида Ф. та п-ні Духнич С.

Наша Рідна Школа одержала дворазову грошову поміч від УНОТ-у – разом 1300 фр. На цьому місці складаємо УНОТ-ові найщирішу подяку.

Вже приймаються записи дітей до нашої Рідної Школи в Шарлеруа на шк. рік 1965-66. При записах вимагаю рішучої заяви від батьків, що регулярно посилають дітей до школи та що припилюватимуть виучування чи написання завданого матеріалу. Змушує мене до такої вимоги сумний досвід з мин. шк. року. А тим батькам, що не думають посилати своїх дітей до Рідної Школи, скажу, що посилення дітей до Рідної Школи є нашим релігійним і національним обов'язком! Ми нераз бідкаємось, що, мовляв, наша молодь для нас пропадає, але не докладаємо всіх старань, щоб ту молодь для нас зберегти. Дуже бідний той нарід, що не дбає про збереження своєї молоді.

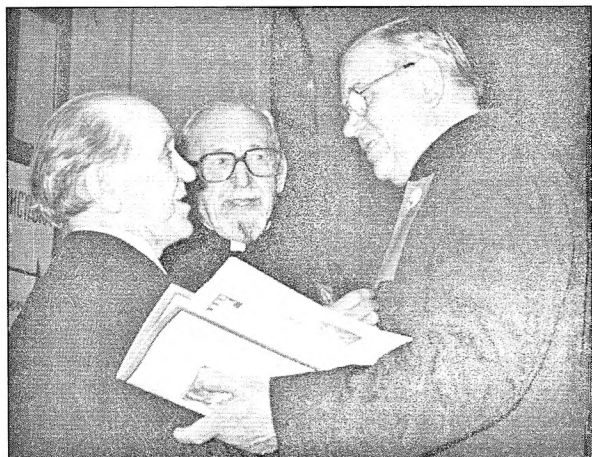
ЯЗВА ЗЛИХ ЯЗИКІВ

Попри язву непорядкованих подруж є в нашому Душпастирстві друга язва злих язиків, тобто язва очорнювання, наклепництва, обмов, сплетень, осуджувань, донощицтва. Немає страшнішої отрути, як та язва. Вона розсварює, сіє гнів і ненависть, шкодить морально і матеріально, наставляє одного проти другого, є причиною помсти, сіє розбрат і підозру, завдає незабутні рани – розкладає спільноту!

Чи ж на те Господь Бог дав нам дар мови? Чи вже не досить вороги нас розбивають? Чи вже нам єдности не потрібно? Чи не час би вже покінчити з тою язвою злих язиків?! А то розлетимось, мов здуправіле дерево...

(«Наше Душпастирство» видається за благословенням Церк. Властей)

3.2. Видавництво Бюлетня Товариства св. Андрея

Проф. Петро Зелений, митр. прот. Іван Гриньох, влад. Іван Прашко

«Бюлетень Товариства священників св. Андрея»³⁶ структурно складався із 10 сторінок і виходив чотири рази в рік. У кінці кожного примірника містився додаток, у якому був список країн і українського духовенства у них, куди розсилався бюлетень і кількість примірників.³⁷

Мені до рук потрапило 29 номерів цього видання за 1978-1985 роки.

У Бюлетні Товариства порушувалися найперше питання і проблеми ієрейської діяльності, подавалися всі останні новини із Загальних Зборів Товариства, а також інші повідомлення з життя Української Церкви на чужині та про її стан на теренах України. Тут висловлювали свої думки представники українського духовенства з різних країн, а зокрема члени Товариства св. Андрея. (До цього закликав і сам голова редакційної комісії – хоч раз на рік присилати свої статті, переклади, проповіді). Ось декілька основних дописувачів: о. Іван Музичка з Італії, о. Роман Мизь з Югославії, о. Іван Гриньох з Німеччини. Серед дописувачів були й представники мирян: Степан Симко, Михайло Павлюк та інші.

Бюлетень розсилався по всіх куточках української діаспори, консолідує духовенство у спільній праці для блага Української Церкви.

³⁶ Див. Додаток № 5.

³⁷ Додаток № 6.

ДОДАТОК № 5

Товариство священників св. Андрея
Європейська область
БЮЛЕТЕНЬ

Рік: VII січень - лютий - березень 1978 ч. 1/29

РОЗВАЖАННЯ У СВІТАНОК ВОСКРЕСІННЯ

Миготливе світло каганців освічувало темні простори укритого підземелля. В темряві чути шепіт молитви. У відповідь на заклик дякона возноситься тиха і мелодійна пісня, яка неначе з самого серця випливає. У відблисках свічок і смолокипів там, де вони зударяються з царством ночі, додачаємо силуети християн перших століть. Через малі щілини до підземелля вдираються промені світланку і прозорими лентами падають на амвон, на якому ніжний голос бадьоро

читає з священної книги віри. І зударяється світло новонародженого сонця із світлом свічок і каганців. Уже другу ніч триває бдіння... Християни очікують хвилину тайни воскресіння. Диякон стоїть на амвоні, між народом і клиром, і молиться в імені всієї спільноти.. Замок! І всі замовкли у хвилюючому очікуванні великої події. Владика виступає вперед з горючою свічкою і тремтячим голосом промовляє: «Голошу вам велику і радісну істину: Христос воскрес!»

«Христос воскрес!» – лунає храмом.

«Христос воскрес» – співає пахучий ладан, що возноситься під небеса і чарує таємницею цієї ночі.

«Христос воскрес» – виривається з грудей гімн перемог.

«Христос воскрес» – співає світанок нового життя, нового світла, яке опановує вже найбільш укриті закутини підземелля.

І горять свічки в тремтячих руках. Засвітив їх вогонь, який палахкотить з гробу у печері. Прозоре світло Христової слави опановує нові простори і нові часи майбутності. Запалює свічки роками і століттями. Засвітило їх сьогодні і в наших руках...

Чи не бачимо, як палають свічки в руках перших християн?

Чи не чуємо, як «Христос воскрес» співає і двадцять століття?

Чи не відчуваємо запах мірти і нарду, що вибухає з по-
рожньої печери гробу?

Чарівна хвилина. Така сама сьогодні, яка була тому сто,
тисяча, навіть дві тисячі років! Чи лиш вони, християни пер-
ших віків, бачили, як світло Боже перемагає темряву ночі,
як блиском цього світла згасають ці малі іскорки, які хотіли
в нічній темряві освічувати наші життєві шляхи...?

Це день нашого спасіння!

Ми сьогодні багаті, маємо Спасителя!

Лиш три дні тому, ми, учні й діти Христові, мусіли перед
усім світом признатися, що наш Бог і наш Сотворитель, Во-
лодар неба і землі – помер і похоронений.

А цієї ночі і ті, що при його гробі сторожили, ті, що ввесь
світ повідомляли, що його кров знищена, мусять признати:
вони помилилися.

Його кров не знищена. Вона сьогодні пульсує в сотках
мільйонів хрещених людей.

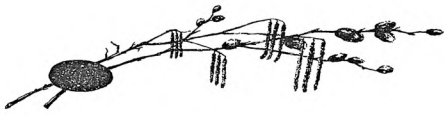
Його життя не знищене. Щойно тепер воно для всього
світу життєдайне.

Хотіли прикути його руки, щоб не простягалися до сліпих,
повертаючи їм зір, а слух глухим. А вони, прикуті до хреста,
простягнулись у безкраї, щоб обійняти весь світ і притуленого
до себе привести до свого царства світла і ласки...

Хотіли, щоб його уста не проповідували блаженство для
бідних, плачучих, переслідуваних... А натомість хрест став
учительською катедрою, з якої лунає голос і потрясає істо-
рією та ушасливлює землю і весь світ...

Хотіли спинити це серце, яке пульсувало любов'ю до
грішників і власних ворогів. Але коли з того серця виплила
і остання краплина крові, воно стало велетенським бать-
ківським серцем, в якому знаходять місце всі бездомні
душі...

У Велику П'ятницю ми почали сумувати. Замовкли піс-
ні, замовкли дзвони, погасилися світила. Запанувало цар-
ство ночі. У хвилині, коли Ісус вмирав, сонце потемніло.
Здавалося, пекло переможе! Здавалося, що й наша судьба
запечатана разом з гробом Ісуса. Тому ми два дні сумува-
ли. Сумували в страху за наше спасіння, бо без перемоги
Спасителя і спасіння не буде.

Управа Священничого Товариства св. Андрея, європей-
ська область, з празником Христового Воскресіння вітає:

Їх Блаженство

Блаженнішого Отця Нашого Патріярха Йосифа, Висо-
копреосвященніших наших Митрополитів і Архієпископів,
Преосвященних Єпископів наших,
Всечесніших Отців – Співбратів наших,
Катованих за Віру, Церкву й Нарід Братів і Сестер на-
ших,

Та всіх Вірних Помісної Української Католицької Церкви
радіним

Христос Воскрес

А тоді, нараз, Христос воскрес як переможець. Пролом-
лений камінь гробу. У темній ночі засяло сонце. Опанована
ніч, упало пекло, поконана вічна смерть.

Розходилися перші християни. Горіючі свічки, мов іскри
в тумані дрімаючого світанку, віддалювалися в усіх напрям-
ках. Нове світло увійде сьогодні в їх доми. Увійшло вже й
у їх серця. На небосхилі палало сонце воскресіння, ледве
струмуючися, щоб зразу не освітити цілий світ. В сяйві того
світла і наша віра стане світлом нашої душі. І наші свічки

будуть палати в наших руках. І наше серце буде освічене
промінням воскресіння, бо Христос і для нас воскрес!...

о. Роман Мизь

ПОСІЩЕННЯ...

Посіщення вірних з йорданською водою – цей наш звичай
має велике пасторальне значення, якщо його трактуємо по-
важно й сповняємо в Христовому дусі. Це зустріч пароха з
вірними і їх проблемами. І ця зустріч, щоб могла принести
належні овочі, вимагає багато часу й терпеливості та на-
лежної підготовки, бо інакше переміниться в звичайне кроп-
лення водою без змісту. Душпастир, немов ангел, звіщає
вірним «народився вам Спас світу – Христос і через Нього
сплила благодать на весь людський рід», душпастир час-
тину цієї благодаті «звертає» і на свій Божий люд.

Видимий знак цієї благодаті – це благословення домів
і всіх, хто в них живе, свяченою йорданською водою. Щоб
це благословення було дійсне, інструмент, себто душпа-
стир, повинен бути благодатний. Тому добре очистити себе
навіть від легких провин, в часі відвідин віддатись постові
й молитві та святу безкровну жертву приносити за тих, що
їх благословимо. Це дуже важливе, бо тоді відчуваємо, що
дійсно нашою рукою Господь благословить свій нарід – Бо-
жий люд.

Цього року я відвідав 348 українських домів-родин.
Наш Божий люд любить такі відвідини і радо «гостить»
свого душпастиря, і хотів би, щоб довше вони тривали, і
часто таки треба залишитися, бо всякі проблеми можуть
виникнути тільки в часі довшої розмови. Матеріально наші
вірні стоять добре, чи навіть і дуже добре. Всюди, де тільки
діткнулась їх рука, видно практичний розум і працьовитість
наших вірних (вийнятки можуть бути, як все й усюди).

Національна свідомість слабша, особливо серед молод-
шого покоління, яке більше матеріалізоване, як їхні батьки,
і назагал не так радо приймає душпастиря – розуміється, і
тут є вийнятки – людину старшу, і (деколи чи навіть і часто)
з недостатнім знанням місцевої мови, яке є перешкодою
вести належну дискусію чи звичайну розмову, а тимпаче
розв'язувати життєві проблеми. А тому, що багато молодих
подруж є мішані, обрядове й національне знання мови ко-
нечне, і було б краще, якби молодий священик відвідував
молодих.

Релігійно-обрядова свідомість між молодими слаба, щоб
не сказати нікудишня. Свідоме прив'язання до своєї Цер-
кви, до свого обряду – тяжко зустріти. Кажу свідомість –
бо якщо є прив'язання, то більше з національних спонук,
із звички – традиції, але не з обрядової свідомості і гли-
бокого знання своєї Церкви – рідного благочестя. Коли ж
ці молоді і їхні діти мають святкувати 1000-літній ювілей
хрещення України, то скільки треба впродовж ще цих 10
років доложити праці, щоб хоч дещо із свого рідного кий-
ського християнства влити в молоді душі оцього нашого
Божого Люду.

Тут роль дідусів і бабусь у родинах молодих величезна.
Деякі сповняють знаменито це своє завдання, але більшість
уже зрезигнували із своєї ролі предків, провідників і вчите-
лів і не можуть молодому потомству передати християнську
й обрядову свідомість. Часто вистачить тільки поспитати,
як називаються їх внуки, і ці дивовижні імена доказують
вище сказане.

Є ще дві проблеми:

а) Що давати на пам'ятку цих відвідин?

Коли той самий душпастир відвідує тих самих вірних
впродовж 20-30 і більше років – це вже проблема. Звичайно
дають маленький образочок (краще з якоюсь цитатою із св.
Письма, з підписом і датою). Думаю, образки Христового
Різдва, Богоявлення або храмового святого. Тепер легше,
бо є українські образки, видані в Римі, – на жаль, без якоїсь

молитви. Або маленьку іконку – люди радо приймають молитовники, св. Євангелію – малий формат. У Римі видано картку Чесного і Животворящего хреста, можна і її давати на пам'ятку. Добре було б, якби Синод наших Владик вже підготував щось на 1000-літній ювілей, напр., відповідні образки-іконки з відповідною молитвою, щоб хоч тим способом кожного року пригадувати вірним про ювілей, що зближається.

б) Друга проблема – це пожертви вірних з цієї нагоди. Назагал вірні жертвують щиро й радо. Це вже «душпастирське благоразуміє» повинно підказати спосіб давання й припинання цих щирих пожертв. Але це не повинно бути ціллю посічень, тільки додатком. Коли вірні винесуть враження, що так є в їхнього душпастиря, що він не є збирачем «податку», але в першу чергу приносить благословення, тоді навіть більші жертви вірних будуть одуховлені ширістю дателя і Божою благодаттю.

Треба підтримувати цей звичай, а де він занедбаний, належить його відновити, чи убагороднити, бо він корисний для всього Божого Люду.

Думки співбратів щодо того звичаю було б корисно почути і прочитати на сторінках оцього нашого «зв'язкового» Бюлетня.

ВІТАЄМО

Всесв. Отця Крилошанина Степана ДМИТРИШИНА з золотим ювілеєм – 50-літтям священства і складаємо братні бажання і надалі служити Українській Католицькій Помісній і Патріяршій Церкві ще

МНОГІ І БЛАГІ ЛІТА!

Управа т-ва.

РІЗНЕ:

1. У «Христ. Голосі» можна вичитати голоси наших братів і співбратів, що з таборів і тюрем кличуть – благають до допомоги не так у їхніх терпіннях, як радше в терпіннях переслідуваної Церкви рідної. Чи то буде о. Василь Романюк, чи Йосиф Тереля. Але немає відгуку в серцях співбратів, якимось не дуже прислухаємось до стогону страждаючих.

Чи наше священиче т-во не могло б видати якийсь меморандум до своїх співбратів, чи єпископів латин. Церкви, чи навіть і вище, щоб їм відчинити вуха і щоб вони почули зойки катованих християн – братів своїх і доложили зусиль, щоб обтерти сльози з очей невинних жертв безбожного московського комунізму.

Ця пригадка членам нашого т-ва під увагу на час, що зближається. Пропозиції до управи будуть свідками заінтересування членства і своєю переслідуваною Церквою, і своїми братами.

2. Крик на сполох Вол. Буковського: Figaro-Dimanche від 7-8 січня ц. р. подає таке:

Стверджує він, що советська влада рішена знищити дисидентів і в себе, й тих, що знаходяться у вільному світі. Теж висловився Буковський про соціалізм. Для нас найцікавіше останнє його слово. На запит журналіста: Ваша думка щодо політики Ватикану у відношенні до Сходу?

Буковський відповів: Рим взявся «діалогувати» з Кремлем. До цього не має жодної підстави. Усі «діалоги» з комунізмом кінчаються в ГУЛАГ-у, в концентраційних таборах.

3. У вересні: виставка Святої Плащаниці.

«La Croix» від 24 січня ц. р.

Від 27 серпня до 8 жовтня ц. р. в соборі в Туріні (Італія) буде виставлена СВЯТА ПЛАЩАНИЦЯ. Остання публічна «виставка» відноситься до ювілейного року 1933. Кардинал Пеллегріно дав дозвіл на щось, що є єдине у своїм роді: уве-

чері 23 листопада 1973 р. розгорнено дорогоцінну реліквію перед камерою італійської телевізії.

Князь Еммануїл-Філіберт Савойський у 1578 р. переніс святу ПЛАЩАНИЦЮ з Шамбері (553 км. на південний схід від Парижа) до Туріна; це з нагоди 4-ох сторіч цього переносу новий архієпископ Туріна, Монс. Баллестреро, рішився на цю виставку, яка без сумніву притягне велике число людей з Італії, Європи і обидвох Америк.

Хрестоносці привезли цю шановну реліквію зі Сходу. Чи дійсно нею було загорнене тіло Христа, зняте з хреста? Наукова комісія, призначена кардиналом Пеллегріно, її екзамінувала від 18 по 21 червня 1973 р. Інші дослідження є в курсі в лабораторії радіохемії Падуанського університету.

– І тут знову, помалу, наука сходиться з Вірою –

Павло VI сказав 4 червня 1967 р.: «Усі артисти намагалися виразити Боже обличчя Ісуса. Але не могли задоволити нас. Може єдино образ на Святій Плащаниці вияснить нам тайну оцього обличчя і людського і Божого».

– Виставка Святої Плащаниці – це знак, який нам пригадує, що ми відкуплені ціною Ісусового конання і смерті, – додає тижневик «Ль'Ом Нуво», що це помістив.

4. Вифлеємська Зірка – Історична подія:

«Point» від січня ц. р.

Трьом мудрецам не приснилось це: Вифлеємська Зірка, що з'явилась на небі у хвилині народження Христа і їх вела аж до славної стаєнки, на правду й певно існувала. Англійський астроном David Clark знайшов її слід, студіюючи древні китайські твори.

Це йдеться про феномен, описаний такими виразами, що, на думку британського вченого, говориться про експлозію* зірки, що освітила небосхил впродовж 70 днів, якраз в тому часі, коли історики датують народження Христа.

Від двох тисяч років астрономи досліджують Вифлеємську містерію. Дотепер, на думку вчених, це було сполучення планет, феномен дуже рідкісний. Без певности на сто відсотків: підрахунки говорять про таке сполучення Юпітера і Сатурна, але два роки перед народженням. Цим разом, думають, що знайшли добре пояснення.

– Наука, поступаючи, сходиться з Вірою, – додає часопис.

5. У тижневику «Церква і Життя», ч. 382 – 5. 3. 1978 р. у посмертній згадці було таке: «...покійний залишив у смутку дружину Марію, сина Володимира і внуків Лея і Вінді...» І питається, що за «українські» імена опановують українські родини!

* * *

«Якщо хтось є священик, повинен горіти», – сказав переслідуваний наш співбрат.

* * *

Цього року відбудуться чергові Загальні Збори нашого т-ва від 1-8 жовтня в ЛЮРДІ. Просимо до того підготуватися вже заздалегідь і так уложити свої пастриські зайняття, щоб ніщо не стояло на перешкоді взяти в них участь.

ПРОСИМО ласкаво вирівняти свою вкладку за 1977 рік і платити на 1978 річного доходу:

у Німеччині – на адресу голови т-ва о. дек. І. Леськовича, Гамбург.

у Франції (й інші країни) – на адресу скарбника о. крид. Когута П.

у Бельгії – на адресу о. І. Кота, ССР – 000-0790818-18.

* вибух.

	Бюлетень – ч. 1/29 – за I-III/1978 – 100 чисел, 8 стор. – вислано 12. 4. 1978		АНГЛІЯ:	еп. Горняк, о. Вівчарук, Дзьоба, Гаврилюк, Орач, Ратушинський, Гасяк.	– 42
БЕЛЬГІЯ:	о. Кіт, архів, Фуканчик, Ван Гооль, Курилас, д-р Зелений, д-р Попович, «Голос Христа Чоловіколюбця», о. Павло. – по 0.60	– 4.20	США:	митр. Йосиф, еп. Габро, Лостен, о. Андрушків, Смик, Кобат, Середович, Кубіні, Бойсак, Сабоп, Бутринський, «Укр. Музей».	– 132
НІМЕЧЧИНА:	о. Леськович, В. Воротняк, Кульчицький, еп. Плятон (Турковид), Дмитришин, Гаргай, Рижак, Томашівський, Ерделі, Гриньох, Іванців.	– 55.50	КАНАДА:	митр. Максим, еп. Ніль, Химій, Грещук, Руснак, Борецький, Роборецький; о. Гаврилюк, Комар, Хомин, Сиротинський, Федуник, Стек, Жолкевич, Стародуб, Набережний	– 176
АВСТРІЯ:	о. д-р Стасюк, о. Дашковський.	– 12	АВСТРАЛІЯ:	еп. Прашко, о. Шевців.	– 32
ФРАНЦІЯ:	еп. Василик (Левенець) Нарожняк, Когут, Лужецький, Бучко, Длубак, Прийма. Салевич.	– 7.50 – 49.50 – 42	АРГЕНТИНА:	еп. Андрій, о. Новак, Винничук, Нюнька.	– 48
ЮГОСЛАВІЯ	еп. Гавриїл, Йоаким, о. Мизь, Бесерміні, Біляк, Біленький, Левицький, Воротняк Ст., Тарасенко, Шагадин, Овад, Мудрий, Холошняй.	– 325	БРАЗИЛІЯ:	еп. Єфрем, о. Зінько, Водоніс.	– 19.50
			ІТАЛІЯ:	Блаженнійший, о. Хома, о. Музичка, о. Гузар, о. Дацько, еп. Марусин, о. Глинка, о. Саба.	– 18
				ВИДАТКИ: – 1111.70 бфр.	

3.3. Недільні проповіді, або духовні навчання

Отець Іван, записуючи і оформлюючи, збирав їх упродовж 1954-1996 років.

За своїм тематичним розмаїттям духовні навчання є виразними і глибокими, тут і проповіді на читання послань від апостола Павла, пояснення євангельських притч, а також роздумування про вчення Церкви, про Святу Трійцю, інші богословські теми, що могли становити труднощі у розумінні і сприйнятті їх християнином³⁸, духовні науки про життя і діяльність відомих церковних діячів – як митрополита Андрея Шептицького і патріарха Йосифа. У своєму щоденнику автор називає такі проповіді катехизами. Деякі з цих духовних наук написані від руки, але більшість – у друкованому варіанті, українською мовою, деякі французькою.

На основі проповідей можемо виділити основні риси, якими вони відзначалися: духовність, науковість, доступність та систематичність. Це характеризує проповіді Отця як доступні для кожного парохіянина. Це була особлива ідея – донести до кожного вірного, як для старшого покоління, так і для молодшого, Слово Боже.

Тема у проповідях розгортається різносторонньо і подається з різних кутів бачення. Підґрунтям для цього послужили глибокі студії Отця в ділянках Історії Церкви, соціального вчення Церкви, Канонічного права; для простішого і доступнішого пояснення та ж тема обов'язково завжди розглядалася автором з розрахунком на різні рівні сприйняття.

³⁸ Див. Додаток № 7-12.

22 жовтня 1967 року

Апостольський Престіл вимагає, щоб кожен був вірний своєму обрядові й щоб ніхто самовільно його не зміняв. Попередню науку закінчили ми закликком: бережимо наш гарний обряд, наші рідні церковні звичаї.

Нині звернемо увагу на дві зовнішні ознаки візантійсько-українського обряду, що з ними часто зустрічаємося в нашому церковному, щоденному житті. Вони також зразу ж на перший погляд нас відрізняють від тих, хто є латинського обряду. Це – знак св. хреста й метанія (поклін).

Новий український катехизм на питання: який є найважливіший знак нашої віри, відповідає так: Найважливіший знак нашої віри – це святий хрест, бо на хресті вмер для спасіння людей Господь наш Ісус Христос. Хрест – знак нашого спасіння й нашої віри. Знаком св. хреста починаємо й кінчаємо наші молитви. Цим знаком повинні ми також зачинати й закінчувати всі наші діла. В нашому обряді хрестимось тричі, в такий спосіб: перші три пальці правої руки складаємо разом, а два крайні пригинаємо до долоні. Прикладаючи їх до чола, кажемо «В ім'я Отця», відтак кладемо на груди й кажемо «і Сина», потім на праве рамя й говоримо при цьому «і Святого» вкінці, поклавши праву руку на ліве рамя, закінчуємо знак св. хреста словами «Духа. Амінь». Цим знаком визнаємо такі правди віри:

1. В Бозі є три Особи: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий.
2. Друга Божа Особа, Син Божий, стався чоловіком, і вмер розп'ятий на хресті задля нашого спасіння.

Колись хрест був знаком ганьби й сорому. «Проклятий Богом, хто висить на дереві», – читаємо в 5-ій книзі Мойсея. Тепер хрест є знаком чести й перемоги, прикрасою християнських домів, надією умираючих, благословення для живих. Коли св. хрест має нам принести благословення, то треба його робити набожно й достойно. Скільки то християн роблять на собі знак св. хреста, навіть не думаючи про те, скільки хреститься з привички, з поспіхом. Тому вже св. Руперт дорікає своїм сучасникам: «Чому тільки деякі зазнають сили від св. хреста? – Бо люди носять хрест на чолі, але не носять Розп'ятого в серці, мусимо робити св. хрест не тільки пальцями, але й широко вірою у серці».

У нас ні старші, ні молодші не вміють робити належно знак св. хреста. Часто дуже прикро дивитися, як наші вірні хрестяться. Цей знак, що вони роблять, зовсім неподібний до знаку св. хреста. Шануймо й себе, й цей св. знак та робимо хрест на собі так, як учить нас наш катехизм.

«Цим знаком переможеш» – почув цісар Константин такий голос з неба. Не одну тяжку спокусу відженемо й ми цим св. знаком. Тому й батько-мати благословлять своїх дітей знаком св. хреста, як ці йдуть спати чи вибираються в дорогу.

Іншою зовнішньою прикметою нашого обряду є метанія – поклін, що ним показуємо нашу набожність, чи покуту. Є велика метанія й мала. Велику робимо в часі св. великого посту, коли ми, роблячи на собі знак св. хреста, цілим своїм тілом падемо до землі. Але найчастіше робимо малу метанію, малий поклін. Робимо на собі знак св. хреста й приклонюємо голову та рамена, а праву руку простягаємо майже до коліна (деколи і нижче). У латинському обряді вірні, входячи чи виходячи з церкви, приклякають на коліно, ми знову ж кланяємося.

Цей поклін уживаємо тоді, коли входимо й виходимо з церкви. Всі, що входять до святинища й з нього виходять на початку кожного богослуження, на слова «Благословенне царство...» чи «Благословен Бог наш...», на «Святий Боже», «Хресту Твоєму поклоняємся...», на «Прийдіте поклонімся...», коли згадуються три Особи животворящої Тройці, коли отри-

мує від священника благословення, скільки разів тось тає перед царськими дверми для читання чи співання, скільки разів тось переходить попри св. трапезу або іконостас. Є ще інші моменти, коли треба зробити цю малу метанію, але тут подано лише такі моменти, що їх найчастіше нам приходить зустрічати.

Сьогодні вже й у латинській церкві можна часто побачити метанії – поклони замість приклякання. Тому й ми тримаймося твердо свого обряду, який просто й природно навчає нас почитати Бога. При кінці нашого розважання добре пригадати собі слова, що містяться на 16-ій стор. нашого нового катехизму:

«Найбільшим скарбом, що його має наш нарід, – це наша свята віра. Її твердині, це наші святі храми-церкви. Її охоронці – це священники, живі свідки й ісповідники – це всі вірні християни. Прапор і священне знамено нашої віри – це святий хрест. Всією душею люби свою святую Церкву, вогнище й благовісницю Христової віри. Пам'ятай, що свята Христова віра – це основа дочасного життя і щастя народу, запорука вічного щастя й спасіння кожної людини. Чи сміливо визнає свою Христову віру? – Чи дорожиш своїм предківським обрядом? – Чи ти готовий, як Бог цього забажає, за Христову віру навіть життя своє віддати?»

Ширі відповіді на ці запитання нам підкажуть, якими дітьми нашої Церкви ми є.

ДОДАТОК № 8

Шарлеруа, 29 жовтня 1967 року.

«А вічне життя у тому, щоб вони спізнали Тебе, єдиного, істинного Бога, і Тобою посланого – Ісуса Христа»
Ів, 17:3.

Деякі правди віри є підставою християнського життя. Вони зуться головними, наш катехизм вичисляє їх шість:

1. Є один Бог, що все сотворив і всім управляє,
2. Бог є справедливий Суддя, що за добре нагороджує, а за зло карає,
3. Є три Божі Особи: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий: Це є Пресвята Тройця,
4. Друга Особа Божа, Син Божий, стався чоловіком і вмер на хресті задля нашого спасіння,
5. Людська душа є безсмертна,
6. Божа ласка (благодать) є до спасіння конче потрібна.

Передусім ці правди повинні ми всі знати і в них непохитно вірити. Крім них, повинен кожен християнин знати: Символ віри, Отче наш, Богородице Діво, Десять Божих заповідей, Церковні заповіді, Сім св. Тайн і засаду християнської праведности: Вистергайся злого – твори добро.

Хто себе називає й уважає християнином, повинен знати й вірити в ці головні правди. Бо заки збудуємо дім, мусимо заложити сильний фундамент.

Символ віри, що його ми співаємо в часі Св. Літургії, зветься Нікейсько-Царгородський Символ віри. Його уложили св. Отці Нікейського (325 р.) і Царгородського (381 р.) вселенських соборів. Він має 12 частей – членів і в ньому зібрані коротко найважливіші правди християнської віри.

Перша частина Символу віри звучить: «Вірую в єдиного Бога Отця, Вседержителя Творця неба й землі і всього видимого й невидимого». Може, вам і не треба говорити про існування Бога, але це така проблема, що нуртує у душах всіх, особливо в нинішніх часах. Комуністи вже 50 років намагаються вирвати з людських душ Бога, й це коштувало вірним мільйони людських жертв, тисячі знищених церков.

Недавно голяндська телевізія почала дискусію на тему: Чи ви в своєму житті відчули існування Бога? Якийсь полковник відповів: Ні, для мене Бог взагалі не існує, ним не займаюся. Одна жінка відповіла: так, був момент в моєму житті, коли я відчула виразно, що Бог є. Тепер радію, що можу ось тут перед усіма це сказати. Дискусія ведеться. На жаль, не можу подати вам відповіді, бо не маю нагоди їх слухати.

Тому з тиждень почув я, що один наш юнак, якого я хрестив, шукає Бога. Ходячи до атеїстичних шкіл, слухаючи безбожних тверджень своїх професорів, віддалився від Бога. Нагадує він мені Жан-Кльода Барро в його творі «La foi d'un païen».

А коли б ми могли так заглянути в душі наших вірних, старших і молодих, то ми почули б крик душі: Боже, де ж Ти є?

Тому розважання про існування Бога потрібне й нам, як не особисто, то принаймні, щоб своєму ближньому вказати, де шукати небесного Отця.

Наш катехизм учить (стор. 17): Кожна людина може за допомогою свого розуму, вникнувши у сотворений світ і премудрий лад у ньому, дійти до створення або бодай до майже певного здогаду, що існує всемогутнє, безмежно мудре, інше як цей світ, Єство – відвічний Творець цього світу. Це Єство – це Господь Бог...

У книзі Мудрости (гл.13:1) читаємо: «Справді дурні з природи всі ті люди, які не пізнали Бога, які через видимі блага не здолали пізнати Сущого (того, що завжди є), і, розважаючи над творами, не дійшли до впізнання Майстра...»

А св. Павло: «... невидиме ж його, після створення світу, роздумуванням над творами, стає видиме: його вічна сила і божество так, що нема їм оправдання...» (Рим.1:20).

Вже поверховий погляд на природу повчає нас, що ніщо не постає саме із себе. Нема дерева, нема куща, нема квітки, нема трави без насіння; нема звіряти хоч би й найменшого без яйця або клітини. А весь світ, оця чудова будова з мільйонами зір – це все мало б постати саме з себе?

Франц. вчений Дідро сказав: «Око й крило бабки (стрикози) вистарчають, щоб розчавити безбожника» – бо вони так майстерно зроблені.

Щоб уложити розклад поїздів, треба розумової праці багатьох інженерів. А регулярні обороти в шаленій швидкості небесних тіл є такі точні, що на тисячі років можна обрахувати затьміння сонця, місяця, появ різних комет – чи не вимагають принаймні одного розумного Інженера?

Знайду у землі грубо обтесаний кусник кременя чи кілька рисунків на стінах печер, – чи не скажу, що це сліди розумної людини?

Ум потрібний людині, щоб пояснити цей світ, а для постання цього світу чи не треба було ще більшого Розуму?

«Того, хто відкриває одну з тайн природи, називають генієм, а для установлення стільки складних і гармонійних законів не треба було жодного розуму?» (Лесетр)

Справді, ще який доказ мав би нам дати Господь, щоб ми признали Його існування? Вся природа говорить нам про Нього, нам залишається тільки уважно прислухатися її благовісті (проповіді).

«Небеса голосять славу Божу...» – каже св. Письмо.

«Куди б я не простягнув руку, всюди окружає мене Божя краса» – П'єр Кльодель. Св. Теофіл Антіохійський у своїм творі про віру висказав таку думку: «Бачать тільки ті, ...в кого відчинені духовні очі».

Поки що на цьому закінчимо наші роздумування.

Постанова наша: Повторім сьогодні й повсякчас: вірую в єдиного Бога-Отця, Вседержителя, Торця неба й землі, і всього видимого й невидимого.

Ось яке нещастя притрапилося одному італійському маляреві. Малював він у своїй робітні пречудний образ. Вливав у нього всю велич і небесну красу невинної душі. Та як злякався, коли після пообіднього відпочинку побачив свій образ цілком знищеним. Хтось базгрів кистю по образі вздовж і поперек без усякого розуміння. Сумний маляр знову поправив свій твір, як тільки міг найкраще. Але те саме нещастя повторилося удруге й втретє. Тоді почав засідатися на цього збиточника. Загадку розв'язав скоро. З балкону сусідньої камениці приглядалася маляреві мавпа. Коли артист кидав роботу й віддалювався, вона злазила з балкону, впадала до робітні, щоб спробувати, як то їй піде робота.

Христос Господь установив на землі свою Церкву – цей пречудний архитвір Його мистецької руки й люблячого Божого Серця. В цьому образі Він зобразив свої божі риси: свій чар, свою любов і красу. Але скільки людей зогидило цей образ і зробило з нього карикатуру, а мільйони інших бачили його тільки в цій карикатурі. Вони не знають Церкви, тож не можуть її любити.

Вже саме повстання Церкви свідчить, що Вона виплила тільки від Бога, від цілої Пресв. Тройці, сповненої любові до людей. «Предвічний Отець, – пише св. Отець Павло VI, – рішив спасти грішний світ через Церкву. А тих, що вірують у Христа, вирішив зібрати у святій Церкві. Вона вже від початку світу була переображена в історії ізраїльського народу й старім завітій була чудово підготовлена, в останніх часах була заснована, зісланим Духом виявлена, а на кінці віків славно завершиться».

А коли «прийшов Син, посланий від Отця, який вибрав нас... і призначив на своїх синів вибраних, бо хотів... все оновити. Котрі ж прийняли його, тим дав право дітьми Божими стати, які в ім'я його вірують». (Ів. 1:12). Отже Христос, щоб сповнити волю Отця, започаткував на землі Царство Небесне, себто Церкву, що силою Божою видимо росте у світі.

Святий Дух освячує Церкву безнастанно, щоб віруючі через Христа в одному Дусі мали доступ до Отця.

Так отже ціла Церква є як «люд, зібраний у єдності Отця й Сина й Св. Духа» і «тайною Євхаристійного Хліба представляється й dokonується єдність вірних, які творять одне тіло у Христі».

В заснуванні й діяльності Церкви беруть участь всі три Божі Особи. Це одночасно прообраз вірних, Божого Люду, з'єданого в одній Церкві.

Церква – Царство Боже. Тайнство св. Церкви виявляється вже в її оснуванні... Та передусім Царство виявляється в самій Особі Христа, Сина Божого й Сина чоловічого, що прийшов на те, щоб служити й дати своє життя як викуп за багатьох.

Христос, воскресши, «вилит на своїх учнів Духа, обіцяного Отцем. Звідси й Церква, випосажена дарами свого Основника і вірно зберігаючи Його заповіді любови, смиренности й відречення, одержує післанництво проповідувати Христове й Боже царство та встановляти його серед народів...»

«Церква – це святий Город, новий Єрусалим, а ми, неначе ЖИВІ КАМЕНІ, ВБУДОВАНІ ВЖЕ ТУТ, НА ЗЕМЛІ».

А що ми живі камені цього св. Городу-Церкви, то всі маємо доложити рук до обнови серед нас, розбудження синівства Божого, почуття приналежности до Христової й нашої помісної Церкви.

«А до тої праці, – навчає наш блаж. Митрополит у своїм пасхальнім слові, – мусять станути однодушно в одній лаві всі духовні і вірні під проводом своїх єпископів... Ця праця мусить обняти ціле життя буденне і святочне усіх вірних».

«Свідомість, що я християнин-католик візантійсько-українського обряду (греко-католик), мусить проникати всю душу до її глибини і супроводжати все думання і діяння від ранку до вечора, а не обмежуватись тільки до короткої молитви й участі в богослужіннях в неділі і свята...».

«Питання й відповіді: що роблю я для Христа, для Церкви, для свого народу... повинні завжди бути в кожного на умі, чи він зайнятий в урядах, чи в наукових, купецьких і ремісничих робітнях, чи на ріллі, і в копальні, в повітрі на літаках, чи на морі в кораблях. Куди я веду своїх дітей, куди зміряю своєю працею в родині, в громаді, в культурних, суспільних і політичних програмах...?»

Це уривок з проповіді нашого Первоієрарха, що 18 років карався в сибірській каторзі, але не заломався й знає силу молитви, силу віри й силу любови до Церкви й свого народу. Ще й тепер мільйони наших братів і сестер свідчать про це. Тож ніхто з нас не може стояти осторонь. Ані одна наша дитина не сміє бути поза своєю Церквою, відчужена. У серці кожного з нас має горіти почуття синівства до своєї Церкви.

Наша Українська Католицька Церква вимагає від нас подвоєння зусиль для запевнення її зросту і скріплення як назовні, так і внутрі, в поодиноких душах. Те, що напр. бельгійській молоді в їхніх парохіях приходиться легко, ми мусимо доложити аж зусиль, і то дуже великих, щоб до того самого дійти... Бо нам грозять великі небезпеки затрати віри в Бога, а в тих, що втримаються при вірі, може зникнути витривання у нашому прагдінню обряді.

Тільки наша ревність, наша свідомість Божого синівства і синівства своєї Церкви нам допоможе зберегти себе в розсіянні. Як пише про це наш блаж. Митрополит: «Свідомість однієї віри, одного обряду, одного національного походження від Нової Зеландії аж до Європи стане могутньою остоею проти всяких затій знищити наш нарід, наш обряд і нашу Церкву».

Будьмо живими каменями св. Городу – Церкви Божої.

На римському цвинтарі (Камро Санто) біля св. Лаврентія знаходиться гріб великого сина Швейцарії, кардинала й єпископа Женеви Мермію. Надгробний пам'ятник зовсім скромний. Вирізьблений на ньому напис коротенький і простенький, але глибоко проникає душу: «Ділексіт еклезіям» – «Полюбив Церкву». Хотів би я, щоб кожен, дивлячись на нас, міг сказати: він любить свою Церкву.

Приходжу до того, від чого вийшов: до своєї Церкви служити Богові й Батьківщині.

«Бо уділяючи свого Духа своїм учням, священникам зі всіх народів, таїнственно вчинив з них ніби своє Тіло». І в тому Тілі, тобто в Церкві, безперестанно розділяє дари служіння, а ними Його силою ми собі взаємно служимо до спасіння, щоб ділаючи в любові, ми у всьому виростили в Нього, що є нашим Головою.

Св. Климент Олександрійський: «Є один Отець, одне Слово і один Св. Дух, котрі є всюди; є рівно ж лиш одна Мати: я називаю її Церквою».

ДОДАТОК № 10

СЛОВО ОТЦЯ ДУШПАСТИРЯ НА ВЕЛИКДЕНЬ 1973

Гріб мертвого Івана та гріб живого Христа – на таку тему ми сьогодні розважмо, дорогі мої Брати й Сестри!

Як Ірод убив св. Івана Хрестителя, то «прийшли учні його і взяли тіло й поховали його, і прийшовши сповістили Ісуса» (Мт. 14:12).

Є ще другий гріб – Христа: «І вийшовши хутко від гробу зі страхом і великою радістю, побігли сповістити учнів його» (Мт. 28:8).

Яка подібність, а zarazом і розбіжність між тими двома гробами! Учні св. Івана Хрестителя, взявши обезголовлене тіло свого вчителя-мученика, ховають у гробі й, посумувавши, розходяться, розбігаються. Кінець учителя, кінець і їх громадки, кінець і учнів його.

Учні Христа після смерті свого Вчителя також відійшли без надії. І цю безнадійність відчуваємо у словах апостолів, що йшли з Єрусалима до Емауса: «А ми сподівались, що це Він той, хто має визволити Ізраїля». Процес розкладу і в цій громаді учнів уже почався. Але раптом усе міняється. Перші з учнів, що відвідали гріб, відходять оживлені, життєрадісні, сповнені великою і радісною новою. Вони прийшли до гробу повиті смутком, залишили ж його у великій радості. Гріб св. Івана був кінцем громадки його учнів, а гріб Христа став початком Церкви. Чому? Єдиною відповіддю є вістка, що її принесли жінки від порожнього гробу того Великодня: Господь воскрес!

1. Певність події воскресіння Христа потверджена поведінкою учнів Його після Його смерті. Вони не розбіглися, Воскресіння їх зцементувало в одну громаду, споєну спільною вірою, і відродило, чи радше переродило: перед тим задрісні: нарікайли, боязливі – стали сильні, спокійні, відважні.

2. Віра учнів у воскресіння Христа є єдиним розумним поясненням такої, а не іншої поведінки апостолів.

3. Віра у воскресіння Господа не могла з'явитися чи далі існувати – аж до наших часів, якщо б не була заснована на справжній події.

4. Воскресіння Ісуса є сповнення «великої радості всім людям». Ісус Христос, як живий Господь, є для нас джерелом сили й усякої потіхи.

З такими думками, дорогі мої Брати й Сестри, зустрічаймо цей світлий празник і прийміть від мене щирі бажання «веселих і щасливих свят» та гарячої любови до воскреслого Христа. Христос Воскрес!

Ваш отець душпастир

ДОДАТОК № 11

Неділя 23-та – 10 листопада 1974 року.

1. Ефесяни – мешканці міста Ефеса, в Малій Азії, нинішня Туреччина. Вели широку торгівлю, були багатими й славились на всю Римську Імперію. Вперше там завітав св. Павло в часі своєї другої подорожі, але, збагнувши їх стратегічне становище й значення, в часі третьої місійної подорожі, затримався в ньому аж три роки і, як сам каже, «кров'ю» придбав Ефес для Церкви. Будучи вже у в'язниці в Римі й почувши, що ересі закрадаються між ефесян, написав до них листа (62 року). В ньому (як і в інших, писаних з в'язниці) викладає невідомий людству плян спасіння і відкуплення всіх людей у Христі Ісусі, як теж єдність і братерство всіх людей.

В першій частині повчає, що в Ісусі здійснився споконвічний задум Божий спасти людей і вчинити їх прибораними синами Божими через улюбленого свого Сина Ісуса Христа, який, умираючи, об'єднав усіх, розваливши мур старозавітного поділу. Тому сьогодні всі народи покликані створити один Божий люд – Церкву, що її головою є Христос, а душею – Св. Дух. Усі вірні – це члени містичного Тіла Христового, яке на землі продовжує Христове діло спасіння. В другій частині апостол подає різні вказівки, як повинно виглядати співжиття між християнами.

2. Щоб ви могли краще зрозуміти нинішні читання апостола, то я переповім його простішими словами: В минулому ви духово були мертві через ваші хиби й гріхи, в яких ви жили. Але доброта Божа безмежна і його любов до нас така велика, що в момент, коли ми були мертві через наші гріхи, Він нас привів до життя через Христа; це дар цієї любови, що ви спаслися; в злуці з Христом Ісусом Він нас воскресив і підніс аж до Нього.

Коли ж Він так чинить, то це на те, щоб остаточно ми пізнали безмежне багатство любови, що нею Він нас обдарував у своїй доброті до нас в Христі Ісусі. Бо ви спасені благодаттю через віру. Це спасіння не наша заслуга, але дар Божий.

3. Для цих нових християн св. Павло підкреслює дві риси, що йому видаються важливі: безкорисливість Божого втручання і вселюдське призначення примирення. Як гарно це звучить! Ті, що були віддані смерті, через смерть Христа покликані до життя. Коли людство не мало вже сенсу життя, надії (говорили перед приходом Христа: хіба Бог зійде й нас спасе!), наступила радикальна зміна ситуації. Щоб краще викрити цю зміну, Павло описує попередній стан жидів-поган, коли вони всі були «дітьми гніву», «мертві через гріх», «під владою князя повітря», жиючи в примхах тіла й похотях тілесних. Але любов Божа визволила усіх з цього. І коли Бог інтервенював, то це не задля наших діл, але зі своєї власної ініціативи, зі своєї любови, і Павло кілька разів повторяє це, щоб ми вкінці зрозуміли, що спасені є тільки завдяки благодаті Божій, (нашій вірі в Христа Ісуса, а не задля наших діл). При кінці навчає, що останній сенс життя людини: прийняти цю даровану Божу любов, щоб її віддати назад, безкорисливо служачи своїм братам.

ДОДАТОК № 12

ПРОПОВІДЬ В НЕДІЛЮ БЛУДНОГО СИНА –

Шарлеруа, 6 березня 1983 року.

Нинішня неділя про Блудного Сина – це продовження чи радше практичне примінення в життя попередньої притчі про Митаря й Фарисея.

Блудний Син представляє нас. Пригляньмося до нього, і може пізнаємо себе: ріс у свого батька, ходив гордо по батьківському подвір'ї. Перед товаришами не раз хвалився своїм багатством і часто ображав інших, насміхався, принижував. Згодом почав погано ставитися до своїх рідних, до старшого брата, і до свого батька. Врешті така невгамовна гордість привела до того, що йому стало тісно в домі батька, манив його далекий світ. І одного дня зневажливо покинув дім, забравши свою частку. В чужому краї, живучи блудно, розтринькав своє майно.

Це перша частина, в ній бачимо себе. Всі ми отримали частку батьківського маєтку. І з тими дарами пішли в далекий світ. І часто-часто тут все ми розтринькуємо, живучи блудно.

Та ця гордість у Блудного Сина скоро почала нидіти. Настав голод у чужому краї, і він відчув потяг до рідного дому. І став в уяві перед ним батьківський дім... А тут йому заборонено їсти навіть те, що свині їдять. Чи можемо собі представити отаке страшне пониження колись багатого, гарного, гордого молодця, а тепер пастуха свиней?

Пригадалася йому батьківська доброта, любов... і нараз він повертається до рідного дому із словами: «Отче, я згрішив...». Чи в цьому образі не бачимо ми й св. Ап. Павла, що з гонителя християн перетворюється на того, хто говорить: «Христос прийшов грішників спасти, з яких перший я!»

Глава 4.

ВІДДАНІСТЬ ТОВАРИСТВУ СВЯЩЕНИКІВ СВЯТОГО АНДРЕЯ

Частина життя Отця пройшла в контексті його діяльності у Товаристві священників святого Андрея, починаючи з часу його заснування.

Поштовхом до створення Товариства було, найперше, нелегальне становище Церкви в самій Україні. Тому духовенство, яке перебувало поза нею і мало можливість розвивати свою душпастирську діяльність, спрямувало всі свої сили на користь пригніченої і переслідуваної Церкви в Україні. Продовження ж традицій східного благочестя було вторинною причиною створення цього Товариства, хоча також вагомою. Товариство святого Андрея не було створене лише як основа для діяльності духовенства у їх душпастирській праці, але й як підтримка в їх моральному і соціальному житті.

Думка про таку зустріч в українського духовенства назрівала давно і особливо актуалізувалася у час після II Ватиканського Собору (1962-1965 роки). Ініціаторами проведення зустрічі стали душпастирі Бельгії й Франції: Григорій Фуканчик, Іван Кіт, Данило Дзвоник, Зиновій Нарожняк, Павло Когут. На їх запрошення з різних країн Європи прибуло тринадцять пресвітерів, хоча всіх запрошено було тридцять один. З огляду на важливість зустрічі, скоро після її проведення, духовенству, яке не змогло бути присутнім на ній, було розіслано інформацію про її проведення і питання, які були порушені. Зібрання пресвітерів відбулося 27-28 травня 1969 року в Маквіллері (Франція).³⁹

Процес підготовки першої такої зустрічі був для більшості духовенства, яке не брало участь у цьому, несподіваною, але приємною новиною. Ось як, наприклад, висловлює своє враження отець Іван Музичка в листі до Отця з цього приводу:

«Всесвітліший Отче Шамбеляне!

Не знаю хто був ініціатором ідеї зустрічі нашого духовенства в Європі, але можу найсердечніше погратулювати за це. Ми тут в Англії про це думали, бракувало лише реалізатора. Нам давно треба було вже над тим подумати і розпочати щось.

*... остаясь відданий Вам в Христі.
о. Іван Музичка»*

ДОДАТОК № 13

ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА ЄВРОПИ (Маквіллер, Франція)

27-28 травня 1969 року відбулася в Українському Домі в Маквіллер (Франція) перша зустріч українського католицького духовенства Європи.

Думка про таку зустріч в українського духовенства назрівала давно, і особливо перейнялися над нею у післясоборовий час. Врешті, ініціативу проведення зустрічі взяли на себе душпастирі Бельгії й Голландії. На їх запрошення з різних країн Європи прибуло тринадцять священників, а вісімнадцять інших схвалило задум та вибачились за не-присутність через вагомні причини.

Склалося так, що проведенню зустрічі передувало величаве Кирило-Методіївське Святкування (1100-ліття від дня смерті св. Кирила) в Кольмарі і Мецу, з участю понад тисячі наших вірних зі Східної Франції та з Візантійським Хором із Утрехту.

³⁹ Див. Додаток № 13.

У програмі зустрічі духовенства був обмін думок відносно питань, які ворушать життя нашої Церкви, тобто: стан нашої Церкви на Рідних Землях і в країнах нового поселення наших вірних, завдання духовенства в світлі того стану; проблеми душпастирювання в післясоборовому часі і зокрема в умовах української діаспори; миряни в душі Вселенського Собору; душпастирювання серед молоді, преса та інформація про життєві питання Церкви; екуменічна проблематика в світлі нашої історії та теперішнього положення нашої Церкви, сприяння ідеї церковного з'єднання в екуменічному душі по відношенню до наших православних братів. Окрему увагу присвячено проблемі збереження самобутності нашої Церкви і її духової та ієрархічної єдності. Щоб могли успішно здійснювати завдання, що їх диктують вимоги часу та складні умови життя, необхідною є співдія ієрархії, духовенства та мирян в усіх країнах нашого поселення. У цьому плані теж важливим є наше станове священниче товариство, яке є для взаємної підтримки в душпастирському, моральному і соціальному житті священників.

Вкінці засновано підготовчий Комітет для випрацювання статуту такого нашого станового священничого товариства, для представлення того статуту Церковній Владі, для затвердження і скликання установчих Зборів у вересні ц. р. У міжчасі підготовчий Комітет є уповноважений вести працю згідно з наміченими напрямними.

Спільне співслужіння Св. Літургії й Вечірні та молитва за нашу терплячку Церкву, зокрема тепер, за нової хвилі переслідувань, творили духовне тло зустрічі.

Підготовчий Комітет О. Шамб. Г. ФУКАНЬЧИК в.р.

ДОДАТОК № 14

ОСНОВУЮЧІ* ЗБОРИ ТОВАРИСТВА СВ. АНДРЕЯ

Українські католицькі священники з Європи відбули основуючі збори свого станового об'єднання, яке в нав'язанні до традицій рідного краю буде називатися Товариство св. Андрея. Збори відбулися в Ліль (Франція) 10-12 листопада. В зборах брали участь 14 священників, які заступали всіх до-тепер зголошених 39 членів. Присутні священники походять з Франції, Бельгії, Німеччини, Англії, Югославії та Італії.

Всі українські владики, що перебувають в Європі, при-слали своє благословення чи привіт. Місцевий латинський єпископ Адріан Ганд особисто передав свій привіт зібраним отцям. Кардинал Ахіль Лієнар, який тепер є на емеритурі і постійно живе в Ліль, запросив отців відвідати його у власній резиденції, що відбулося в останній день зборів. Обидва ці достойники, відомі приятелі української Церкви, активно цікавилися проблемами українського духовенства.

Збори розпочалися днем молитви й обнови. На другий день зустрічі, в середу, на соборній Св. Літургії були присутні численні парохіяни місцевої української парохії, душпастирем якої є о. Зиновій Нарожняк – господар зустрічі. Після Служби Божої, при спільній трапезі, миряни подавали свої погляди на потреби нашої Церкви. Вислови мирян ще більше утвердили переконання зібраних священників про потребу спільними силами працювати.

Головним завданням зборів було підготувати статут. Цьому присвячено багато часу, бо йшлося не тільки про організаційну сторону, але про чітке усвідомлення собі становища й потреб нашої Церкви. У виготовленому статуті, який тепер буде переданий до благословення ієрархії, наголос поставлено на особисту святість і гідність священника, його інтелектуальну підготовку до широкого поля душпастирської праці, його матеріальне забезпечення, братерство між

Для самих же ініціаторів цього заходу це був гарячий період виготовлення спершу повідомлень і прохань про таку зустріч, а згодом запрошень на неї. Подаємо тут листування отця Данила Дзвоника з Бельгії та отця Павла Когута з Франції у справі підготовки зборів:

«Брюссель, 10 березня 1969

Високопреподобний і Дорогий Отче Павле,

Ми, українські католицькі священники в Бельгії, зійшлися недавно в Лювені і постановили заініціювати з'їзд чи збір українських католицьких священників зі Західної Європи. На такому з'їзді ми застановились би під проводом о. д-ра І. Гриньоха над станом нашої Церкви в Україні і на чужині, відповідно зорганізувались би і вирішили те, що треба робити для добра нашої Церкви. Наприклад, ми просили би про утворення українського патріярхату і т. п. Це мала б бути акція тільки священників без жодної групової політики.

Отець радник І. Кім має порозумітися з о. д-ром Гриньохом, а я маю просити в Тебе гостинності, тобто в Твоїй Оселі в Маквіллер ... Мабуть можна було б сподіватися якоїсь двадцятки-тридцятки учасників. Очевидно, кожен учасник мав би оплатити собі проїзд, харчування і прожиття.

Будь добрий і відпиши мені по зможі якнайшвидше ...

Прийми мій братній привіт і вибач, що докучаю.

... Твій Данило»

«Маквіллер, 15 березня 1969

Дорогий Отче Даниле,

Дуже зрадів Твоїм листом і спричинюся, чим тільки зможу, щоби запланований з'їзд відбувся якнайуспішніше.

Добре, що за це діло беруться наші старші співбрати, бо це дає запоруку для більшого успіху та поширення цієї справи. Було б добре вже тепер усталити план зустрічі, щоби кожний міг себе в цьому часі заздалегідь звільнити від інших обов'язків. З мого боку було б бажаним, щоби з'їзд відбувся найтішніше, наприклад, в середині червня ц. р. ...

... Щиро тебе вітаю та бажаю Божого благословення у цій справі.

Твій Павло»

«Брюссель, 18 квітня 1969

Високопреподобний і Дорогий Отче Павле,

Від імені всіх моїх співбратів у Бельгії щиро дякую Тобі за твого листа з 15 березня ц. р. ...

З радістю бажаємо скористати з Твоєї гостини в Маквіллер ...

* Установчі.

... в рамках з'їзду – відновлення колишнього крайового станового священичого Товариства св. Андрія. ...

... Отже, будь так добрий і відпиши мені, як можна доїхати до Маквіллер...

... Твій Данило».

З отриманням дозволу на проведення такого заходу духовенству було розіслано наперед виготовлені листи-запрошення, схему проїзду до місця проведення зустрічі та картку-зголошення, в якій треба було дати згоду на свою присутність і зазначити точний час свого прибуття, а також можливі інші зауваження.

У програмі зустрічі духовенства відбувся обмін думок щодо питань, які ворушать життя Церкви: стан Церкви на рідних землях і в країнах, де є вірні християни; завдання духовенства щодо свого ієрейського стану; проблеми душпастирювання в період після II Ватиканського Собору, зокрема в умовах української діаспори; становище мирян у світлі документів того ж Собору; душпастирювання серед молоді; преса; екуменічна проблематика в світлі історії та теперішнього стану Церкви; сприяння розвитку ідеї церковного возз'єднання в екуменічному дусі по відношенню до православних братів. Окрему увагу було присвячено проблемі збереження самобутності Церкви і її духовної та ієрархічної єдності. Все це згодом лягло в основу діяльності Товариства священиків святого Андрія, а в основних пунктах було затверджене у статуті.

Щодо процесу підготовки статуту, то варто зазначити, що це був довгий період натхненної і узгодженої праці не лише однієї чи кількох осіб, а всього духовенства з Європи. Спочатку опрацьовувався пресвітерами, а тоді подавався до затвердження владикам.

Європейське Товариство священиків святого Андрія було засновано 10-12 листопада 1970 року на ієрейських зборах, які відбулися в Ліль (Франція).⁴⁰ Це були другі ієрейські збори після попереднього зібрання духовенства в Маквіллері. У зборах взяли участь чотирнадцять пресвітерів з Франції, Бельгії, Німеччини, Англії, Югославії та Італії.

Всі українські владика, що перебували в Європі, благословили це зібрання. Симпатичні Української Церкви, місцевий латинський єпископ Адріан Ганд, як також кардинал Ахіль Льенар, особисто привітали пресвітерів. Останній запросив отців відвідати його резиденцію.

священиками. Їх співвідповідальність і співпраця з владиками та мирянами. Особливо підкреслено потребу вивчати рідну Церкву, її східний характер та необхідність обороняти її права на існування та самотність.

Збори вибрали обласну управу в такому складі: о. Іван Музичка – голова, о. Іван Кіт – секретар, о. Йосип Андрішин – скарбник; оо. Іван Леськович та Антін Михальський – члени. До контрольної комісії вибрано таких отців: Зиновія Нарожняка, Степана Вічарука та Степана Дмитрішина.

В ділових сесіях отці вислухали дві доповіді. Отець Іван Кіт з Лювену відчитав доповідь архімандрита Єфрема (Зегерса) про священика у світлі науки II Ватиканського Собору, о. Андрій Прево, професор Лізьського Університету, говорив про сучасні погляди в Західній Європі на священиче служіння. Останній день нарад був присвячений плану праці на майбутнє. Товариство бажає відновити видавання «Ниви», церковно-суспільного журналу. Перші місяці існування Товариства будуть присвячені організаційній праці та зустрічам священиків, щоб дати нагоду духовенству більше зблизитися та частіше обмінюватися своїм душпастирським досвідом. Збори також виготовили синівське звернення до владик та братерський лист до мирян, який поміщуємо нижче.

Наступний з'їзд членів Товариства св. Андрія з всієї Європи запланований на середину червня наступного року. Його темою буде: «Молоді подружжя; підготовка до подружжя, мішані подружжя, душпастирська праця з молодими подружжями». До обговорення складних проблем, зв'язаних з темою, будуть запрошені фахівці та представники молоді. Товариство має намір відбувати таку спільну конференцію щопівроку. Кожна з них буде присвячена якійсь одній важній душпастирській справі.

СВЯЩЕНИКИ ДО МИРЯН

Українські католицькі священики, що зібралися у Ліль (Франція) на основуючі збори свого станового Товариства св. Андрія, в дискусіях над його майбутньою діяльністю застановлялися над станом нашої Церкви в Україні і на чужині та над роллю мирян у цій ситуації. Думками і почуваннями отці вирішили поділитися зі своїми вірними:

Дорогі Миряни!

У час, коли в світі проявляється захитання віри і християнського життя, втеча від Церкви, у нашій Помісній Українській Католицькій Церкві збережений ще наш традиційний дух віри та прив'язання до рідної Церкви. Він проявляється головню у праці та жертвенності для своєї Церкви у наших мирян. В останніх роках по всіх країнах нашого поселення миряни заактивізувалися у церковному житті. Вони відчували у своїй совісті, під впливом постанов II Ватиканського Собору, відповідальність разом із владиками і священиками за буття і добро своєї Церкви. Рідна Церква їм не байдужа, вони радіють її успіхам, співчують їй труднощам. Ми оцінюємо високу жертвенність, ревність і працьовитість наших мирян.

Наші брати й сестри в Україні, хоч не мають можливості розбудовувати вільно Христове царство на своїй землі, то вони своїм мучеництвом, ісповідництвом і шуканням правди дають свідчення Христові. Ми горді, що наша Церква має сьогодні таких мирян.

Щоб успішніше працювати серед Божого Люду, ми, українські священики, з любові до своєї Церкви відновлюємо наше станове Товариство св. Андрія. Ми хочемо бути духовними отцями для наших мирян згідно нашого покликання, яким Христос вибрав нас. Бути духовними отцями – це для нас рівнозначно продовженню традицій наших попередників – тих великих священиків, громадян і душпастирів, які стільки причинилися до пробудження нашого народу та

⁴⁰ Див. Додаток № 14.

розбудови його релігійного, національного, культурного, суспільного, а навіть економічного життя.

Божий Люд складається з різних осіб, з яких кожна має інше завдання, або, як каже II Ватиканський Собор, є в Церкві різноманітність служіння, але одність місії (Про мирян, ч. 2). Наше священниче завдання інше від завдання мирян у Церкві, але це ніяк не виключає спільної дії, навпаки – успіх нашої праці у великій мірі залежить від співпраці з вами, «щоб кожний служив один одному тим даром, що його прийняв», як каже св. Апостол Петро (1 Петр. 4:10).

Ми готові допомогти вам у всіх ваших благородних починаннях. Але вважаємо нашим обов'язком усувати зловживання, коли хворобливі особисті чи політичні амбіції беруть верх над здоровим глуздом у будь-якій церковній чи громадській праці. Там, де існують такі зловживання, не може бути нашої співпраці, тільки братньої, але рішучий осуд в душі вчення св. Павла: «Наполягай вчасно і невчасно, картай, погрожай, напоумляй з усією терпеливістю і наукою» (2 Тим. 4:2).

Наше суспільство з неоправданого страху чи з лінивства допускає такі надужиття громадського довір'я. Це діється на превеликий жаль і шкоду нашої справі взагалі. Тривкі й великі досягнення можна здобути тільки благородними й шляхетними засобами, чесною і твердою працею, витривалістю, солідними студіями. Так боріться і так виховуйте своїх дітей, а ми вам будемо допомагати у цьому усіма силами.

Важливою справою, яка вимагає наших спільних зусиль і в якій ми обов'язково мусимо спільно працювати, є виховання нашої молоді, яку хочемо бачити вкорінену в Христі і в нашому рідному християнському і національному душі. Дуже багато можемо зробити спільно в гармонійній праці, даючи молоді здобутки нашої тисячолітньої традиції і культури, виховуючи її зразково «стосовно остаточної цілі і на благо тих спільнот, яких кожна людина є членом та в чиїх обов'язках, визрівши, братиме участь», як каже II Ватиканський Собор (Про виховання, ч. 1)! А ми всі маємо на цілі тільки добро української спільноти.

До нашої дорогої молоді маємо окремі почування й побажання. Ми як священники почали її виховувати, коли уділювали їй св. Тайни Хрещення та Миропомазання. Як болюче нам бачити, коли деякі з них покидають рідну Церкву і свій народ. Хай знає наша молодь приклад українських молодих подвижників, що служили своєму народові й Церкві в дуже важкі часи. Хай послужать їй за зразок і її ровесники в Україні, що, незважаючи на переслідування, шукають правди і волі.

Великою і святою для нас усіх – владик, священників, мирян – є відновлене у нас історичне питання завершення нашої Помісної Церкви патріархатом. Це велике діло, і здійснювати його маємо усі в душі християнської дисципліни і поваги. Великі діла вимагають зрівноважених і второпних зусиль, щоб радше, ніж добути їх, не віддалитись від них та не видати свідоцтва про свою незрілість. Очевидним є сьогодні, що всі прагнемо бачити нашу Церкву на чолі з Києво-Галицьким патріархом. Маймо тільки витривалість, поки наші владики під проводом Блаженнішого Верховного Архієпископа це діло не доведуть до успішного кінця, а ми їм нашою молитвою, готовістю, посвятою, жертвою і вірою у свої слушні змагання поможемо.

Запевняємо вас, що, будучи свідомими свого покликання, хочемо щиро працювати над собою в рамках нашого відновленого Товариства св. Андрія для наших владик, для вас – наших вірних, для нашої Церкви і народу, що переживають часи випробовування. Перед нашим розп'ятим Спасителем і Господом благаємо помочі і сил, щоб бути вашими добрими душпастирями і управителями Божого Народу.

На зборах були присутні миряни, представники місцевої парохії, що було доброю заохотою для спільної праці, щоб успішно здійснювати християнські завдання, що їх диктують вимоги часу та складні умови життя.

Головним завданням зборів було довершити підготовку статуту. Іереї шукали нового підходу у ставленні до власної духовности, зміцнення інтелектуальної і матеріальної бази. Це все вони вважали конечним описати для цього, щоб і відносини між ними і мирянами та, очевидно, єпископами були поставлені на сильніші основи, які б сприяли новій євангелізації у мінливому світі.⁴¹

Щодо планів праці на майбутнє, то товариство вирішило відновити видавництво церковно-суспільного журналу «Нива».⁴² Це б допомогло їм бути справді не тільки духовними, а й культурними і громадськими провідниками свого народу.

Мова йшла і про належне утримання іерея, що не було ніколи як слід налагоджено ієрархією. Там, де в державному порядку була передбачена оплата за працю, яку виконував пресвітер, там була відповідна соціальна захищеність, а де того не було, то багато залежало від місця знаходження і есентуальних добродійів, пошуком яких займався пресвітер.

Греко-католицькі іереї ще вбачали потребу, щоб між пресвітерами було відчуття священничої родини, де б один другого підтримував у добрих намірах і в слабостях. Таке думання корисне й для єдності цілої Церкви, що, зрештою, носить у собі тисячолітню традицію позитивних прикладів відносин як між отцями, так і отця з громадою.

Інші нагальні проблеми Церкви присутні в перейняттях всього товариства. Це: питання духовного розвитку молоді і, очевидно, покликання до служіння Церкві у всіх видах священства – рідинному, пресвітерському і монашому. Треба сказати, що в українських школах в еміграції це питання завжди було актуальним і плеканим. В морі західного християнства із його потужними культурними і богословськими впливами було важливо, особливо під поштовхом II Ватиканського Собору, не тільки усвідомити, що існує своє богослов'я, але й активно шукати ті істини та в них поринати для проповідування Божого слова людям, які приналежні Сходові і яким цей дух краще підходить для сприйняття священного. Для того, щоб частково щось зреалізувати, пресвітери пропонують організувати різноманітні конференції

⁴¹ Див. Додаток № 15.

⁴² Див. Додаток № 16.

СТАТУТ ТОВАРИСТВА СВ. АНДРЕЯ

і зустрічі, а також видання обіжників, журналів і підручничкової літератури, що, зрештою, товариство під проводом отця Івана зуміло зробити.

Хоч такі вимоги, які висували пресвітери на своїх засіданнях, були нормальними, то треба сказати, що вони були передовими і трохи не відповідали вже заложеному статус-кво в клерикальній ментальності і тому мова йтиме про «дбання про свободу слова у Церкві», що не завжди є очевидним.

Окремою частиною архіву Отця є документи – особисті дані членів Товариства святого Андрея.

4.1. Активна участь Отця у діяльності Товариства

В житті Отця Товариство займало важливе місце і відіграло важливу роль. Воно стало однією з найвагоміших частин його життя. Тут ще ширше розгорнулася його редакторська діяльність, а власний архів поповнився новими цінними матеріалами для історії Церкви. Заснування Товариства і його швидка й широка розгорнута діяльність спричинилися до того, що Отець, як активний його член, одразу став у центрі всіх подій у житті українського духовенства в діаспорі. Саме праця у Товаристві стала основною причиною того, що Отець став активним дописувачем у листуванні українського духовенства різних куточків світу, а у його особі втілювався так важливий для збереження і діяльності УГКЦ в діаспорі єднальний аспект.

Разом із початком існування Товариства головою став отець Іван Музичка, отець Іван Кіт – його секретарем. На його плечі лягло чимало обов'язків: підготування інформаційного вісника Товариства «Обіжник»⁴³, видавництво «Бюлетня Товариства священників св. Андрея», розповсюдження вісників серед членів Товариства, повідомлення членів Товариства про нові зібрання, розсилання запрошень, організація робочих засідань, планування заходів, розсилання інформації про проходження зборів.

Своєю наполегливою невтомною працею отець Іван заслужив собі гідну шану і повагу серед українського духовенства. А у 1981 році його було обрано головою Товариства священників св. Андрея.

I. Назва

Товариство св. Андрея (ТА)

II. Характер

ТА є становим об'єднанням священників Помісної Української Католицької Церкви.

В своїх ідейних і програмових основах воно є спадкоємцем ідей, традицій і творчої праці, що їх плекали і здійснювали давніше священничі станові товариства, насамперед Товариство св. Павла, а в останніх довоєнних часах Товариство св. Андрея з осідком у столиці Галицької Митрополії – Львові.

Основною спонукою створення ТА є наука про священниче служіння, подана в св. Об'явленні, в церковному переданні, а особливо для наших часів в постановах останнього Вселенського Собору. Згідно з тим навчанням зі св. Тайни Рукоположення випливають обов'язки: праці для свого спасіння, душпастирського служіння, літургійного служіння, проповіді Божого слова, а найголовніше – це обов'язок своїм життям і працею бути живими свідками Божої правди та християнської віри, надії і любові.

ТА як станове об'єднання священників Помісної Української Католицької Церкви (ПУКЦ) цілком природно уважає для себе зобов'язаними постанови Синодів Єпископату Української Католицької Церкви, зокрема постанови останнього Архієпископського Синоду, що відбувся в Римі в днях від 29.9. – 4.10.1969. Тому воно і його члени підтримують прагнення всього нашого Божого Люду до завершення статусу ПУКЦ в Києво-Галицькому Патріярхаті.

III. Мета й Завдання

Беручи до уваги обов'язки священничого стану, особливий характер і становище ПУКЦ у Вселенській Церкві, умовини існування ПУКЦ на рідних землях і в країнах поселення поза Україною, ТА ставить собі такі мету і завдання:

1. Своєю працею нав'язати до світлих традицій творчої організованої праці духовенства ПУКЦ, в якій священник є духовним отцем своїх вірних, повноцінним громадянином свого суспільства, передовим діячем на всіх ділянках церковного, національного, суспільного й культурного життя.

2. Спільною дією всього духовенства в організованих рамках станового товариства привернути духовенству належне йому місце в Божому люді Церкви, в нашій спільноті та в церковній громаді.

3. Згуртувати розсіяних по різних країнах світу священників, щоб у спільному зусиллі працювати над своїм морально-духовним та інтелектуальним ростом, нести собі взаємну моральну поміч і відповідно до нових умов життя в окремих країнах згідно зі своїм покликанням якнайбільш досконало виконувати своє душпастирське служіння.

4. Дбати про матеріальне забезпечення і побут священника, які потрібні для успішності священничої праці.

5. Дбати про «вірну злуку та благородну співпрацю» священника зі своїм єпископом згідно з наукою Вселенського Собору (Про Церкву, ч. 41).

6. Допомогати церковній ієрархії в її душпастирському служінні.

7. Співпрацювати з мирянами в душі постанов II Ватиканського Собору, «вслуховуючи їх, розглядаючи їх бажання, визнаючи їх досвід і компетенцію в різних ділянках людської діяльності, щоб разом з ними могли розпізнавати знаки часу» (Про пресвітерів, ч. 9). Співпрацювати з мирянами у виховному питанні та в розбудові українського шкільництва.

⁴³ Див. Додаток № 17.

8. Плекати серед усього духовенства почуття й свідомість великої священничої родини Помісної Української Католицької Церкви. У взаєминах між священниками підкреслювати поняття й почуття співбрата й співслужителя в одній і тій самій Церкві.

9. Дбати, щоб кожний священник, незважаючи на різниці віку, походження, становища, знаходив братню атмосферу, пораду, підтримку, захист і оборону.

10. Протидіяти процесам відчужування, усамітнення, безпомічності, безініціативності та парохіялізму, а скріплювати свідомість покаяння до служби в одній і тій самій Церкві на основі її вікових традиційних вартостей.

11. Обмінюватися своїм знанням і досвідом у своєму церковному служінні, щоб якнайкраще задовольнити духово-релігійні потреби вірних.

12. Поглиблювати богословське знання, особливо східної Церкви, шляхом дальших індивідуальних чи збірних студій та обміну думок у зв'язку з постійним розвитком і збагачуванням богословського, а особливо душпастирського знання й практичного досвіду та у зв'язку з беззастанно мінливими обставинами праці.

13. Слідкувати за розвитком релігійної думки у світі, а християнської зокрема, щоб бути ознайомленим з усіма тими динамічними процесами, що їх прискорив II Ватиканський Собор своїми намаганнями оновити й осучаснити Церкву.

14. Стежити за розвитком релігійної мислі і за життям та становищем християн в країнах безбожних режимів, особливо на матірніх землях Києво-Галицької Митрополії.

15. Заохочувати й допомагати священникам у поглибленні знання різних суспільних і державно-політичних систем, в тому числі й системи атеїстичного комунізму.

16. Організовано ставати в обороні Помісної Української Католицької Церкви, її обряду й прав там, де цього вимагає потреба.

17. Поглиблювати студії і дослідження екуменічної ідеї і практично працювати над її здійсненням в українському народі.

18. Дбати про пробудження серед молоді численних покаянь до священничого й монашого життя.

19. Прямувати до виплекання нового типу українського священника – з глибоким особистим духово-релігійним життям, знанням своєї східноцерковної духовости, з власною творчою думкою і ініціативою. У тому новому типі священника зібрати найкращі риси тисячолітнього передання. Особливо привернути життєвий зміст поняттю духовного отця в церковній громаді.

20. Дбати про правильне розуміння таких понять та цінностей у Церкві, як свобода слова, свобода Божих дітей, конечність критичної думки та гармонійної душпастирської співпраці.

IV. Засоби

Щоб відповісти накресленим завданням і вимогам, Товариство св. Андрея:

1. Влаштує духовні дні обнови;

2. Ініціює й організовує конференції і курси душпастирського, катехитичного, студійного характеру. В цьому зокрема користується здобутками й засобами Українського Католицького Університету (пор. Постанови Архієпископського Синоду, чч. 6 і 7);

3. Видає свій церковно-суспільний орган «Нива»;

4. Влаштує товариські зустрічі, з'їзди, прощі;

5. Допомагає порадою в складних особистих чи душпастирських питаннях;

6. Нав'язує й плекає зв'язки з іншими, своїми й чужими, церковними й світськими організаціями, особливо з аналогічними організаціями духовенства;

7. Використовує всі модерні засоби комунікації для поширення правди та для оборони Української Церкви;

8. Уживає взагалі всіх законних способів і середників, які визнає за хосенні для свого розвою і для піднесення морального й матеріального стану своїх членів та духовенства взагалі;

9. На виконання вищенакреслених завдань приймає вписові, членські внески; від членів і нечленів пожертви, легати, записи, субвенції і т. п.

V. Побудова

1. Товариство св. Андрея – це станове об'єднання священників, створене з ініціативи самих священників, що керується власним, прийнятим Загальними зборами статутом.

2. ТА є юридичною особою в розумінні церковного й світського права. З уваги на те прийнятий Загальними зборами Статут подається до відома й потвердження Верховному Архієпископові. Якщо це є можливим, потрібним чи корисним, краєві органи подбають про легалізацію статуту ТА у відповідній місцевій цивільній владі.

3. ТА складається з наступних, побудованих на обласній базі частин:

а. Європейське ТА.

б. Канадське ТА.

в. Американське ТА.

г. Південно-американське ТА.

г. Австралійське ТА.

4. В рамках обласних товариств можуть творитися окремі краєві чи менші відділи відповідно до місцевих умов.

5. Головним правлінням світового ТА є Головна Рада (ГР), що складається з голів і секретарів усіх обласних товариств.

6. Біжуче діловодство ГР провадять голова й секретар ГР, яких вибирають з-поміж себе члени ГР на два роки. Пропонується, щоб головою й секретарем ГР були за установленю черговою головою й секретарем поодиноких обласних організацій.

7. Осідок централі є там, де перебуває тогочасний голова й секретар ГР.

VI. Членство

1. Члени Товариства св. Андрея можуть бути звичайними або почесними.

2. Звичайним членом може бути:

а. Кожний священнослужитель в Церкві візантійсько-українського (греко-руського) обряду, прийнятий на власне бажання відповідними органами ТА.

3. Почесним членом є той, кого за визначні заслуги для ТА, для добра священників нашої Церкви іменує на пропозицію обласних Загальних зборів Головна Рада ТА.

4. Прийняття в члени: в члени приймає Обласна рада на основі письмової заяви.

5. Втрата членства:

а) через добровільне вибуття,

б) через виключення за дію на шкоду ТА. Про виключення вирішує Обласна Рада, від чого, однак, прислуговує відклик до обласних Загальних зборів.

VII. Права й обов'язки членів

1. Кожний звичайний член має право активного й пасивного вибору в усіх органах Товариства св. Андрея.

2. Кожний член зобов'язаний брати чинну участь у працях ТА, притримуватися приписів Статуту і дбати про розквіт ТА та виконання його завдань.

3. Кожний член зобов'язаний платити членський внесок, схвалений Загальними зборами.

VIII. Органи Товариства св. Андрея
Органами ТА є:

А. Обласні Загальні збори.

Б. Обласна Рада ТА.

В. Головна Рада ТА.

А. Обласні Загальні збори (ОЗЗ)

1. ОЗЗ є найвищим органом на окрему область.
2. Звичайні ОЗЗ скликаються раз на два роки.
3. На бажання третини членства Обласна Рада скликає Надзвичайні ОЗЗ.
4. Про скликання ОЗЗ повідомляє Обласна Рада всіх членів письмово, щонайменше два місяці наперед.
5. Кожний член має право й обов'язок брати участь в ОЗЗ особисто, а у випадку перешкоди через письмове уповноваження іншого присутнього на ОЗЗ члена.
6. До важности ухвал ОЗЗ вимагається приєднаність – особиста або через уповноваженого – половини членів конкретної області. Якщо б не зібралася потрібна кількість, тоді ОЗЗ відбуваються на годину довше і їх ухвали є правомірними.
7. До ОЗЗ належить:
 - а) заслухати звіт Обласної ради про діяльність ТА;
 - б) давати оцінку праці за період діяльності;
 - в) уділювати абсолюторію* уступаючій Обласній Раді;
 - г) вибрати членів Обласної Ради та трьохособову Контрольну Комісію;
 - г) визначати напрямки праці ТА;
 - д) схвалювати господарський план;
 - е) пропонувати надання почесного членства;
 - є) розглядати відклики членів від рішень Обласної Ради;
 - ж) пропонувати зміни, згідно доповнення Статуту.

8. ОЗЗ приймають ухвали звичайною більшістю голосів. До пропозицій змін, згідно доповнень Статуту треба 2/3 присутніх голосів.

Б. Обласна Рада (ОР)

1. ОР складається з: голови, секретаря, скарбника, 2-ох членів, з яких старший рукоположений заступає голову, коли його потрібно.
2. До обов'язків і завдань ОР належить:
 - а) керувати й давати напрям усієї праці ТА, згідно з вимогами Статуту та постановами ОЗЗ;
 - б) приймати звичайних членів;
 - в) пропонувати ОЗЗ-ам кандидатів на почесних членів;
 - г) для виконання окремих завдань творити відповідні комісії, референтури, колегії, тощо;
 - г) вести допоміжну акцію для добра членів ТА;
 - д) скликати ОЗЗ;
 - з) ОР випрацьовує внутрішній правильник.

В. Головна Рада Товариства св. Андрея (ГР)

1. ГР складається з голів і секретарів усіх Обласних Рад.
2. Працею ГР проводить по черзі голова й секретар одної з ОР.
3. ГР зустрічається особисто бодай раз на рік, а позатим веде свою працю письмовим зв'язком.
4. До обов'язків і завдань ГР належить:
 - а) координувати працю областей ТА;
 - б) зберігати ідейну, програмову й організаційну єдність ТА;
5. До компетенцій ГР належить:
 - а) заступати ТА перед церковними й світськими чинниками на всенародному й міжнародному рівні;
 - б) розглядати відклики членів ТА;
 - в) розглядати зміни в статуті, запропоновані ОЗЗ;
 - г) на внесок ОЗЗ надавати почесне членство;
 - г) розв'язати ТА;
6. До часу заснування ГР її права й обов'язки виконує Обласна Рада.

ІХ. Розв'язання Товариства св. Андрея

У випадку розв'язання ТА його рухоме й нерухоме майно переходить у заряд Архієп. Синоду Єпископів Помісної Української Католицької Церкви і може бути зужите рішенням Синоду на цілі, накреслені Статутом ТА.

* * *

Статут Товариства св. Андрея затверджуємо для цілої Помісної Української Католицької Церкви на перехідний час, благословлячи задум і готовість Духовенства в накреслених Статутом організованих видах успішніше служити своїй Церкві.

смир. Кард. Йосиф
Верх. Архієп.

Дано при Церкві свв. Сергія і Вакха, 1970 р., у свято ап. Андрея Первозванного.

ДОДАТОК № 16

Схема на видавання «НИВИ», укладена в Римі, в патріяршому дворі при п'яцца Мадонна деї Монті, 15 вересня 1981 отцями: о. мітр. Вол. Андрушківом, о. С. Гарванком й о. мітр. І. Котом.

Видаватиме Редакційна Колегія, яка з-поміж себе обирає тиме головного відповідального Редактора.

«НИВА» виходитиме як кварталник, а кожний річник (серія чотирьох чисел) буде редагований в світлі якоїсь провідної ідеї, цебто основної загальної теми.

Підаємо суггестію** таких загальних тем (пров. ідей) на перших 5 років:

1. Підготовлення тисячоліття Хрещення Руси-України (опрацювати критично добу київського християнства). Це серія 4-ох чисел 1981-го року.

2. Місце нашої Унії в загальному питанні екуменізму в Церкві (виклад різних можливостей порозуміння між українцями: православними і католиками). Це для серії на 1982-ий рік.

3. Релігійне середньовіччя в Україні (також критичне й об'єктивне висвітлення післякняжої і козацької доби та неправильні засоби ширення Унії). Серія 1983-го року.

4. Релігійні моменти в нашій письменстві (спокійна і зрівноважена реабілітація класиків нашої літератури, яких хотіли зробити «безбожниками» та недовірками). Серія на 1984-ий рік.

5. Властивий підхід і становище українця до східного православ'я і західного католицтва. На 1985-ий рік.

ЗМІСТ ПООДИНОКИХ ЧИСЕЛ «НИВИ»

(64 сторінки) за таким поділом:

- 1-2 стор.: зміст (показчик), привітання чи знимка.
3-5 стор.: редакційна стаття.
6-21 стор.: дві або три статті.
22-27 стор.: вибрані питання котрогось з Отців Церкви (перевагу дати Східним Отцям).
28-36 стор.: актуальні теми, а в тому одну сторінку для «голосу читачів».
37-43 стор.: вісті з життя Церкви (Вселенської і нашої).
44-49 стор.: приклади з української літератури (церковної і світської).
50-52 стор.: «РІЗНЕ» (включно з переглядом преси).
53-58 стор.: рецензії.
59-64 стор.: ДОДАТОК - проповідництво і духовні науки (конференції). На обкладинках всередині оголошення. Остання сторінка обкладинки чиста.

* Охарактеризувати діяльність і звільнити від відповідальності.

** Пропонуємо концепцію.

СВЯЩЕНИЧЕ ТОВАРИСТВО СВЯТОГО АНДРЕЯ

Обіжник ч. 3

Наші збори 13-17 травня 1969 року у Маквіллері із Божим благословенням пройшли успішно. Наше Товариство збільшилося й скріпилось, ми поставили перші кроки і, дасть Бог, сповнимо намічену програму для добра нашої Церкви. Оцим повідомляємо членів про деякі справи, які ми вирішували на наших зборах.

1. Наше Товариство сформувалось вже в трьох областях: європейській, американській, австралійській. На сходинах були присутні Управа європейської області, Голова управи американської області (Впр. о. В. Андрушків) і делегований представник австралійської області о. Л. Гузар. Кориستاючи з тієї нагоди, Управи всіх трьох областей відбули засідання і на ньому, згідно зі статутом, вибрали Головну Управу: нею є Управа американської області: о. В. Андрушків – голова і о. Л. Мудрий – секретар. На засіданні намічено теж ряд проектів координаційної праці, а головно зобов'язано американську область Товариства зорганізувати наших співбратів у священнослужінні в Канаді.

2. Управа американської області створить невдовзі збірний пункт пожертв на Служби Божі – «літургичні намірення» – і бідніші з-поміж нас зможуть одержати літургичні стипендії.

3. Плянуємо відбути прощу до Риму, до Жировицької ікони Божої Матері в церкві св. Сергія й Вакха. Дати ще не можемо встановити, але це станеться в 1972 році, й треба це вже тепер мати на увазі.

4. На серці мусить нам лежати наш священничий журнал «НИВА». Над його виданням почав уже працюю о. дек. І. Леськович із співробітниками. Допоможім йому, у кого перо ще не затупилося, хай висилає матеріали якнайскоріше. Почати це треба вже тепер.

5. Проведім у цьому році по своїх душпастирствах молитви за нашу Церкву, за її героїв-мучеників і ісповідників, за її звершення патріярхатом і за її розквіт у її помісності тут, за межами України. Молитви потрібні тепер більше, ніж будь-коли, бо йде наступ на нас у цій холодній війні. Він почався і на наших братів православних та набирає різних форм. Молитва – це наша зброя. Організуємо із нашими мирянами такі врочисті й масові моління за нашу Помісну Церкву. На конференції Мирян країн Європи ц. р. вирішено, щоб загальні моління за нашу Церкву відбути в першу неділю вересня. Зробімо це зорганізовано із нашими владиками.

6. Чергові наші сходини відбудуться в Кенігштайні в Німеччині в днях 26-28 жовтня. День 25 жовтня призначений на приїзд учасників; 29 жовтня роз'їжджаємося. Про подробиці дадуть нам знати організатори окремим листом. Темою духовних припадум, молитов, доповідей і дискусій буде священство.

Просимо задалегідь укласти собі плян на жовтень, враховуючи свою участь у сходинах.

Нам залишилось ще кілька проблем до дискусії із останніх сходин. Просимо зв'язкових і членів зголошувати про різні справи, про різні теми, що про них треба говорити і на спільних нарадах.

о. І. Кіт секретар

о. І. Музичка голова

Глава 5.

ОСМИСЛЕННЯ НАУКОВОЇ, ГРОМАДСЬКОЇ ТА ДОБРОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОТЦЯ

5.1. Науковий внесок Отця в історію Церкви

Основним науковим надбанням Отця сьогодні є його власний архів. Це здобуток для історії. Оригінальні документи, щоденник, листи та інші матеріали, які збереглися завдяки його старанням, засвідчують сьогодні різноманітні процеси творення, формування і розвитку в діаспорі християнських молодіжних і громадських організацій, діяльність і активну участь видатних та відомих постатей в житті Церкви, а також становлення і розвиток церковних структур взагалі.

У листах, офіційних зверненнях чи інших документах Отець часто наголошував на єдності українського народу, його праві мати своє вільне слово щодо рішень Церкви:

«Вважаємо також, що перед Синодом поодинокі точки нарад повинні бути оприлюднені, щоб Божий Люд знав, про що будуть радитися наші Єпископи, і молився в наміренні, щоб ці проблеми добре, по-Божому були вирішені. Всі вірні повинні бути зацікавлені тим, що діється в нашій Церкві, бо до Церкви належать і вони. Коли цього немає, тоді виглядає, що зібралось якесь таємне товариство. Такого підпільного діяння у вільному світі не потрібно...».⁴⁴

Таких і подібних прикладів можемо навести чимало. Сьогодні вони дають нам яскраві свідчення ідей церковної і національної єдності, які були в основі душпастирської праці Отця. Це яскраво видно із його вмілого поєднання провуду Церкви разом із Громадою, у творенні їх довершеної єдності і взаємонеобхідності. Це було чимсь новим і не завжди притаманним у пресвітерській практиці.

Не можна оминати також і працю Отця у Товаристві священників святого Андрея. Тут його заслугами було досягнуто великого успіху. Він сам займався видавництвом та розповсюдженням «Бюлетня Товариства священників св. Андрея», який як друкований орган здійснював одне із основних завдань Товариства – гідний провід і єдність українського духовенства в діаспорі.

Духовенство Бельгії було осередком культурного збереження та розвитку українців на чужині, а також стрижнем, завдяки якому зберігалася і плекалася українська традиційна спадщина. Тому ше

⁴⁴ Із офіційного звернення Товариства св. Андрея до Владик, 6 листопада 1980 року – секретар отець Іван Кіт.

иншим важливим аспектом зокрема громадської діяльності Отця була його праця в українських допомогивих школах. Отець Іван особисто зайнявся придбанням підручників рідної мови і літератури, а згодом і видавництвом їх у Бельгії. Завдяки йому скарб української мови був переданий молодому поколінню емігрантів.

5.2. Участь в УНОТ, УДК, СУМ

Участь Отця в Українському Науково-Освітньому Товаристві

«Ми належно боролися за душу української дитини, майже до днів проголошення самостійности, нашої Батьківщини – України».

Українському Науково-Освітньому Товариству (УНОТ) Отець присвятив дуже багато праці, зокрема у шкільництві. Довгі роки він був шкільним референтом. Дбав не тільки, щоб діяла українська неповноуюча школа в Шарлеруа, але також і в інших осередках. Щоб краще зрозуміти діяльність Отця в УНОТ, розповімо більше про саму організацію УНОТ⁴⁵.

УНОТ було засноване восени 1947 року в Лювені, який став осідком товариства. Головним ініціатором був ієромонах доктор Максим Германюк, духівник українських студентів, пізніше Митрополит Вінніпегський УГКЦ. Він був вибраний першим головою УНОТ в Бельгії. Вже на перших Загальних Зборах вирішено організувати навчання української мови та предметів українознавства під назвою «Рідна Школа».

В установчих Зборах отець Іван не брав участі, але він вже був присутній у день прийняття статуту 19 квітня 1949 року. До основних положень статуту УНОТ належали: *плекати українську науку, освіту й мистецтво, вести виховну працю серед української еміграції, згуртовувати українських інтелектуалів та відстоювати їх інтереси, організовувати наукові конференції, курси, доповнюючі школи, періодичні й неперіодичні видання, засновувати українські бібліотеки.*

Після від'їзду ієромонаха Максима головою вибрали професора Івана Витязя; секретарем товариства того ж 19 квітня 1949 року став отець Іван Кіт.

УНОТ відкрив у Бельгії вісімнадцять шкіл, де навчалися понад 180 учнів. Очевидно, що перші кроки були нелегкими. Багато праці припадало на Отця як секретаря товариства. В той час треба було вирішити одну з найбільших проблем у навчанні – брак підручників. І хоча такі книжки вже були в інших країнах, де жила українська діаспора, все ж инколи доводилося дуже довго чекати на їх пересилання.

З огляду на еміграційні обставини праця в школах не була регулярною. Найбільш стабільними вчителями були пресвітери.

⁴⁵ Тут використано статтю Миколи Когути. Нарис про УНОТ – Українське Науково-Освітнє Товариство та «Рідну Школу» в Бельгії. – Лювен, 1997.

Завдяки доповнюючим школам вже до кінця п'ятдесятих років понад тисяча дітей опанували рідну мову. Як зазначає у своїй книзі Микола Когут, багато з тих дітей виїхало разом з батьками за кордон, звідки писали сердечні листи подяки.

1950 року на загальних зборах УНОТ Отця обрали шкільним референтом. Він регулярно відвідував Рідні Школи в Бельгії, при цьому старанно виконуючи свої обов'язки

як душпастир. Майже всюди було організовано батьківські комітети, як теж вирішено було проводити вчительські конференції.

Відвідуючи школи, Отець визначив стан шкіл як незадовільний, а вчительський склад — мінімальним. Більше того, на думку Отця, вчителі були переобтяжені, тому не могли собі дати раду зі своїми обов'язками. Реорганізація шкіл була конечно необхідною.

Щоб розробити план на майбутнє, управа УНОТ вирішила провести перепис українських родин у Бельгії. Для того, щоб зібрати точні дані, треба було відвідати кожний український осередок. Вагомий внесок у цю справу зробив Отець, до якого люди мали довіря. Остаточно у 1963 році майже повністю були готові відомості про українські родини в Бельгії, їх згідно з підрахунком пана Миколи Когута було 391.

Реорганізація шкіл почалася найперше із розподілу учнів по вікових категоріях. Для підсилення вчительського складу управа УНОТ запросила до співпраці в першій мірі студентів-українців з Лювєнського університету та членів самої управи. Такий стан, з різними місцевими відмінностями, проіснував майже до початку вісімдесятих років.

Вже в 1964 році вийшли перші підручники: «Волошки», «Рідний Край», «Буквар», «Євшан-Зілля» та «Про що тирса шелестіла». Власними силами товариство видало для тих учнів, що зовсім не знали української мови або знали дуже слабо, власний українсько-французький підручник у двох томах: «Ukrainien Parlé (Розмовляймо українською)».

Серед інших видань УНОТ є такі книжки: М. Мельник «Les ouvriers étrangers en Belgique (Робітники-чужинці в Бельгії)», Р. Якемчук «L'Ukraine en Droit International (Україна в міжнародному праві)», «La ligne Curson et la Guerre Mondiale (Лінія Керзона і Друга світова війна)», В. Маркусь «L'Incorporation de L'Ukraine Subcarpatique à L'Ukraine Sovietique 1944-45 (Приєднання Закарпатської України до Радянської України 1944-45)». «L'Ukraine Sovietique dans les Relations Internationales 1918-1923 (Радянська Україна в міжнародних відносинах в роках 1918-1923)».

Крім загальнобельгійської організаційної діяльності, яку Отець переважно провадив із Миколою Когутом, він особливо дбав про суботню школу в Шарлеруа, в якій учителями були зокрема: Бригілевичі Марійка, Надя, Оля, Вандам Моніка, Гайда Рома, Гензелевич Ілля, Герета Галина і Михайло, Димид Михайло, Духнич Софія, Івахів Антін, Ковальчуки Ілля і Роман, черниця Неоніля (Скоциляс), Процикевич Люба, Сорока Ярослав...

інформаційний бюлетень

Рік: I

квітень - травень - червень 1978

ч. 2.

Восени 1978 року Отець був знову вибраний головою УНОТ і на тому посту залишився до відходу на небеса в 1997 році.

Український Допомоговий Комітет, Спілка Української Молоді

Український Допомоговий Комітет (УДК) діяв із 1945 року у Бельгії з осідком у Брюсселі*. Ця організація забезпечила українцям у Бельгії гідне визнання їх національної приналежності. УДК також дав початок і такій організації, як СУМ. Спільними зусиллями ці дві організації придбали оселю «Франкополе» для проведення літніх таборів.⁴⁶

Прибувши у Тразені 1949 року, Отець одразу розпочав громадську працю. Спершу став членом УДК, а згодом був обраний головою Контрольної Комісії Філії УДК в Тразені (1952-1959 роки). Також одразу зацікавився місцевою українською суботньою школою та став духівником у молодіжних організаціях Пласт і СУМ, що діяли в тій місцевості. Так Отець упродовж усієї своєї душпастирської діяльності брав активну участь у цих організаціях, сприяв їх широкій діяльності і розвитку.

Починаючи з 1953 року, коли УДК і СУМ організували перший дитячий табір «Оселя», Отець брав активну участь у їх проведенні. Крім Богослужень, він займався також навчальною, виховною роботою і допомагав у керівництві таборів.

Ці дві організації часто співпрацювали між собою: організували спільні заходи, зокрема вистави, святочні академії, юнацькі табори. Зокрема УДК займалося допомоговою діяльністю в організації та проведенні святкувань, а СУМ – у забезпеченні їх цікавою і насиченою програмою.

УДК був тісно пов'язаний і з УНОТ, оскільки його члени також брали активну участь у національному вихованні дітей.

Щороку проводилися загальні збори, на яких подавалися річні звіти з діяльності організації УДК. Упродовж року (кілька разів на рік) проводилися звичайні збори, на яких доповідали на важливі актуальні теми.⁴⁷ На таких зібраннях доповідалося і про діяльність молодіжної організації СУМ.

Карітас

Карітас – благодійна організація, в основі діяльності якої безкоштовна волонтерська праця членів товариства. Вона включає в собі найперше допомогу хворим, вдовам та іншим найбільш соціально незахищеним особам. Зокрема душпастирство Шарлеруа мало собі за ціль допомагати вірним та духовенству в Югославії. У своєму щоденнику Отець дуже часто згадує станицю (так він її називав) Карітас. Особливо частими є звернення до вірних, яких він закликає бути милосердними і ніколи не забувати про тих, які потребують їхньої підтримки.

* Від 2006 р. Товариство Українців Бельгії (ТУБ).

⁴⁶ Микола Когут. Відомості про українців у Бельгії. – Люмен, 1989. – С. 43-49.

⁴⁷ Див. Додаток № 18.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ФІЛІЇ УДК В ТРАЗЕНІ*

На загальних звітних зборах організації Карітас Отець говорить так: «Нашою ціллю не є утримувати гроші в касі, але якнайбільше допомагати нашим братам. Не тільки нашим вірним, що є в потребі, але можна також щось фондувати. Наприклад, десь тут, на еміграції, допомогти підтримати українську школу для наших дітей. Допомогти нашим бідним хлопцям, сиротам, що тиняються по чужині, вчитись в українській малій семінарії у Франції. Є бідні вдови, що не мають за що вчити своїх синів. Можна їм допомогти, це скарб українського народу. Видати якусь релігійну книжку і т.п. Цим наша станиця Карітас увійде в історію української еміграції й народу, а з нею і ті робітники, що своїми жертвами причинились до того». (Із щоденника Отця – 25 грудня 1952 року).

У своєму щоденнику Отець часто висловлює свій жаль і каже, що тяжко зацікавити людей харитативною працею. Навіть на зібраннях організації присутніх є дуже мало: «Було лише 15 осіб, і то тільки з Шарлеруа. На жаль, нікого не було з Шателе, Маршієн, Тразені. Навіть «вибрані» члени управ не прибули, хоч повинні цікавитися усім життям в околиці». (Із щоденника Отця – 25 грудня 1952 року).

Отця Івана дуже боліло те, що «між вірними немає великого розуміння. Є тільки кілька одиниць, що живуть тією ідеєю» (23 лютого 1956 року). У цьому і полягало завдання його як Пастиря – вести свій народ по цій нелегкій дорозі милосердя і любови до ближнього.

В неділю, дня 21 серпня 1949 року, відбулися чергові звичайні загальні збори Філії УДК у Тразені. Ці збори мали не тільки формальний характер підзвітності уступаючої Управи уділення абсолюторії і вибору нових керівних органів, але вирішували вони про дальший ріст та розвій цієї основної клітини громадського життя в кожному осередку скупчення українських скитальців в Бельгії.

З огляду на вагу події зібрався хоч невеликий гурт членів філії, всього 32 з 67, зате найактивніший, найсвідоміший і найздоровіший елемент. Приїхав на них теж представник Централі з Брюсселя пан Я. Пришляк. По відкритті зборів та виборі Президії, в склад якої ввійшли: всесесніший отець Іван Кіт і пани Т. Дзюбіна та Я. Пришляк, поодинокі члени управи зложили короткі, суттєві звіти. Детальний звіт, сумлінно підготований і об'єктивний, з перевірки діяльності та діловодства управи виголосив з рамени контрольної комісії всесесніший отець парох Іван Кіт.

Дуже відрадним явищем в житті українців у Тразені є активна співпраця Філії УДК з незвичайно діяльними місцевим осередком СУМ-у і жіночою Секцією.

Після дискусії до складу нових керівних органів обрано найкращих осіб. Кермо проводу доручено в досвідчені руки незмінних голови і його заступника пп. інж. Я. Раковського та Е. Рада.

Відспівавши на закінчення національний гімн, всі розходилися з почуттям вдоволення за добре зложений іспит громадської зрілості та постановою ще більшої відданості для добра української справи на чужині.

* Вісті (Брюссель) ч. 14/86 (1949).

Глава 6.

ВСЯЧИНА ПРО ОТЦЯ

Очевидно, що це, що дотепер описано – тільки мала частина вселенськості, яку в собі носить кожна людина, а зокрема ієрей, а ще особливо відданий Божому провидінню, як отець Іван.

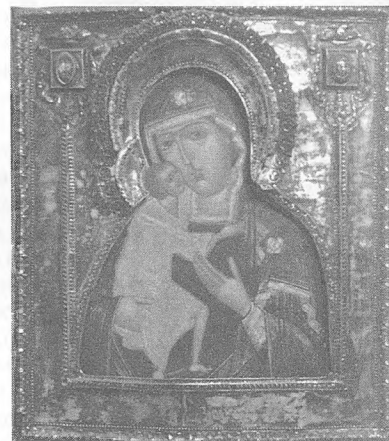
Отець любив своїх вірних, але не обов'язково поділяв їхні точки зору, особливо коли йшлося про мораль, українську еміграційну політику. Таким чином, пригадую, що Отець зокрема гостро висловлювався проти конкубітату. Мішані подружжя були для нього великим переїняттям, з яким він згодом змирився, бо побачив, що хоч рідко, але і в таких родинах може за доброї волі розвиватися християнська і українська культура.

Щодо партійних уподобань своїх вірних, то в Отця була інша велика журба: щоб партійне не шкодило загальнонаціональному й церковному, а йому служило. Він, зокрема, мав різні дискусії з вірними, які належали до ОУН-революціонерів і які були добре зорганізовані в Бельгії і які практично провадили українське національно-культурне життя.

Отця зокрема всі єпископи хвалили щодо його ретельного підходу до літургійних приписів Церкви і добового циклу молитов. Зокрема відзначалося, що він – один із рідких парохів української скитальщини, який щонеділі в храмі відправляв Утреню. Це для Отця була принципова позиція, і він намагався впливати на своїх співбратів, щоб і вони наслідували добрий приклад. Зокрема Отець боровся проти латинізаційних впливів у Літургії. Пам'ятаю, що він виступав за повне відправлення Проскомидії на просфорі, а також за співану Літургію, яку треба ретельно відправляти. Він точно дотримувався всіх приписів Глави Церкви, який і є главою обряду.

У церковних питаннях Отець був зразковим пастирем, який знав усіх своїх вірних, розкинутих десятками кілометрів одні від других, поіменно, і щоріку відвідував кожного вдома та провадив з ним особисті розмови. Зокрема добре було налагоджене за поміччю жінок, зорганізованих в ОУБ (Об'єднанні Українок Бельгії), чергування щодо відвідування хворих земляків. Отець був відомий в українському світі на чужині як великий філантроп, який допомагав зокрема на такі цілі, як: наука, патріярші структури Церкви, бідні. Наприклад, коли мій тато Дмитро помер, Отець-парох матеріально допомагав завершити докторські студії.

Однак у тому самому церковному житті Отець був відомий не тільки як організатор, молитовний чоловік, доброчинець, але й яка людина, яка відважно захищала свої думки навіть перед єпископами, якщо вони їх не поділяли. Прикладом того зокрема стало ставлення

Ікона волинської школи прибл. XVII ст. у срібному окладі із 1818 р. відкуплена отцем Іваном у 1950-1960 рр.

Отець Іван благословляє шлюб моїх батьків Дмитра Димида і Розалії Заставної

Григорій Ковтко

Монахиня Марія від Євхаристії

Отця до владики Мирослава (Марусина) та інших, які не зуміли збагнути далекосяжних ініціатив патріарха Йосифа (Сліпого) щодо потреби об'єднання всіх українських Церков в одну Київську Церкву, структура якої повинна завершитися патріархатом.⁴⁸

Я зокрема завдячую Отцеві свою появу на світ Божий, бо саме він передав моєму майбутньому татові, який вже мав 33 роки (з яких 17 пройдених на чужині) адресу однієї бідної дівчини в Боснії – Розалії Заставної. Він їх в 1958 році повінчав у Шарлеруа. Мене в 1959 році охрестив і миропомазав. Хресним батьком став татовий побратим – Іван Зубрицький, а хресною матір'ю – Софія Лихопуд. Кілька років згодом, оскільки Отець закупив «українську домівку», а мій батько був паламарем у храмі, то ми перенеслися мешкати коло Отця і моя мама для всіх приготувляла харч. Він мене ловив і сварив, коли я, малий, небезпечно вилізав на дахи великого будинку або коли тягнув монети із церковної скарбонки. Він теж неуспішно вчив мене вимовляти круглий «ер». Я також знаю Отця через таких осіб, які мешкали в цьому домі, як монахиня Марія від Євхаристії (Павлина Зубик), яка десятками літ Отцеві служила і співала Літургію, а також прибирала Божий храм. Найбільшими практичними помічниками Отця були дві вчительки, які мешкали у Фландрії і щотижня у вільний від навчання час приїжджали до Шарлеруа, щоб з Отцем пройти в робочому порядку час. Це – черниця святого Вінкентія від Павла Неоніла (Скочиляс) і Моніка Вандам. Треба зокрема згадати, що Моніка Вандам – це фламандка, яку до української культури привела черниця Неоніла і яка вільно писала й розмовляла українською мовою. Пам'ятаю, що пан Григорій Ковтко все був готовий Отцеві послужити на старість літ. Напевно, багато імен я не згадаю і вони не по-порядку, але пам'ятаю, що мій стрий Федір Димид завжди був на послугах. Отець часто згадував і мав контакти із магістром Миколою Когутом, доктором Володимиром Поповичем і професором Петром Зеленим, головою Українського Патріархального Світового Об'єднання, які не належали до отцевої парохії.

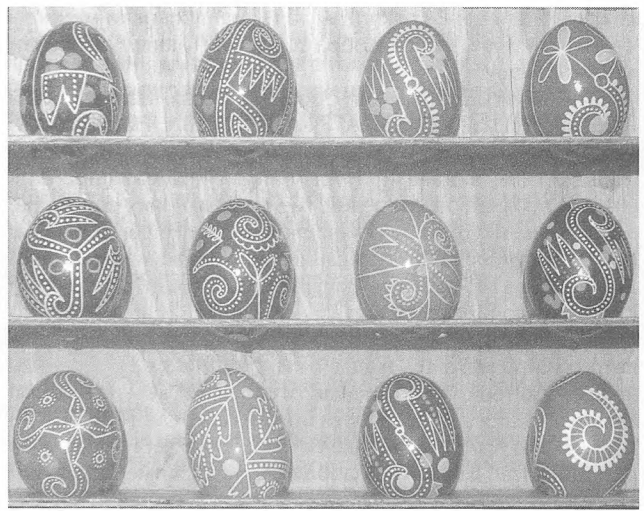
В Отця була велика бібліотека, яка начисляла переважно книги з української літератури, мови та історії. Очевидно, все, що стосувалося Церкви, тут було на почесному місці. Також Отець любив ікони і радше, ніж мистецтво, вбачав у них предмет молитви, благословення і євангелізації вірних. Коли згадати мистецтво, то Отець цікавився зокрема писанкарством і мав поважну колекцію із всіх регіонів України, а також вишивкою, яка служила як для духовної, так і національної підтримки духу вірних, а одночас гідним представленням століттями присутньої у світі української культури.

Коли мова про ікону, то найбільшою реліквією Отця була ікона Пресвятої Богородиці з Волині. Цю ікону купив Отець у невідомого українського продавця у шістдесятих роках ХХ століття, і вона майже півстоліття тримала його разом із парохією Успіння українських греко-католицьких емігрантів, у більшості вуглекопів і їхніх

⁴⁸ Див. Додаток 19.

дітей, під своїм покровом. Ця ікона датується із XVII століття, а оклад із XIX століття. Так наче символічно незабаром перед своїм відходом на правницю Отця отець Іван повернув ікону до своєї батьківщини України, а також свою колекцію писанок та бібліотеку. Відійшов він від цієї земської своєї скитальщини 21 січня 1997 року, будучи свідком відродження своєї Церкви, а також відродження Української Державности.⁴⁹ Як борець за духовну гідність кожної людини і провідник на дорозі до вічності, він вважав, що його тлінні останки можуть спочити в рідному краю, щоб і його могила служила дороговказом для кожного, хто її відвідає. Він попросив написати такі слова, якими і хочу завершити цю розповідь про нього: «Звершилось».

⁴⁹ Див. Додаток 20.

Колекція писанок отця Івана. Західне Поділля

ДОДАТОК № 19

ЧОМУ Я ПОМИНАЮ У СВ. ЛІТУРГІЇ БЛАЖЕННІШОГО ОТЦЯ НАШОГО ПАТРІАРХА ЙОСИФА?*

1. Не раз наші вірні дивуються й себе запитують, чому то наші духовні отці в часі Св. Літургії поминають різно нашу єрархію. Одні Папу й Блаженнішого та єпископів разом – колегіально, згідно з Другим Ватиканським Собором, інші окремо Папу й окремо Блаженнішого та єпископів. Навіть саме поминання Блаженнішого є різнорodne. Одні поминають «Блаженнішого Патріярха нашого Йосифа», інші «Блаженнішого Первоєрарха», деякі тут додають і «Кардинала», інші ще «Блаженнішого Верховного Архієпископа і Митрополита Кир Йосифа», а ще інші, як і Владика Кир Мирослав, «Блаженнішого Архієпископа і Митрополита Кир Йосифа».

Я поминаю: Блаженнішого Патріярха нашого Йосифа. У цьому листі до Вас, мої парохіяни, постараюся при Божій допомозі відповісти, чому я так поминаю, а не інакше.

2. Щоб не ширилося баламутство серед моїх вірних, ще насамперед відповім, чому я поминаю Блаженнішого разом з Папою і єпископом колегіально.

Бо а). Так є в служебнику, що його видала НАША ЛІТУРГІЙНА КОМІСІЯ, до якої входить і Владика Кир Мирослав – чи входив тоді, коли це рішення прийнято і то ОДНОГОЛОСНО, отже Владика Мирослав був з тим згідний.

б). Це є з духом другого Ватиканського Собору – колегіальне управління Церквою.

в). Так було в давніх наших служебниках і такий є припис нашої Літургії – дивись наші давніші богослужбні книги й молитовники. Різні ревнителі з незрозумілих причин старалися чомусь тут і там відділювати поминання Папи від решти єрархії. Але це мимоходом.

3. Почав я поминати Блаженнішого Отця Нашого Патріярха від Квітної неділі 1975 р., коли появилось спільне Великодне послання нашої Єрархії з підписом Блаженнішого як ПАТРІАРХ. Це сталося на підставі ствердження Ватиканського Собору, що ВЕРХОВНИЙ АРХІЄПІСКОП

має РІВНОПАТРІАРШІ ПРАВА. Це бажання наших Владик від 1969 р. – підписане на прохання до Папи – і на VI. Архієпископському Синоді в Римі. Це бажання й проголошення УКРАЇНСЬКОГО БОЖОГО ЛЮДУ в часі відвідин Блаженнішим Ісповідником віри країн нашого поселення, це рішення Владик і всього Божого Люду в часі Евхаристійного міжнародного Конгресу в Мельбурні, в Австралії. Святіший Отець не відкинув нашої просьби, але дав навіть певну надію і відложив потвердження на якийсь час (виглядає зі слів – навіть короткий) і тому це справа тепер між Папою і нашим Блаженнішим, як главою нашої Помісної Церкви. Це не моя справа входить в діалог між Папою і Патріярхом – ані не справа поодиноких єпископів, якщо МИ ТВОРИМО ОДНУ ЦЕРКВУ. Дотепер жодний Папа, ні Вселенський Собор не створили патріярхату, тільки повсталі патріярхати скоріш чи пізніш признавали, приймали до відома. Залежало це дуже часто від політичної ситуації, чи сили даного народу, чи даної Церкви. Коли відкинемо політичний мотив, то не бачимо жодної перешкоди, щоб Папа прийняв до відома існування нашого Патріярхату. Другий Ватиканський Собор бурхливими оплесками прийняв пропозицію нашого Блаженнішого щодо створення укр. Патріярхату. Чи це не спонтанний вияв Отців Собору? Чи Церква у своїй історії не мала таких випадків спонтанного вияву?

4. Якби нині Україна стала вільною державою, то ці всі т.зв. «законні» перешкоди зразу ж перестали б існувати. Отже, перешкоди є тільки політичні – їх чомусь називають «історичними». – Колись Рим нам відповідав: «а що скажуть греки», «що скажуть румуни», чи «мадяри». Сьогодні: «а що скаже Москва». Вона собі того не бажає, а разом з нею промосковські й прокомуністичні римські урядовці. Для Ватикану і його однодумців це і є сильний і переконливий аргумент, але для кожного сина Укр. Помісної і криваво Переслідуваної Церкви – це жодний аргумент, бо свого сумління в такій великій справі не приспиш. Щоб ще раз не повторятя цієї болучої справи, пригадаю тільки поведінку папського делегата, Віллебрандса, на інсталяцію московського патріярха, коли цей ще раз потвердив ліквідацію нашої Церкви-Страдниці. Тут виривається із серця кожного сина, що любить свою Церкву: «За що тебе сплюндровано, за що, мамо, гинеш?» (Шевченко «Розрита могила»). Тут поле роздумів для Владик – оборонців «закону», чому продано

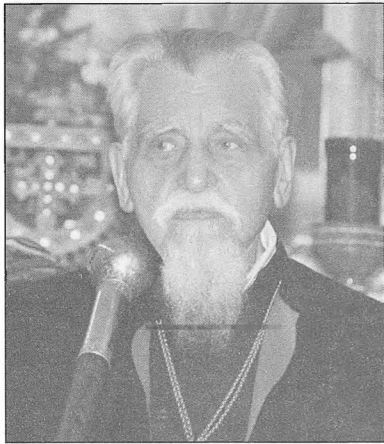
* Правопис автора збережено (тут і далі).

свату Мученицю і за яку ціну та й інші висновки можна з цього витягнути, якщо є добра воля в них і любов до правди та свого Люду.

5. Другий Ватиканський Собор пригадав, що Верховний Архієпископ має РІВНОПАТРІАРШІ ПРАВА. Наш Блаженніший почав оці його права виконувати: скликати синоди, провадити їх, видавати літургічні книги, думати про нові єпархії, про різні підвищення, іменування нових єпископів, про патріаршу духовну семінарію чи колегію св. Софії... та по короткій мовчанці-замішанні зразу православний Нікодим летить з Москви до Риму, іде із своєю свитою до Папи і негайно починається нагінка на нашого Блаженнішого із викрутом, що «він – Верховний Архієпископ має рівнопатріарші права, але... н а с в о ї й т е р и т о р і ї; тепер він поза своєю територією і не має тих прав. Отже – не важливі людські душі, не має вартости Божий Люд, але ТЕРИТОРІЯ! Для Бога – Христа Спасителя – важлива територія, а не людські душі! Слухайте, народи: Христос помер на хресті за т е р и т о р і ю, але не за живих людей, за грішників! Хоч для латинської Церкви – може, «папської» – не існує цей територіальний закон, як напр. Єрусалимський і Царгородський латинський патріархат, Львівське латинське архієпископство і інше. Це дуже різочий викрут, грубими нитками шитий, хоч вигідний для всіх, хто любить гонори, почесні та свою «самостійність». Монахи одного нашого чину та «ревні ультракатолики» вхопилися за цей викрут, який назвали «закон».

А коли Святіший Отець вислав Блаженнішому всім відомого листа, щоб вичікувати на титул патріарха з різних мотивів, різно аргументуючи (не мені тут аналізувати цього листа), «Собрашася князя людські вкупі на Господа і Христа Его» і поспіпалися доноси та почалися заборони.

Владика Кир Мирослав, ставши єпископом, на першій своїй зустрічі, в часі своєї проповіді виразно заборонив вживати не тільки титулу патріарх, але навіть ВЕРХОВНИЙ архієпископ і митрополит, сказавши дослівно так: «на св. Літургії треба споминати: “Блаженніший Архієпископ і митрополит Кир Йосиф...”» і так до сьогодні поминає Владика та всі «слухняні» співбрати. І на тому крапка, і не має і не сміє бути більше розмови про це. На такі слова Владика залишився ще спосіб писання листів. На мій перший лист в цій справі: «цей титул Блаженніший собі не присвоїв, він

йому наданий святішим Отцем» відповідь звучала: «Справа споминання Ієрархії є опридїлена Літургіконом, виданим за благословенням св. Апостольського Престолу в Римі і поданих там приписів мусимо всі триматися. Зрештою тут на допомогу йде нам право й тисячорічна наша традиція».(!?)

Коли ж для мене це не була відповідь єпископа на порушене питання і я ще раз написав, то не отримав відповіді від Владика, але від його секретаря, монс. Дзвоника: «...немає в нашій літургічній традиції титулу Верховний Архієпископ. Це є адміністративний титул...» Ось маєте відповідь. Тоді варта себе спитати: а що ж тоді робити з такими адміністративними титулами, як: Папа Римський, Митрополит, Патріарх?...

Видно ж зразу, що у цих відповідях немає доброї волі, бо не відповідають, як каже серце й розум, але шукають

викрутів, щоб правди не сказати. Інакше пояснити не може.

Але все ж таки цікаво знати, хто заборонив уживати титулу ВЕРХОВНИЙ. Владика Мирослав не пояснив. Для нього не існує Верховний. Чому? Відповідь може бути потрійна: або сам, на свою власну відповідальність, у своїй римській ревності хоче показатися більше папським, як сам Папа, щоб приподобатися всім ворогам Блаженнішого і його ідеалів; або промосковські римські урядовці секретно наказали уникати цього титулу, бо він їх в'язе й зобов'язує; або є ще третя розв'язка, що Владика – «законники» зійшлися враз з деякими ченцями та й рішили не поминати Верховний, а його заступити іншим, щось у роді первоєрарх, чи опускати. Первоєрарх це звучить щось як патріарх, а ще коли вірні приглухуваті, а Владика чи священик невиразно щось замимрить, то може й видатись навіть як патріарх. І буде спокій і Божий Люд задоволяться.

Може, є ще й інша причина – не знаю. Це обов'язок Владика відповісти. Бо ж думаю, що знає, чому не поминає й іншим забороняє. Бо це вже явний непослух Папі. Він надав, чи пригадав про цей титул Києво-галицького митрополита, сам уживає, а тут нараз якась заборона, навіть уже непослухом пахне.

6. Коли вже тут згадав про послух, варта і про нього хоч дещо сказати. Довго не можна розводитися. Можна тільки ствердити, що є послух синівський і послух рабський; є послух корисний і є послух шкідливий.

а). Большевики вже з початку своєї боротьби проти Церкви, чи релігії взагалі, послуговувалися такою формулою «по закону», як і сьогодні наші «законники». Чи ж не твердили вони на підставі св. Письма, що «всяка влада від Бога», отже, і советська, і тому їй підчинитися; хто так не робить, грішить непослухом. Сталін, відновивши московський патріархат та поставивши енкаведистів в рясах у його проводі, вимагав послуху такій «церкві», щоб якраз Церкву з нутра розвалити. Чи, зліквідувавши криваво нашу Церкву в Україні, за мовчазливою згодою Риму, а може, й за виразною, домовленою, не вимагають послуху «законові» та послушно «привернутися» до московського православ'я? Це все згідно із законом, на який так часто покликаються Владика й священики (Англія).

б). Святіший Отець, іменуючи нашого Блаженнішого кардиналом, сказав виразно, висказуючи бажання свого серця: «маєте кардинала, єднайтеся біля нього...» А чому ж Владика не слухає св. Отця і не сповняє цього батьківського бажання. Ставши єпископом ще до сьогодні не був у свого рідного митрополита, у свого Ісповідника віри. Він самотній. Яке то болюче. Ігнорування – це не сповнення заклику Папи: єднайтеся...

Священна Східна Конгрегація, себто Папа, вимагає, щоб усі східні, (ми також), приверталися до чистоти свого обряду. Не знаю, чи латинська «риза» на голові і на грудях хрест на латинський «кшталт» свідчить про цю чистоту.

Один Владика зреформував Літургію на свою власну руку, уподібив до латинської й навіть служить лицем до людей (у церкві з іконостасом!), що є зовсім проти духа нашої Літургії, і наші «законники» мовчать. А це ж різоче порушення закону і волі святішого Отця і рідної літургійної комісії.

Самовільне усунення титулу ВЕРХОВНИЙ – чи це приклад послуху св. Отця?

в). Ось мадяри – за Австро-Угорщини – почали мадяризувати гайдудорозьку єпархію, зложеної з українців греко-католиків, і впровадили в богослуження, у св. Літургію, живу мадярську мову (нечуване тоді в Католическій Церкві!) Тодішній Папа вислав листа заборони тодішньому єпископові-мадяронові. Цей, отримавши листа, прочитав, сховав у архів під ключ і далі мадяризував наших Леськів, Чумаків, які сьогодні «чисті мадяри» й мадярські патріоти. Це було проти

«загального добра Церкви». Маляри не послушали Папи. Чи нині те саме не повторюється з нашими вірними на Словацьчині? Варто простудіювати. Тоді, може, інакше заговорили б наші духовні отці – законники про послух святішому Отцеві в таких політичних справах під претекстом «історичних» аргументів або «загального добра Церкви».

г). Папа Пій XII видав енцикліку «до народів Росії», кривдючи тяжко наш нарід і Церкву*. Наш покійний Владика Кир Іван враз з іншими запротестував проти цієї зневаги. Навіть, видно, досить гостра була реакція українців, коли покійний польський архієпископ Гавліна сказав українцям: алесь це дали їм чосу. І Папа, принаймні, частинно, направив заподіяну кривду. Чи можливо таке тепер? Так, але треба одностайно стати, а не бігти з доносами на свого Духовного Зверхника.

На початку другого Ватиканського Собору наші Владики під проводом Кир Івана запротестували проти допущення на Собор московських обсерваторів. Хоч цієї боротьби не довели до кінця, але одностайний протест викликав велике враження в римських кругах.

г). Візьмімо польський єпископат. Рим домовився з польським безбожним урядом (як, зрештою, з мадярським, чехословацьким і советським, в справі литовських католиків, чи взагалі римо-католиків) у справі життєвих принципів польської Церкви. Що ж зробив польський кардинал Вишинський і увесь єпископат? Не послушали Папи, але всі, всі єпископи об'єдналися біля свого кардинала й примаса, не прийняли рішення Риму, відкинули цю умову, що була зроблена для «загального добра цілої Церкви», як про це думали й про це були переконані римські дипломати. Ні, для добра польської Церкви, польського народу не послушали Владики Папи. А в нас? Навіть не можна думати про такий «непослух». Суспендував Рим трьох законно висвячених згідно з церковним правом і потребою нашої Церкви священників, і на таке римське беззаконня законники мовчать, бо вони «послушні».

д). Можна покликатися і на єпископів у латинській Церкві. Є також такі, що «не слухають» Папи, напр. архієп. Лефевре, що веде духовну семінарію в Екон, Швейцарія – понад 100 семінаристів – згідно з традицією й наукою Церкви, який є проти лівих течій у Церкві, й марксизму. Але Рим проти нього, вийшла заборона, Папа не прийняв його на авдієнції, вимагає замкнути семінарію. Архієпископ не послухав, аргументуючи такими словами: «Жодний авторитет, навіть найвищий, не може нас змусити залишити або ослабити нашу католицьку віру, ясно висловлену й визнану Учительським Урядом Церкви, почавши від 19 століть...» і наводить слова св. Павла: «навіть якби ангел зійшов з неба і вчив інакше, як ми вчили, хай буде виклятий...» Так, раб послухав би, бо що його обходить доля Церкви, його Матері. Але справжній син уміє і «не слухати», щоб Матір – Страдницю рятувати. Не послухав Папи, бо бачить він так, як ми всі (і навіть сам Папа), куди ведуть оці модерні семінарії, проваджені такими теологами, як тих 46, що відкинули папський лист проти сексуалізму.

е). Синівський послух, повен журби, терпіння, боротьби за долю Церкви, розп'ятої на Голготі, понижованої, сторгованої. Рабський навпаки: уникає всякої боротьби за належні права, чекає, що хтось усе готове подасть на «тарілці» – вже готовий патріярхат, як є в нашій байці «опихане, пане?»

7. Вселенський Собор виразно підкреслив: «Патріярхальна інституція – це традиційна форма управління в Східніх Церквах». «Традиційна», себто природна, нормальна форма життя Церкви Східньої, її діяльності для с п а с і н н я людських душ. І хто не дає Церкві нашій нормально жити? Аж страх збирає – говорити так, діяти інакше.

* Йде мова про апостольське послання *Sacro verdense anno* [«закінчують святий рік»] до народів Росії з посвятою Діві Марії із 7 липня 1952 р.

8. а). Кажуть наші Владики-законники і їх прислужники: САМОЗВАНЕЦЬ! Став патріярхом (себто Блаженніший) проти закону, немає ще такого закону. Хто ж є ці законники? Один наш душпастир – чужинець на такі слова «Обурення» так відповів: оце є законники, які вбили Христа. І коли ми ці ширі й прості слова роздумаємо, бачимо, що так воно було і так воно є. Хто вбив Христа? Якраз ті, що кричали: МИ ЗАКОН МАЄМО і по ЗАКОНУ НАШОМУ повинен умерти, бо СЕБЕ СИНОМ БОЖИМ УЧИНІВ самозванець!... Мойсей – чужинець, сказав їм – законники: це цар ваш... законники із злістю закричали: НЕ МАЄМО ЦАРЯ, ТІЛЬКИ КЕСАРЯ (римського). Каже святіший Отець: ось маєте кардинала, єднайтеся ...і закричали законники: НЕ ЗНАЄМО ЙОГО...

б). У Квітну неділю Божий Люд спонтанно, підо впливом св. Духа, проголосив Христа Месією, але законники того не прийняли, але навпаки – наповнили ненавистю, заздрістю, духом пімсти до Христа, і тоді «напустиша народи» – нацькували нарід, щоб ті кричали за Варравою проти Христа. Св. Письмо виразно підкреслює «напустиша народи». І сьогодні те саме. Увесь Божий Люд (в очаш жидівських законників він був «проклятий», в очаш наших законників – це «селепки»**) підо впливом св. Духа проголосив: МАЄМО ПАТРІЯРХА, НАШ ПАТРІЯРХ, але законники нацькували нарід, щоб кричав: самозванець! На щастя, наш народ розумніший, як жидівський у часах Христа, не дався збаламутити, хіба незначна частина ненависників чи слабодухів.

в). Св. Симеон Богоприємець, взявши на руки Христа, сказав: «Цей лежить на УПАДОК і на ПОВСТАННЯ МНОГИХ у Ізраїлі». В Римі можна почути з уст «побожних» монахинь: ми з іншої парохії, себто не від Блаженнішого. Для них краще було б, якби Ісповідник віри не повернувся з сибірської тайги; бо приніс «заколот» у Церкву, чисто як жидівські законовчителі осудили Христа: він бунтує народ..., він приніс роздор, він розсварив ерархію, він проти нас поставив римську курію, він... зрештою нічого не терпів на Сибірі, йому там було дуже добре... й інші брехні, повні ненависти, почути можна (як у Василянським «Світлі» з Канади: Блаженніший відновив советське громадянство – до чого здібна ненависть!) Це все тільки на те, щоб показатися перед властимушцими – які ми ревні, які ми католики, які ми віддані Церкві, готові на все, навіть рідного Ісповідника віри не пошануємо, зігнуємо, то ж подивляйте наш «послух», нашу «мужність», хваліте, наділяйте почестями... та й сиплються 34,000 «срібняків». І законники спричинили беззаконня. В Англії наші церкви – Божі храми замкнені, щоб люди не мали де помолитися, висповідатися, Пасху святу відсвяткувати. Може, вкоротці сповняться слова Шевченка:

«Зажурилась Україна – така її доля!...
Виростають нехрещені козацькі діти,
Кохаються невінчані, без попа ховають...
...В церкву не пускають!» – Тарасова ніч.

І це все «ПО ЗАКОНУ».

Таким законникам Шевченко дав відповідь:

«По закону апостола ви любите брата?
Суєслови, лицеміри, Господом прокляті!
Ви любите на братові шкуру, а не душу...»

– Кавказ.

Думаю, що я Вам, дорогі мої парохіяни, пояснив, чому я поминаю у св. Літургії нашого Ісповідника віри як «Блаженнішого Патріярха нашого Йосифа» і чому я є «неслухняний», і чому я не тримався «закону». Хотів би я, щоб цей лист дістався до кожної родини, яка живе життям рідної Церкви, з Нею страждає, разом з Нею переслідувана, щоб ми всі

** Простаки, дурні.

однозгідно визнавали й ісповідували, що Блаженніший Йосиф є наш ПАТРІАРХ.

Відданий Вам у Христі Господі
Ваш о. Іван Кіт, *душпастир*

ДОДАТОК № 20

СЛОВО ВЛАДИКИ МИХАЇЛА (ГРИНЧИШИНА) НА ПОХОРОНІ ОТЦЯ ІВАНА КОТА – 26 СІЧНЯ 1997 РОКУ

Як один із двох верховних апостолів разом з Петром, св. Павло мав різних учеників та помічників. Павло організував церковні громади і опісля передавав ті громади в опіку котромусь із своїх учнів. Діяння Апостолів згадують деяких по імені: Варнава, Юда, званий Варсава, Сила, Йоан, прозваний Марко, Тимотея, Тит та інші.

Виглядає, однак, що між усіма тими, яких висував він на апостолів, на яких клав Павло святительські свої руки, мабуть, найбільш улюбленим був Тимотея. Павло говорить про Тимотея як про улюбленого свого сина. До нього написав Павло відомі нам два листи, в яких відчувається його батьківська любов.

Першого свого листа Павло розпочинає такими словами: «Тимотеєві, правдивому синові у вірі; благодать, милосердя, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого, правдивому синові у вірі...»

Очевидно, Павло заохочував Тимотея, його підтримував та давав різні цінні поучення. В другому посланні знаходимо, між іншим, таку пораду й заохоту: «Отож, перенось труди й ти, як добрий воїн Христа Ісуса. Ніхто, будши воїном, не втручається у справи життя цього, якщо хоче догодити тому, хто його найняв на службу» (Тм. 2:3-4).

Мені здається, що слова ці, заадресовані до Тимотея, вміло описують священниче життя о. мітрата Івана Кота.

«Перенось труди, як добрий воїн Христа Ісуса... Не втручайся у справи життя цього...»

Понад 60 років трудився і боровся о. Іван Кіт як добрий воїн Христа Ісуса. Боровся і трудився за людські душі та за поширення Божого Царства на землі. Справді, як духовний воїн стояв він на службі. Журився, дбав, пильнував. З надмірною священничою ревністю обслуговував своїх вірних... жив для них і тільки для них.

Відвідував усіх своїх парохіян з свяченою йорданською водою. Відвідував їх, коли були хворі: приносив їм Святе Причастя... потішав, підтримував.

«Перенось труди, як добрий воїн Христа Ісуса... не втручайся у справи життя цього...».

Справи цього світу були далекі від душі о. Кота. Його священниче серце жило тільки Божими справами. На матеріальні речі, на речі цього світу, не було місця в його апостольському серці.

Священниче життя о. Кота відзначалося євангельським убожеством. Не було в його душі ніякого прив'язання до дочасних речей. Натомість він щедро роздавав те, що в нього було.

Радо й щиро гостив людей. Запрошував до свого столу – ділив з ними хліб насущний. Завжди був відкритий до усіх. Любив людей – був правдивим пастирем душ.

«Ніхто, будши воїном, не втручається у справи життя цього, якщо хоче догодити тому, хто його найняв на службу».

Христос первосвященик найняв о. Кота на службу... допомагати Йому провадити людські душі до безсмертного Божого Царства. І о. Кіт старався догодити тому, хто його найняв: старався бути другим Христом. Засвоював собі Христові думки і почування. Так, як і св. Павло подає у листі до Тимотея: «Плекайте ті самі думки в собі, які були у Христі Ісусі» (Тм. 2:5). Власне, ціле своє плодове священниче життя старався о. Кіт уподібнитись до Христа та ідентифікувати себе з Ним. Міг він сказати про себе як Павло говорив: «Жив вже не я, а живе Христос у мені. А що живу тепер у тілі, то живу вірою в Божого Сина, який полюбив мене й видав себе за мене» (Гл. 2:20)... «Живу вже не я, а живе Христос у мені...»

Говорячи отак про покійного, наводячи ці різні слова, які виходили зі серця Павла Апостола, та примінюючи їх до особи й життя о. Кота, я їх не натягую і не перебільшую. Я переконаний, що усі ті чесноти ми віднаходимо у священничій постаті о. Кота.

І на закінчення вертаюсь іще раз до слів св. Павла до Тимотея. За Христа та ради Євангелії, скутий кайданами, Павло сидів у тюрмі у Римі, і пишучи до Тимотея, отак підсумував своє життя як Апостола Ісуса Христа: «Я боровся доброю борнею, скінчив біг – віру зберіг. Тепер же приготований мені вінок справедливості, що його дасть мені того дня Господь, справедливий суддя... » (2 Тм. 4:7-8).

Власне, саме тепер настав той день, коли справедливий Суддя наклав на голову о. Кота вінок справедливості. Він скінчив біг – віру зберіг... Понад 60 років доброю борнею боровся і сьогодні увінчаний вінком справедливості. «Будь вірний до смерті, і дам тобі вінець життя» (Од. 2:10).

Післямова

Основною ідеєю, яку я намагався висловити у цій книжці, було прагнення якнайкраще розкрити і показати життєвий шлях Отця Івана Кота як гідного провідника своєї пастви на нерідних теренах. Він є чудовим прикладом душпастиря для наслідування як тоді, так і сьогодні. Завдяки численним матеріалам із його власного архіву ми маємо добру нагоду наново пройти нелегкий шлях цього пресвітера, щоб у найкращий спосіб світлі сторінки його біографічного нариса стали зразком, шляхом для легшого осягнення нашої життєвої мети.

Водночас, також завдяки архівним матеріалам, нам відкривається паралельна сторінка, не менш важлива, а це – життя і діяльність УГКЦ в діаспорі: зокрема розкривається широка діяльність духовенства над покращенням і збереженням християнського життя в українській спільноті, забезпечення її всіма умовами для духовного зросту і культурного розвитку. Це проходить також через роботу провідників у вдосконаленні організації праці духовенства, що чи не найповніше видно з діяльності Товариства св. Андрея.

Хоча матеріали архіву є доволі різноманітними, я, разом із своїми співпрацівниками в Інституті Церковного Права у Львові, намагався цілісно охопити весь матеріал і структурно подати його у книжці. Наприклад, у щоденнику Отець детально описував події з життя душпастирства, фіксував кількість людей, які приймали святи Таїнства, робив списки старої і нової еміграції, описував організацію і активну участь у харитативній діяльності, допомогу вірним в Україні, листування з ними, організацію прощ. Крім загального опису цих подій, можна ще там дізнатися, хто брав участь, в який час і як вони проходили; особливі переживання Отця висловлював за молодь, також асиміляцію українців з бельгійцями, як з релігійного, так і з національного боку, зокрема через мішані подружжя. Все це знайшло свій відбиток у цій книзі.

Ідея єдності для українського духовенства в діаспорі була основною рисою, яка окреслювала його найвлучніше. Тому й не дивно, що вона була присутня у всіх сферах діяльності Отця, а втілення її у життя у той чи інший спосіб було необхідною умовою його діяльності. Найперше Отець почав об'єднувати українців-емігрантів як національне угруповання, яке повинно було зберігати свої обряди і традиції, потім єднав їх як своїх парохіян, а згодом поєднав і ці два перші і основні прояви свого душпастирського підходу у відношенні Церква-Громада.

Отець був дуже активним у своїй душпастирській діяльності і робив чимало на користь всієї Української Церкви в діаспорі. З листів можна довідатися про життя українців не лише у Бельгії, а й у інших країнах. Зокрема в архіві можна натрапити на душпастирські листки парохій у Франції, Канаді, Австралії та інші. Тому

можна зробити висновок, що життя і діяльність українського духовенства щодо проводу своєї української пастви за структурою душпастирської діяльності було дуже схожим. Наприклад, такий парохіяльний вісник, як «Наше Душпастирство», який видавав Отець у своїй парохії в Бельгії, видавався і в українських парохіях в інших країнах. В архіві є їх примірники. Найчастіше вони називалися парохіяльними листками і були як структурно, так і тематично відповідними між собою.

Розвинуті теми Отцем – це віра в патріярший статус Київської Церкви, переживання за духовенство, яке відійшло від свого основного життєвого покликання; постійний нагляд за тим, щоб українські емігранти могли жити, працювати та розвиватися культурно і соціально в чужій країні, щоб вони могли зберігати свої звичаї і традиції, плекати мову, передаючи її нащадкам, а також щоб вони могли рівноправно із громадянами Бельгії брати участь у громадських заходах і самим засновувати соціальні організації; переживання за українців в Україні, зокрема про те, як вплинуть на їх подальшу долю наслідки атеїстичного виховання; тепла переписка з українським духовенством з різних кінців світу.

Сьогодні із впевненістю можемо сказати, що все своє життя, до останнього дня, отець Іван віддавав довершенню свого покликання. Кожною хвилиною він жив Господом Богом, своїми вірними, думкою про них, турботою про збереження і плекання ними віри, української мови і культури.

Його власний архів, збиранням якого він займався все життя, є сьогодні для нас джерелом інформації не лише про його діяльність, але й, як ми могли бачити, про життя і розвиток УГКЦ в діаспорі, зокрема в період від 40-х до 90-их років ХХ століття. А тому вважаємо його важливим науковим внеском в історію Київської Церкви.

Михайло Димид
Отець ІВАН
Христовий воїн на чужині

Літературний редактор
Іванка Крип'якевич-Димид

Художній редактор
Мар'яна Пелех

Верстка
Юрій Пелех

Підписано до друку 20.08.08. Формат 60x84/8.
Папір офс. Офс. друк. Ум.-друк. арк. 10,2.
Ум. фарбовідб. 11,6. Обл.-вид. арк. 5,1.

Видавництво «Свічадо»
Свідоцтво серія ДК № 1651 від 15.01.2004 р.
79008, м. Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22.
Тел.: (032) 274-23-09, тел./факс: (032) 297-16-33
e-mail: post@svichado.com, url: www.svichado.com

СВІТАДО

ISBN 978-966-395-151-5

9 789663 951515